

Naslov originala:

'A TEXTBOOK OF THEOSOPHY'

C. W. Leadbeater

**©The Theosophical Publishing House
Adyar, Madras 600 020, India
Wheaton, Illinois, USA**

Preveo:

Krunoslav Pavić, Kutjevo

10.09.2000. – 7.11.2000.

First Edition 1912
First to Twelfth Reprints 1914-86
Thirteenth Reprint 1995

Printed at the Vasanta Press,
The Theosophical Society,
Adyar, Madras 600 020, India

1. Poglavlje

ŠTO JE TEOZOFIJA

'Postoji jedna filozofska škola koja još uvijek egzistira, a koju je moderna kultura izgubila iz vida'. Tim riječima je A.P. Sinnett počeo svoju knjigu 'The Ocult World', prvo popularno izdanje teozofije, objavljenu 1881. Tokom godina koje su prošle od tada, mnoge tisuće su naučile mudrost u toj školi, pa ipak za većinu njena su učenja još uvijek nepoznata i oni mogu dati samo nejasne odgovore na upit: 'Što je teozofija?'

Postoje dvije knjige koje odgovaraju na to pitanje: 'Esoteric Buddhism' Sinnetta i 'The Ancient Wisdom' A. Besant. Niti ne pomišljam takmičiti se s tim standardnim djelima; ono što želim je predstaviti, što jasnije i jednostavnije umijem, iskaz koji bi se mogao smatrati uvodom u njih.

Mi često o teozofiji govorimo da u sebi nije religija, nego istina koja leži iza svih religija podjednako. To je tako; ipak, s druge točke gledišta možemo sa sigurnošću reći da je ona istovremeno filozofija, religija i znanost. Ona je filozofija zato što jasno pred nas stavlja objašnjenje evolutivne sheme duša i tijela sadržanih u našem sunčevom sustavu. Ona je religija u toliko što, nakon što nam je pokazala tijek uobičajene evolucije, ona isto tako stavlja pred nas i savjetuje nam metodu za skraćivanje tog toka, tako da svjesnim naporom možemo izravnije napredovati prema tom cilju. Ona je znanost zato što obje te stvari i ne tretira kao predmete teološkog vjerovanja nego izravnog znanja koje se može steći učenjem i istraživanjem. Ona dokazuje da čovjek nema potrebu vjerovati slijepoj vjeri, jer u sebi ima latentne moći, koje kada se probude, omogućuju mu da vidi i istraži za samog sebe, ona se uz to potvrđuje, pokazujući kako se te moći mogu probuditi. Ona sama je rezultat buđenja takvih moći čovjeka, jer učenja koja ona stavlja pred nas, temelje se na direktnim promatranjima, učinjenim u prošlosti i mogu se samo tako razvijati.

Kao filozofija, ona nam objašnjava da je sunčev sustav pažljivo vođeni mehanizam, manifestacija prekrasnog života, kojeg je čovjek samo mali dio. Međutim, ona uzima baš taj mali dio koji se tiče nas i iscrpno ga obrađuje s tri strane :sadašnje, prošle i buduće.

Sadašnjošću se bavi opisujući što čovjek doista je, viđen sredstvima razvijenih sposobnosti. Uobičajeno se govori da čovjek ima dušu. Kao rezultat takvih istraživanja, teozofija obrće tu tvrdnju i kaže da čovjek je duša i da ima tijelo – u stvari, nekoliko tijela koja su vehikli i instrumenti u različitim svjetovima. Ti svjetovi nisu odvojeni u prostoru; oni su istovremeno prisutni s nama ovdje i sada i može ih se ispitati; oni su dijelovi materijalne strane prirode – različiti stupnjevi gustoće materija, što će biti detaljno objašnjeno. Čovjek postoji u nekoliko njih, ali je normalno svjestan samo najnižeg, iako ponekad u snu ili transu može baciti pogled na neke druge. Ono što se zove smrt, odbacivanje je vehikala koji pripadaju ovom najnižem svijetu, ali duša, ili pravi čovjek, time se ne mijenja, jednako kao što se tjelesni čovjek ne mijenja kad skine kaput. Sve ovo nije stvar spekulacije, nego promatranja i eksperimenta.

Teozofija nam može puno reći o prošlosti čovjeka – tome kako je tokom evolucije došao do ovoga što je sada. To je također stvar promatranja, zbog činjenice da postoji neizbrisiv zapis o svemu što se događa – neka vrsta pamćenja Prirode – proučavajući ga, slike ranije evolucije mogu prolaziti pred očima istraživača kao da se događaju u tom trenutku. Takvim proučavanjem prošlosti učimo da je čovjek božanski po porijeklu i da iza sebe ima dugu evoluciju – dvostruku evoluciju, onu života ili duše iznutra, i onu vanjskog oblika. Također učimo da život čovjeka, kao duše, čini nam se enormno dugačak, a ono što običavamo nazvati njegovim životom u stvarnosti je samo jedan dan njegovog stvarnog postojanja. On je već proživio mnogo takvih dana i još mnogo ih je pred njim; i ako želimo razumjeti stvarni život i njegov predmet, moramo ga promotri, ne samo u odnosu prema tom jednom danu koji počinje rođenjem i završava smrću, nego isto tako prema danima koji su prošli prije i koji još trebaju doći.

O onima koji još trebaju doći, također se puno može reći i također je dostupan veliki broj konačnih informacija. Takve informacije dostupne su prvo od ljudi koji su već prošli puno dalje od nas putem evolucije, i tako imaju izravno iskustvo o tome, i drugo iz zaključaka izvedenih iz očiglednog smjera koraka koji su ranije poduzeti. Cilj ovog ciklusa je na vidiku iako je još uvijek daleko iznad nas, ali čini se da i kada bi ga se dostoglo, ipak cijeli beskraj napredovanja leži pred onim koji želi poći tim putem.

Jedna od najizrazitijih prednosti teozofije je; da svjetlo koje nam ona donosi odjednom rješava mnoge naše probleme, uklanja mnoge poteškoće, objašnjava očigledne životne nepravde i u svim smjerovima donosi red u prividni kaos. Prema tome, dok se neka njenja učenja temelje na promatranju sila čiji je izravni rad djelomično iznad dosega običnog čovjeka, ako ih on prihvati kao hipotezu, vrlo brzo će uvidjeti da je ona ispravna jer pruža dosljedno i razumno objašnjenje životne drame koja se odigrava pred njim.

Postojanje savršenih ljudi i mogućnost stupanja u dodir s njima i učenje od njih su stvari koje se ističu među velikim novim istinama koje teozofija donosi zapadnjačkom svijetu. Druga od njih jest čudesna činjenica da svijet ne tone slijepo u anarhiju, nego je njegov napredak pod kontrolom savršeno organizirane Hijerarhije, tako da je krajnja pogreška i najmanjeg njegovog dijela najnevjerojatnija od svih mogućnosti. Jedan pogled na rad te Hijerarhije neizbježno povećava želju za suradnjom s njom, za služenje pod njom i s najmanjim sposobnostima i da se u nekom trenutku, u dalekoj budućnosti, bude vrijedan pridruživanju vanjskim rubovima njenih redova.

Ovo nas dovodi do onog aspekta teozofije koji nazivamo religioznim. Oni koji znaju i razumiju ove stvari, nezadovoljni su sa sporim i dugim vremenom evolucije; oni žude da puno brže postanu korisni i stoga traže i postižu znanje kraćim, ali strmijim putem. Nema načina da se izbjegne količina rada koja se mora obaviti. To je kao nošenje tereta uz planinu; hoće li ga čovjek ponijeti ravno gore strmom stazom ili blagom padinom, potpuno isti posao mora izvršiti. Stoga je za isti posao u kraćem vremenu potreban i veći napor. Međutim, to se može napraviti, jer je već bilo napravljeno. A oni koji su to učinili, slažu se da rezultat višestruko premašuje poteškoće. Ograničenja različitih vehikala stoga su postupno transcendirana i oslobođen čovjek postaje inteligentni suradnik u moćnom Planu evolucije svih bića.

U svom sadržaju kao religija, teozofija također daje svojim sljedbenicima pravilo života, temeljeno ne na nekim izrečenim naredbama iz neke davne prošlosti već na čistom zdravom razumu, koji potiču proučene činjenice. Pristup koji učenik teozofije ima prema pravilima koja ona propisuje, više nas podsjeća na način na koji usvajamo higijenska pravila nego li na pokornost religioznim zapovjedima. Ako želimo, možemo reći da je ova ili ona stvar u skladu s

božjom voljom jer je božja volja izražena u onom što mi poznajemo kao zakone Prirode. Budući da ta volja mudro uređuje sve stvari, prekršiti njene zakone znači remetiti nesmetano djelovanje plana, na trenutak zaustaviti taj djelić evolucije i kao posljedicu donijeti neugodu sebi i drugima. Zbog tog razloga ga mudrac izbjegava poremetiti – a ne da bi pobjegao od imaginarne srdžbe nekog uvrijeđenog božanstva.

Ali, ako s neke točke gledanja možemo razmišljati o teozofiji kao relegiji, moramo uočiti dvije velike razlikovne točke između nje i onoga što obično na zapadu nazivaju religija. Prvo, ona ne traži vjeru od svojih sljedbenika niti čak govori o vjerovanju u smislu u kome se ta riječ obično koristi. Učenik okultne znanosti ili zna neku stvar ili odlaže svoj sud o njoj. U njegovoj shemi nema mjesta za slijepu vjeru. Prirodno, početnici još uvijek ne mogu znati, zato se od njih traži da čitaju rezultate različitih promatranja i da se prema njima odnose kao prema vjerojatnim hipotezama – da ih privremeno prihvate i djeluju u skladu s njim dok ne dođe vrijeme kad će biti u stanju dokazati ih sebi.

Drugo, teozofija nikada ne pokušava obratiti niti jednog čovjeka od religije koje se drži. Baš suprotno, ona mu objašnjava njegovu religiju i omogućuje mu da je vidi u dubljem značenju nego ikada prije i u mnogo slučajeva vraća mu, na jednom višem i inteligentnijem nivou, vjeru u religiju koju je prije izgubio.

Teozofija također ima svoje znanstvene aspekte; u samoj istini ona je znanost o životu, znanost o duši. Ona koristi svaku znanstvenu metodu ponovljenog i marljivog promatranja, a onda bilježi rezultate i iz njih izvlači zaključke. Na taj način je istražila različite stupnjeve prirode, uvjete ljudske svijesti tokom života i nakon onoga što se obično zove smrt. Ne može se dovoljno puta ponoviti da njene tvrdnje o svim tim stvarima nisu nejasna nagađanja ili dogme vjere, već su temeljene na izravom i često ponavljanom promatranju onoga što se događa. Njeni istraživači su se do određenog opsega bavili i s predmetima koj su više u rasponu redovne znanosti, kao što su mogli vidjeti oni koji su pročitali knjigu 'Occult Chemistry'.

Tako vidimo da teozofija u sebi kombinira neke osobine filozofije, religije i znanosti. Koje je, može se postaviti pitanje, njeno evanđelje za ovaj umorni svijet? Koje su glavne točke koje izvire iz

njenih istraživanja? Koje su to velike činjenice koje ona mora podastrijeti pred ljudski rod.?

To je dobro sažeto pod tri glavna naslova.

'Postoje tri istine koje su apsolutne i koje se ne mogu izgubiti, ali ipak mogu ostati tihe uslijed nedostatka riječi.

Čovjekova duša je besmrtna i njena budućnost je budućnost stvari čiji rast i veličina nemaju granica.

Princip koji daje život boravi u nama i izvan nas, ne umire i vječno je koristan, ne vidi ga se, ne čuje, ne miriši, ali ga opaža čovjek koji želi opažati.

Svaki čovjek je svoj vlastiti apsolutni zakonotvorac, širitelj slave ili tame, naredbodavac svog života, svoje nagrade, svoje kazne.

Ove istine koje su velike kao sâm život, jednostavne su kao najjednostavniji čovjekov um.'

Ukratko i rečeno jezikom čovjeka s ulice, to znači da je Bog dobar, da je čovjek besmrtna i da moramo žeti kako smo sijali. Postoji definitivna shema stvari; ona je pod inteligentnom upravom i radi po nepromjenjivim zakonima. Čovjek ima svoje mjesto u toj shemi i živi po tim zakonima. Ako ih razumije i surađuje s njima, brzo će napredovati i bit će sretan; ako ih ne razumije – ako ih svjesno ili nesvjesno krši, odložit će svoj napredak i biti nesretan. To nije teorija nego dokazane činjenice. Onaj koji sumnja, neka nastavi čitati i vidjet će.

2. Poglavlje

OD APSOLUTNOG DO ČOVJEKA

O apsolutnom, konačnom i sveobuhvatnom u našem sadašnjem stanju ne možemo znati ništa osim da ono postoji; ne možemo reći ništa što nije ograničenje i stoga netočno.

U njemu su bezbrojni svemiri; u svakom svemiru bezbrojni Sunčani sistemi. Svaki Sunčev sistem je izraz moćnog bića kojeg zovemo LOGOS, riječ Božja, Sunčano Božanstvo. On je sve što ljudi misle pod Bog. On prožima svemir; ne postoji ništa u svemiru što nije On; to je manifestacija njegova u takvom obliku kako ga vidimo. Ipak, On postoji iznad i izvan toga, živeći svoj vlastiti čudesni život među svojim velikanima. Kao što je rečeno u jednom istočnjačkom spisu: 'Nakon što sam natopio cijeli svemir s jednim fragmentom sebe, ja ostajem.'

O tom njegovom višem životu ne možemo ništa znati. Ali, o onom fragmentu njegovog života koji daje energiju njegovom sistemu može znati nešto na nižim nivoima njegove pojavnosti. Možda ne vidimo njega, ali vidimo njegovu moć na djelu. Nitko tko je vidovit ne može biti ateist; dokaz je prevelik.

Iz samog sebe on je stvorio ovaj moćni sistem. Mi koji smo u njemu, mi smo fragmenti njegovog života, iskre njegove božanske vatre; iz njega smo svi došli; u njega ćemo se vratiti.

Mnogi pitaju što je on učinio; zašto je iz sebe emanirao sav taj sistem; zašto nas je poslao da se suočimo s olujama života. To ne možemo znati, niti je to praktično pitanje; dovoljno je da smo ovdje i moramo učiniti najbolje. Pa ipak, mnogi su filozofi mudrovali o ovome i mnogo prijedloga je stavljeno. Najljepši kojeg poznajem je onaj jednog gnostičkog filozofa:

'Bog je ljubav, ali sama ljubav ne može biti savršena ako nema onih koje može obasuti i koji je mogu vratiti. Zbog toga je on iz sebe stvorio materiju i ograničio svoju slavu da bismo kroz ovaj prirodni i spori proces evolucije mi mogli nastati; ali mi za uzvrat prema njegovoj volji, moramo se razvijati sve dok ne dostignemo čak i njegov nivo, a onda sama ljubav Božja će postati savršenija jer će se ona onda prosuti na one, njegovu vlastitu djecu, koji će potpuno

razumjeti i vratiti je i tako će se ostvariti njegova velika shema i izvršit će se njegova volja.

Na kojim slavnim visinama boravi njegova svijest mi ne znamo niti možemo znati njenu istinsku prirodu koja se tamo pokazuje. Ali, kada se on spusti u one okolnosti kad ga možemo doći, njegova je pojava uvijek trostruka i zato ga sve religije prikazuju kao trojstvo. Tri, a ipak temeljno jedan; tri osobe (jer osoba znači maska), a ipak jedan Bog, koji se pojavljuje u ta tri aspekta. Tri, za nas koji gledamo odozdo, jer njihove su funkcije različite; jedno za njega, jer on zna da su oni samo njegovi pojavni oblici.

Sva ova tri aspekta brinu se o evoluciji Sunčevog sistema; sva tri se isto tako brinu o evoluciji čovjeka. Ova evolucija je njegova volja; njen način provođenja je njegov plan.

Odmah ispod ovog Sunčevog božanstva, a ipak na neki tajanstveni način dio njega, dolazi nje-govih sedam ministara, koje se ponekad naziva planetarni duhovi. Koristeći analogiju povučenu iz fiziologije našeg tijela, njihov odnos prema njemu je poput odnosa ganglija ili živčanih središta prema mozgu. Sva evolucija koja izlazi iz njega, dolazi kroz nekog od njih.

Ispod njih dolazi široko mnoštvo ili redovi duhovnih bića koje zovemo anđeli ili deve. Mi još uvijek ne znamo sve funkcije koje oni ispunjavaju u različitim dijelovima ove prekrasne sheme, ali otkrivamo da su neki od njih blisko povezani s izgradnjom ovog sistema i s razvijanjem života u njemu.

Ovdje u našem svijetu postoji visoki oficir koj predstavlja solarno božanstvo i u apsolutnoj je kontroli nad cijelom evolucijom koja se događa na ovoj planeti. Možemo ga zamisliti kao istinskog kralja ovog svijeta i pod njim su ministri zaduženi za različita područja. Jedno od tih područja je zaduženo za evoluciju različitih korijenskih rasa ljudskog roda, tako da za svaku veliku korijensku rasu postoji glava koja ju osniva, razlikuje ju od svih drugih i motri njen razvoj. Drugo područje je ono religije i odgoja i iz njega dolaze svi najveći učitelji u povijesti. Iz njega su odaslane sve religije. Visoki oficir na čelu ovog resora ili sam dolazi ili šalje jednog od svojih učenika da utemelji novu religiju kad odluči da je to potrebno.

Stoga sve religije, u trenutku svog prvog predstavljanja svijetu, sadrže konačne tvrdnje o Istini i u njihovim temeljima ova je Istina uvijek bila ista. Njihovo predstavljanje se razlikovalo zbog razlika

među narodima, kojima su ponuđene. Civilizacijski uvjeti i stupanj evolucije, koje su različiti narodi dostigli, učinili su poželjnim da to predstavljanje ove jedne Istine bude u različitim oblicima. Ali, unutrašnja Istina je uvijek ista, čak i ako se vanjske faze mogu činiti različite, pa čak i kontradiktorne. Glupo je da se ljudi prepiru oko pitanja superiornosti jednog učitelja ili jednog učenja nad drugim jer učitelj je uvijek poslan od Velikog Bratstva Adepata i u svim svojim važnim točkama, u svojim etičkim i moralnim principima, učenje je uvijek isto.

U svijetu postoji skup istina koje leže u pozadini svih tih religija i koje predstavljaju prirodne činjenice onako kako ih u ovom trenutku čovjek poznaje. U vanjskom svijetu, ljudi su uvijek, zbog svog neznanja, raspravljali i svađali se oko toga postoji li Bog; da li čovjek živi poslije smrti; da li je za njega moguć konačni napredak i kakav je njegov odnos prema svijetu. Ova pitanja uvijek su prisutna u čovjekovom umu čim se probudi inteligencija. Ona nisu bez odgovora kao što se često misli; odgovori na njih su na dohvat svakome tko učini odgovarajući napor da ih nađe. Istina je dostupna, a uvjete njenog osvajanja može ostvariti svatko tko se potrudi.

U ranijim stadijima razvoja ljudskog roda, Visoki oficiri Hijerarhije osigurani su izvana, iz drugih i razvijenijih dijelova sistema, ali čim se ljudi mogu osposobiti do potrebnog nivoa moći i mudrosti, oni preuzimaju ta mjesta. Da bi bio prikladana za takav položaj, čovjek se mora uzdići na vrlo visoki nivo i mora postati ono što se zove Adept – biće dobrote, snage i mudrosti, tako velike da nadvisuje ostatak ljudskog roda, zato što je već dosegao vrhunac obične ljudske evolucije; on je već ostvario ono što je Božji plan za njega obilježio za ovo doba. Ali, njegova evolucija kasnije se nastavlja preko tog nivoa – nastavlja do Božanskog.

Veliki broj ljudi ostvario je nivo Adepta – ljudi ne jednog naroda, nego iz svih vodećih naroda svijeta – rijetke duše koje su nesavladivom hrabrošću jurišali na utvrde Prirode i osvojili njene najdublje tajne i tako istinski zaradile pravo da budu nazvane Adeptima. Među njima ima mnogo stupnjeva i mnogo smjerova djelovanja; ali uvijek neki među njima ostaju u dodiru s našom Zemljom kao članovi ove Hijerarhije koja je zadužena za brigu o zbivanjima u našem svijetu i o duhovnoj evoluciji našeg ljudskog roda.

Ovo uzvišeno tijelo obično se naziva *Veliko Bijelo Bratstvo* (termin nije u vezi s bojom kože), ali njegovi članovi nisu zajednica onih koji žive skupa. Svaki od njih, u velikoj mjeri, povlači se od svijeta, a u stalnoj su vezi jedan s drugim i s vrhovnikom; ali njihovo je znanje o višim silama toliko veliko da se to postiže bez bilo kakve potrebe za sastajanjem u fizičkom svijetu. U mnogim slučajevima oni nastavljaju živjeti, svaki u svojoj vlastitoj državi, a oni koji žive pored njih, niti ne znaju za njihovu moć. Svaki čovjek koji to želi, može privući njihovu pažnju, ali to može samo ako se pokaže vrijedan da ga oni zamjete. Nitko se ne mora bojati da će njegov trud proći nezapažen; takav previd je nemoguć, jer onaj čovjek koji se posveti služenju poput ovoga, ističe se od ostatka ljudskog roda kao veliki plamen u tamnoj noći. Nekoliko ovih velikih Adepta koji tako rade za dobrobit svijeta, spremni su uzeti za naučnike one koji su nakanili posvetiti se u potpunosti služenju ljudskom rodu; takvi Adepti se zovu Majstori.

Jedan od tih naučnika bila je Helena Petrovna Blavatsky – velika duša koja je u prošlom stoljeću bila poslana da svijetu ponudi znanje. S pukovnikom Henryem Steelom Olcottom, ona je osnovala Teozofsko Društvo za širenje onog znanja koje je trebala dati. Među onima koji su došli u dodir s njom u tim ranim danima, bio je A. P. Sinnett, urednik liste 'The Pioneer' i njegov britki intelekt odmah je prihvatio veličinu i važnost učenjâ koje je ona iznijela pred njega. Iako je gđa Blavatsky osobno ranije objavila *Isis Unveiled*, knjiga je privukla malu pažnju i tek je gospodin Sinnett učinio to znanje dostupnim zapadnim čitateljima u svoje dvije knjige *The Occult World* i *Esoteric Buddhism*.

Upravo kroz te knjige ja sam osobno prvo upoznao njihovog autora, a kasnije i g-đu Blavatsky; od njih oboje sam puno naučio. Kad sam pitao g-đu Blavatsky kako čovjek može naučiti još više, kako može učiniti konačni napredak na putu koji nam je ona pokazala, rekla mi je o mogućnosti da bi i drugi učenici mogli biti prihvaćeni kao naučnici veliki Majstora, kao što je i ona bila prihvaćena i da je jedini način da se stekne to prihvaćanje, pokazati se vrijednim toga pomoću marljivog i nesebičnog rada. Rekla mi je da čovjek, da bi ostvario taj cilj, mora biti potpuno jednosmjernan u svojoj odlučnosti; da nitko tko je pokušao služiti i Boga i Mammona ne može se nadati uspjehu.

Jedan od tih Majstora je rekao: 'Da bi uspio, učenik mora napustiti svoj vlastiti svijet i doći u naš.'

To znači da on mora prestati biti dio veličine koja živi za bogatstvo i moć i da se mora pridružiti uskoj manjini koja ne brine o tim stvarima, nego živi samo za to da bi se nesebično posvetila dobrobiti svijeta. Jasno nas je upozorila da taj put nije lako slijediti, da će nas krivo shvaćati i psovati oni koji i dalje žive u tom svijetu i da ne očekujemo ništa osim najtežeg od teških poslova; i iako je rezultat siguran, nitko ne može proreći koliko dugo će trajati dok stignemo tamo. Neki od nas su radosno prihvatili te uvjete i nikada ni za trenutak nismo požalili zbog te odluke.

Nakon nekoliko godina rada imao sam privilegiju doći u dodir s tim velikim Majstorima Mudrosti; od njih sam naučio mnogo stvari – među ostalima, kako sebi neposredno potvrditi većinu učenja koja su mi oni dali. Tako da, o ovoj stvari, pišem o onome što znam i što sam sâm vidio. Neke točke se spominju u učenju za čiju potvrdu su potrebne moći daleko iznad svega što sam ja do sada naučio. O njima mogu reći samo to da se slažu s onim što doista znam i u mnogim slučajevima su potrebne kao hipoteze za potvrdu onoga što sam vidio. Meni su došle zajedno s ostatkom teozofskog sistema, kroz autoritet ovih moćnih učitelja. Do tada sam naučio da sâm ispitam daleko najveći dio onoga što mi je rečeno i otkrio sam da su informacije koje sam dobio, bile ispravne u svakom dijelu; stoga sam uvjeren u vjerojatnost da će se i drugi dio, koji ja još uvijek ne mogu potvrditi, također pokazati ispravnim kad dođem na taj nivo.

Steći čast da bude prihvaćen kao naučnik jednog od Majstora Mudrosti, cilj je koji pred sebe stavlja svaki ozbiljni teozofski student. Ali, to znači jedan odlučan napor. Uvijek su postojali ljudi koji su bili voljni učiniti taj potreban napor i stoga je uvijek bilo ljudi koji su znali. To znanje je toliko transcendentno da kada ga čovjek u potpunosti usvoji, on postaje više od čovjeka i prelazi preko našeg dosega.

Ali, postoje stupnjevi u usvajanju ovog znanja i, ako to želimo, možemo puno naučiti od onih koji i sami još uče; jer sva ljudska bića stoje na nekoj prečki na ljestvima evolucije. Primitivno polazište je na dnu; mi koji smo civilizirana bića, već smo se popeli dio puta. Ali, iako se možemo okrenuti i pogledati dolje na prečke koje smo već prešli, mi isto tako možemo pogledati prema gore i vidjeti mnoge

prečke iznad sebe, na koje još nismo dospjeli. Kao što čak i sada ljudi stoje na svakoj od prečki ispod nas, tako isto možemo vidjeti stupnjeve na koje su se ljudi popeli, tako isto postoje ljudi na svakoj prečki iznad nas, pa tako, proučavajući njih, možemo vidjeti kako će se ljudi penjati u budućnosti. Upravo zato što vidimo ljude na svakoj prečki ovih ljestava koje vode gore do slave za koju još nemamo riječi da ju opišemo, znamo da je i nama moguć uspon do te slave. Oni koji stoje visoko iznad nas, tako visoko da nam se čine kao bogovi u svom prekrasnom znanju i moći, govore nam da su ne tako davno stajali tamo gdje mi stojimo sada i jasno nam ukazuju na korake koji leže između, koje i mi moramo prijeći ako želimo biti kao oni.

3. poglavlje

STVARANJE SUNČEVOG SISTEMA

Početak svemira (ako je on ikada imao početka) izvan je dosega našeg shvaćanja. U najranijoj točki povijesti do kojeg možemo doći, dvije velike suprotnosti duha i materije, života i forme, već su bile u punoj akciji. Mi nalazimo da obična koncepcija ove stvari zahtijeva reviziju, jer ono što se svakodnevno naziva sila i materija, u stvarnosti su samo dvije varijante duha na različitim stupnjevima evolucije, a stvarna materija ili temelj svega leži u pozadini neopaženog.

Krajnja korijenska materija je spoznajama samo za visoko razvijenu, pronicljivu silu. Moramo pretpostaviti jedno vrijeme (premda o tome nemamo izravno znanje) kad je ta tvar ispunila sav prostor. Moramo također pretpostaviti da je neko veliko biće (ne božanstvo Sunčevog sistema, nego neko biće gotovo beskrajno više od njega) promijenilo ovo stanje tako da je prosulo svoj duh ili silu u određenom dijelu ove materije, dijelu veličine kao cijeli svemir. Efekt uvođenja ove sile je poput naleta moćnog daha; on je u tom eteru stvorio bezbrojan broj sitnih, sferičnih mjehurića (ti mjehurići su prvotni atomi od kojih je stvoreno ono što zovemo materija. To nisu atomi kemičara niti prvotni atomi fizičkog svijeta. Oni su na daleko višem nivou, a ono što obično zovemo atomi, sastoji se od velike nakupine tih mjehurića, kao što ćemo kasnije vidjeti.

Kad Sunčevo božanstvo počinje stvarati svoj sustav, ono već nalazi pripremljen taj materijal – tu beskrajnu masu sitnih mjehurića koji se mogu spojiti u različite oblike materije kakvu poznajemo. Ono započinje određivanjem granica polja djelovanja, ogromne kugle čiji je opseg puno veći od orbite najudaljenije od budućih planeta. U granicama te kugle ono pokreće neku vrstu gigantskog vrtloga – gibanje koje pomete zajedno sve mjehuriće u veliku centralnu masu, materijal za maglicu.

U tu veliku rotirajuću kuglu, ono odašilje stalne impulse moći koja skuplja mjehuriće u sve složenije nakupine i na taj način, stvarajući sedam gigantskih, međusobno prožimajućih svijetova materije različitog stupnja gustoće, a koji su svi koncentrični i svi zauzimaju isti prostor.

Djelujući kroz svoj treći aspekt, ono u ovu ogromnu kuglu šalje prvi od tih impulsa. On kroz cijeli prostor uspostavlja veliki broj malih vrtloga, a svaki od njih privlači u sebe četrdesetdevet mjehurića i slaže ih u određeni oblik. Ove male grupice mjehurića, tako složenih, su atomi drugog od međusobno prožimajućih svijetova. Nisu svi mjehurići upotrebljeni na ovaj način, dovoljno ih je ostalo nepovezanih da bi djelovali kao atomi prvog i najvišeg od tih svijetova. Pravovremeno dolazi drugi impuls, koji hvata gotovo sve ove atome od 49 mjehurića (ostavljajući dovoljno atoma za drugi svijet), uvlači ih nazad u sebe i onda ih ponovo izbacuje, stvarajući među njima vrtloge od kojih svaki u sebi sadrži 2401 mjehurić (49^2). Oni čine atome trećeg svijeta. Ponovo, nakon nekog vremena, dolazi treći impuls koji na isti način hvata atome od 2401 mjehurića, uvlači ih nazad u njihov originalni oblik i ponovo ih izbacuje van kao atome četvrtog svijeta – svaki takav atom sadrži 49^3 mjehurića. Ovaj proces se ponavlja sve dok šesti impuls ne sagradi atom sedmog ili najvišeg svijeta – taj atom sadrži 49^6 originalnih mjehurića.

Ovaj atom sedmog svijeta je osnovni atom fizičkog svijeta – ne bilo koji atom o kome govore kemičari, nego onaj osnovni iz kojeg su napravljeni svi atomi. Na ovom stupnju smo došli do takvog stanja stvari u kome ogromna uzburkana kugla sadrži u sebi sedam vrsta materije, koje su u biti sve jedno jer su sazdane od iste vrste mjehurića, ali različitih u stupnju gustoće. Svi ovi tipovi se slobodno međusobno isprepliću, tako da primjerke svakog tipa možemo naći u malim dijelovima kugle, uzetih nasumce iz bilo kojeg njenog dijela, međutim opća je tendencija da teži atomi gravitiraju bliže središtu.

Sedmi impuls koji šalje Treći aspekt Božanstva, ne povlači kao prije, fizičke atome koji su posljedni stvoreni u originalno razdvojene mjehuriće, nego ih spaja u određene nakupine, tvoreći tako jedan broj različitih oblika onog što se može nazvati proto-elementi, a oni se opet skupljaju u različite oblike koji su znanosti poznati kao kemijski elementi. Njihovo se stvaranje proteže kroz dugi vremenski period i stvoreni su po određenom redu, interakcijom nekoliko sila. Naravno da proces njihovog stvaranja nije još ni sada završen; uran je posljednji i najteži element za koji do sada znamo, a drugi, još složeniji, mogu se možda pojaviti u budućnosti.

Kako je vrijeme prolazno, zgušnjavanje se povećavalo i trenutno je doseglo stupanj velike sjajne maglice. Kako se hladila, vrteći se i

dalje vrlo brzo, ona se spljoštila u veliki disk i postupno razbila u prstenove koji okružuju središnje tijelo – otprilike poput Saturna, ali puno veće. Kako se približilo vrijeme kad su za potrebe evolucije trebale planete, Božanstvo je negdje u dubini svakog prstena pokrenulo pomoćni vrtlog u kojem se nakupila velika količina materije tog prstena. Sudaranje nakupljenih fragmenata stvorilo je toplinu, a rezultat je bio planeta koja je dugo vremena bila nakupina užarenog plina. Malo po malo, on se hladio sve dok nije odgovaralo životu kao što je naš. Tako su nastale sve planete.

Gotovo sva materija ovih međusobno prožetih svijetova do tada se koncentrirala u novostvorene planete. Svaka od njih bila je, a i sada je sastavljena od svih tih različitih oblika materije. Zemlja na kojoj sada živimo, nije samo velika lopta fizičke materije, napravljena od atoma najnižeg svijeta, nego i od obilne količine materije šestog, petog, četvrtog i ostalih svijetova. Studentima znanosti dobro je poznato da se dijelici materije zapravo nikada ne dodiruju, čak ni u najgušćim tvarima. Prostor među njima je uvijek razmjerno puno veći od njihove vlastite veličine – enormno veći. Dakle, postoji ogroman prostor za sve druge vrste atoma iz svih tih drugih svijetova, ne samo da leže među atomima gušće materije, nego i da se slobodno kreću između i oko njih. Posljedično tome, ovaj globus na kojem živimo nije jedan svijet nego sedam svijetova međusobno isprepletenih, a svi zauzimaju isti prostor, jedino što se finije vrste materije šire dalje od centra nego li gušća materija.

Tim međusobno prožetim svijetovima dali smo imena radi lakšeg govora o njima. Prvom od njih nije potrebno ime jer čovjek još nije u izravnoj vezi s njim; ali kad ga se treba spomenuti, može ga se zvati božanski svijet. Drugi je opisan kao monadički zato što u njemu egzistiraju Iskre božanskog Života koje zovemo ljudske Monade; ali, niti jednu od njih u ovom trenutku ne može dodirnuti niti najvidovitija istraga koja nam je dostupna. Treća sfera, čiji atomi sadrže 2401 mjehurić, zove se duhovni svijet, zato što u njoj egzistira najviši duh u čovjeku kako je on sada konstituiran. Četvrti je intuitivni svijet (u teozofiji također nazvan i Budička razina) zato što iz njega dolaze najviše intuicije. Peti je mentalni svijet zato što je iz njegove materije izgrađen čovjekov um. Šesti je nazvan emocionalni ili astralni svijet, zato što ljudske emocije uzrokuju gibanja u njemu (ime astralni dali su mu srednjevjekovni alkemičari jer je njegova tvar bila zvjezdana ili

sjajna u usporedbi s gušćim svijetovima). Sedmi svijet koji je sastavljen od materije koju vidimo svuda oko sebe, zove se fizički.

Tvar od koje su ovi međusobno isprepleteni svijetovi građeni, u biti je ista tvar, ali različito uređena i s različitim stupnjem gustoće. Zbog toga se i frekvencije na kojima ovi različiti tipovi materije normalno vibriraju također razlikuju. Njih se isto tako može smatrati velikom ljestvicom gibanja koja se sastoji od mnogo oktava. Fizička materija koristi određeni broj najnižih oktava, astralna materija drugu grupu oktava baš iznad njih, mentalna još višu grupu, i tako dalje.

Ne samo da svaki od ovih svijetova ima svoju vlastitu vrstu materije; svaki od njih ima i svoje vlastite nakupine te materije – svoju vlastitu supstancu. U svakom svijetu te supstance slažemo u sedam grupa prema frekvenciji kojom njihove molekule vibriraju. Obično, ali ne i obavezno, sporije osciliranje uključuje veliku molekulu – to jest, molekulu koja je sazdana posebnim uređenjem manjih molekula iz slijedeće više podvrste. Dodavanje topline povećava veličinu molekula i isto tako ubrzava i pojačava njihovo gibanje, tako da one pokrivaju veću površinu i da se predmet kao cjelina, širi sve do točki kada nakupina molekula puca i prelazi iz jednog stanja u slijedeće više. U materiji fizičkog svijeta, sedam vrsta su predstavljene sa sedam stupnjeva gustoće materije koje smo, polazeći odozdo prema gore, nazvali kruto, tekuće, plinovito, eteričko, nadeteričko, podatomska i atomska.

Atomska podrazina je ona u kojoj su svi oblici stvoreni kompresijom fizičkih atoma u određene oblike, bez ranijeg skupljanja tih atoma u blokove ili molekule. Ako na trenutak zamislimo prvotni fizički atom kao ciglu, svaki oblik u atomskoj podvrsti bi bio napravljen okupljanjem nekoliko cigli i ugrađivanjem u određeni oblik. Da bi se napravila materija za slijedeću nižu podrazinu, prvo treba oku-piti određeni broj cigli (atoma) i cementirati u male blokove od, recimo, četiri, pet, šest ili sedam cigala; a onda bi tako napravljeni blokovi bili upotrebljeni kao građevni materijal. Za slijedeću podrazinu nekoliko blokova druge podrazine cementira se u određene oblike koji tvore građevni materijal i tako dalje, do najniže.

Da bi se bilo koja tvar pretvorila iz krutog stanja u tekuće (to jest, da bi se otopila), treba povećati vibraciju njenih sastavnih molekula sve dok ih se barem ne protrese u jednostavnije molekule od kojih su sazdate. Ovaj se proces u svim slučajevima može

ponavljati sve dok na kraju svaka fizička supstanca nije reducirana na prvotni atom fizičkog svijeta.

Svaki od ovih svijetova ima svoje stanovnike čija su osjetila normalno sposobna odgovoriti na gibanja samo svog svijeta. Čovjek koji živi u fizičkom svijetu (kao što smo to mi svi) vidi, čuje, osjeća vibracije povezane s fizičkom materijom oko njega. On je jednako tako okružen astralnim i svim drugim svijetovima, ali on njih normalno nije svjestan zato što njegova osjetila ne mogu odgovoriti na oscilacije njihove materije baš kao što naše fizičke oči ne mogu vidjeti ultra-ljubičasto svjetlo, iako znanstveni pokusi pokazuju da ono postoji, a postoje i druge svijesti s različito formiranim organima koje mogu vidjeti. Biće koje živi u astralnom svijetu, može zauzimati potpuno isti prostor kao i biće koje živi u fizičkom svijetu, pa ipak, jedno je potpuno nesvjesno drugog i ni na koji način ne ometa slobodno kretanje onog drugog. To je istina i za sve druge svijetove. U ovom trenutku mi smo okruženi tim svijetovima finije tvari, jednako su nam blizu kao i svijet kojeg vidimo, a njihovi stanovnici prolaze kroz nas i oko nas, no mi smo potpuno nesvjesni toga.

Budući da je evolucija usredotočena na ovaj planet koji zovemo Zemlja, samo u vezi s tim mi ćemo govoriti o tim višim svijetovima, dakle, kada u budućnosti upotrijebim izraz 'astralni svijet', pri tome ću misliti samo na astralni dio našeg vlastitog planeta, a ne (kao do sada) na astralni dio svijeta Sunčevog sustava. Taj astralni dio našeg vlastitog svijeta je također planeta, ali od astralne tvari. On zauzima isti prostor kao i planeta koju vidimo, ali njegova tvar (budući da je puno lakša) širi se u prostor na sve strane oko nas, dalje nego li atmosfera oko zemlje – puno dalje. Ona se proteže malo manje od srednje udaljenosti Mjeseca, tako da iako su ova dva objekta, Zemlja i Mjesec, gotovo 240.000 milja udaljeni, astralni svijetovi ova dva objekta se dodiruju kad je mjesec u perigeju, ali ne kad je u apogeju. Termin 'mentalni svijet' koristim za još veći planet mentalne tvari, usred kojeg postoji naša fizička Zemlja. Kad dođemo do još viših svijetova, nalazimo sfere dovoljno prostrane da dodiruju odgovarajuće sfere drugih planeta u sustavu, iako je njihova materija jednako tako ovdje oko nas, na površini čvrste Zemlje kao i na drugima. Svi ti svijetovi finije tvari dio su nas i svi se okreću oko sunca svojim vidljivim dijelom. Učenik će si pomoći ako se privikne na misao da je

naša zemlja dio cjeline ovih međusobno isprepletenih svjetova – a ne samo kao o relativno maloj fizičkoj lopti u njegovom središtu.

4. poglavlje

EVOLUCIJA ŽIVOTA

Svi životni impulsi koje sam opisao kao graditelje međusobno isprepletenih svjetova, dolaze iz Trećeg Aspekta Božanstva. Otuda se u kršćanstvu taj Aspekt naziva 'Davalac života', duh koji je lebdio nad vodama svemira. U teozofskoj literaturi ti impulsi se obično uzimaju kao cjelina i nazivaju Prvi Izljev.

Kad su svjetovi bili toliko pripremljeni i većina kemijskih elemenata već postojala, dogodio se Drugi Izljev života, a on je došao iz Drugog Aspekta Božanstva. Sa sobom je donio moć kombiniranja. U svim svjetovima našao je nešto o čemu se može misliti kao o elementima koji odogovaraju tim svjetovima. On je nastavio slagati te elemente u organizme kojima je onda udahnuo dušu i na taj način izgradio sedam kraljevstva Prirode. Teozofija prepoznaje sedam kraljevstva zato što ona čovjeka smatra odvojenim od životinjskog kraljevstva i uzima u obzir nekoliko stupnjeva evolucije koji se ne vide fizičkim okom, a naziva ih srednjevjekovnim imenom 'Elementalna kraljevstva'.

Božanski život se izljeva u materiju odozgor i cijeli taj postupak može se zamisliti u dva stupnja – postupno primanje sve grublje i grublje materije i onda postupno odbacivanje sredstava koja su bila prikupljena. Najraniji nivo na kojem se ta sredstva mogu znanstveno promatrati je mentalni – peti, ako brojimo od finijeg prema grubljem, prvi na kojem postoje odvojeni planeti. U praktičnoj raspravi dovoljno je podijeliti ovaj mentalni svijet u dva dijela, koje nazivamo viši i niži prema stupnju gustoće njihove materije. Viši se sastoji od tri finija podsvijeta mentalne materije; niži od slijedeća četiri.

Kada Izljev dođe do višeg mentalnog svijeta, on tamo privlači eterične elemente, kombinira ih u ono što na tom nivou odgovara supstanciji i od tih supstanci gradi oblike koje nastanjuje. To zovemo prvo elementarno kraljevstvo.

Nakon dugog period evolucije, kroz različite oblike na tom nivou val života, koji cijelo to vrijeme pritišće prema dolje, nauči tako potpuno se identificirati s tim oblicima da je, umjesto da ih zauzima i da se onda povremeno povlači iz njih, u stanju stalno ih držati i učiniti dijelom sebe, tako da sada s tog nivoa može poći u privremeno zauzimanje oblika na još nižem nivou. Kad dosegne taj nivo, to zovemo drugo elementarno kraljevstvo, produhovljeni život koji boravi na višim mentalnim nivoima, dok su sredstva kroz koja se manifestira na nižim.

Nakon još jednog, jednako dugog perioda, nalazi se da je pritisak prema dolje uzrokovao da se ovaj proces ponovi; još jednom se život identificirao sa svojim oblicima i naselio se na nižim mentalnim nivoima, tako da je sposoban udahnuti dušu tijelima u astralnom svijetu. Na ovom stupnju to zovemo treće elementarno kraljevstvo.

O svim tim oblicima govorimo kao o finijim ili grubljim u odnosu jednih prema drugima, ali svi su oni gotovo beskrajno finiji od bilo kojeg oblika kojeg poznajemo u fizičkom svijetu. Svako od ova tri kraljevstva je kraljevstvo Prirode, raznoliko u manifestacijama svojih različitih oblika života kao što je životinjsko ili biljno kraljevstvo koje poznajemo. Nakon dugog vremena provedenog u udahnjivanju duše oblicima u trećem od ovih elementarnih kraljevstava, on se s njima identificira i tako je u stanju udahnuti dušu eteričnom dijelu mineralnog kraljevstva i postaje život koji ga nadahnjuje – jer u mineralnom kraljevstvu ima jednako toliko života kao i u biljnom ili životinjskom iako je on u takvim uvjetima da se ne može slobodno manifestirati. Tokom mineralne evolucije, pritisak prema dolje uzrokuje da se on identificira na isti način s eteričnom materijom fizičkog svijeta i od toga udahnuje dušu guščoj materiji takvih minerala koje naša osjetila mogu percipirati.

U mineralno kraljevstvo uključujemo ne samo ono što obično nazivamo mineralima, nego isto tako i tekućine, plinove i mnoge eterične substance čije je postojanje nepoznato zapadnjačkoj znanosti. Sva materija o kojoj mi išta znamo je živa materija, a život koji ona sadrži uvijek je u razvoju. Kad on dosegne središnju točku mineralne ravni, pritisak prema dolje nestaje i zamjenjuje ga kretanje prema gore; izdisaj je prestao i počinje udisaj.

Kad se dovrši evolucija minerala, život se ponovo povlači u astralni svijet, ali sa sobom nosi sve rezultate, ostvarene kroz svoja

iskustva u fizičkom svijetu. Na tom stupnju on udahnuje dušu biljnim oblicima i počinje se sve jasnije pokazivati kao ono što obično zovemo život – biljni život svih vrsta; a na još kasnijem stupnju svog razvoja, on napušta biljno kraljevstvo i udahnuje dušu životinjskom kraljevstvu. Ostvarenje ovog nivoa je znak da se on još više povukao i da sada djeluje iz nižeg mentalnog svijeta. Da bi djelovao u fizičkoj materiji, iz tog mentalnog svijeta on mora djelovati kroz posredničku, astralnu materiju; a ta astralna materija sada više nije dio opreme grupne duše kao cjeline nego je individualno astralno tijelo pojedine životinje, kao što ćemo kasnije objasniti.

U svakom od ovih kraljevstava, on ne samo da provodi jedan vremenski period koji je za nas gotovo nepojmljivo dugačaka, nego isto tako prolazi kroz jedan tok evolucije koji počinje od nižih oblika tog kraljevstva i završava s najvišim. U biljnom kraljevstvu, na primjer, životna sila može započeti svoju karijeru ulazeći u travu ili mahovinu, a završiti dajući dušu prekrasnom šumskom drveću. U životinjskom kraljevstvu može započeti s komarcima i mikroskopskim životinjama i može završiti s najrazvijenijim primjercima sisavaca.

Cijeli taj proces je postupna evolucija od nižih oblika prema višima, od jednostavnijih prema složenijima. Ali, ono što evoluira nije prvenstveno oblik, nego život u njemu. Oblici također evoluiraju i popravljaju se kako vrijeme teče; ali, to je zato da bi postali odgovarajuće sredstvo za puno naprednije životne valove. Kad život dosegne najviši mogući nivo u životinjskom kraljevstvu, onda on može prijeći u ljudsko kraljevstvo, pod uvjetima koje ću sada objasniti.

Životni izljev napušta jedno kraljevstvo i prelazi u drugo, tako da ako smo se morali baviti samo s jednim valom ovog izljeva, mogli smo postojati samo u jednom kraljevstvu u jednom vremenu. Ali, Božanstvo šalje stalni niz tih valova tako da u svako vrijeme nalazimo jedan broj njih simultano na djelu. Mi samo predstavljamo jedan takav val; ali, pored nas evoluira drugi val koji nadahnjuje životinjsko kraljevstvo – to je val koji je došao iz Božanstva, jednu razinu kasnije od nas. Isto tako, nalazimo biljno kraljevstvo koje predstavlja treći val i mineralno kraljevstvo koje predstavlja četvrti; a okulisti znaju za postojanje, svuda oko nas, elementarnih kraljevstava koja predstavljaju peti, šesti i sedmi val. Međutim, svi oni su niz valova istog velikog izljeva iz Drugog Aspekta Božanstva.

Tako ovdje imamo shemu evolucije u kojoj se božanski život uključuje sve dublje u materiju s ciljem da kroz tu materiju primi vibracije koje inače ne bi mogle djelovati na njega – utjecaji izvana, koji stupnjevima, naraslim u njemu, mjeri gibanje koje odgovara njegovom vlastitom, tako da uči na njih odgovoriti. Kasnije on uči sâm generirati te mjere gibanja i tako postaje biće koje posjeduje duhovne moći.

Možemo pretpostaviti da kad je ovaj izljev života originalno došao iz božanstva, na nekoj razi-ni sasvim izvan naše moći shvaćanja, on je možda bio homogen; ali, kad se prvi put našao unutar prak- tične spoznaje, kad se sâm našao u intuitivnom svijetu, ali nadahnjuje tijela načinjena iz materije višeg mentalnog svijeta, on već više nije jedna svjetska duša nego mnoge duše. Zamislimo homogeni izljev koji možemo smatrati jednom velikom dušom na jednom kraju skale; na drugom, kad se dosegne ljud-ski rod, nalazimo tu jednu veliku dušu, razbijenu u milijune relativno malih duša pojedinačnih ljudi. Na svakom stupnju, između ta dva ekstrema, nalazimo međuuvjete, beskrajna svjetska duša već je podijeljena, ali ne do krajnjih mogućih granica podjele.

Svaki čovjek je duša, ali ne i svaka životinja ili biljka. Čovjek se može, kao duša, manifestirati samo kroz jedno tijelo u jednom vremenu u fizičkom svijetu, dok se jedna životinjska duša manifestira simultano kroz jedan broj životinjskih tijela, jedna biljna duša kroz jedan broj odvojenih biljaka. Na primjer, lav nije stalno odvojeni entitet na isti način na koji je to čovjek. Kad čovjek umre – to jest, kad on kao duša odloži svoje fizičko tijelo – on sam ostaje potpuno isti kao što je bio prije, entitet od-vojen od svih drugih entiteta. Kad lav umre, ono što je za njega bila odvojena duša ulijeva se nazad u istu masu iz koje je došlo – masu koja istovremeno osigurava duše za mnoge druge lavove. Takvoj masi dajemo ime 'grupna duša'.

Uz takvu jednu grupnu dušu povezan je znatan broj lavljih tijela – recimo sto. Svako odtih ti-jela dok živi, ima stoti dio grupne duše uz koju je vezan i za to vrijeme ona je očito sasvim odvojena, tako da je lav jednako toliko individua tokom svog fizičkog života kao i čovjek; ali on nije stalna indi- vidua. Kad umre, njegova duša vraća se u grupnu dušu kojoj pripada i ta ista lavlja duša više se ne mo- že izdvojiti iz grupe.

Prikladna usporedba može pomoći u razumijevanju. Zamislite da grupnu dušu predstavlja vo-da u kanti, a sto lavljih tijela sto čaša. Kad svakom čašom zgrabimo u kantu, ona se do vrha napuni i vodom (odvojena duša). Ta voda za neko vrijeme poprima oblik čaše koju ispunjava i privremeno je izdvojena od ostatka vode u kanti i od vode u drugim čašama.

Sada, u svaku od sto čaša stavimo neku boju ili okus. To će predstavljati kvalitete koje su se razvile iskustvima u odvojenoj duši lava tokom njegova života. Istresimo vodu iz čaše, nazad u kantu; to predstavlja smrt lava. Boja ili okus će se izmiješati po cijeloj vodi u kanti, ali će biti puno blijeđa, okus će biti puno slabiji kad se tako izmiješa nego što je bio u čaši. Kvalitete koje su se razvile kroz iskustvo jednog lava, vezanog uz tu grupnu dušu, tako su podijeljene s cijelom grupnom dušom, ali u puno slabijoj količini.

Iz te kante možemo zgrabiti još jednu punu čašu, ali više nikada ne možemo dobiti potpuno istu vodu nakon što se ona jednom izmiješala s ostatkom. Svaka čaša vode, uzeta iz te kante, u budućnosti će sadržavati neke tragove boje ili okusa iz svake čaše čiji se sadržaj vratio u kantu. Isto tako, kvalitete koje su se razvile iskustvom svakog pojedinog lava, postat će zajedničko vlasništvo svih la-vova koji će se u budućnosti roditi iz te grupne duše, premda u manjem stupnju nego što su postojale u pojedinom lavu koji ih je razvio.

To je objašnjenje za naslijeđene instikte; zbog toga pače koje je patka izlegla, smjesta ide u vodu bez da mu netko prije pokazuje kako se pliva; zato će se tek izleženo pile sakriti kada se pojavi jastreb; zato ptica koja se izlegla u inkubatoru i nikada nije vidjela gnijezdo, ipak zna kako ga napravi-ti i pravi ga prema običajima svoje vrste.

Niže dolje, na skali životinjskog života, ogroman broj tijela je povezan je uz jednu grupnu du-šu – bezbrojni milijuni, na primjer, u slučaju nekih manjih insekata; ali, kako se penjemo u životinjs-kom kraljevstvu, broj tijela vezanih uz jednu grupnu dušu sve je manji i manji i stoga razlike među jedinkama postaju sve veće.

Na taj način grupne duše se postupno raspadaju. Vratimo se priči o kanti, kako grabimo čašu po čašu vode, bojimo ju i vraćamo nazad, cijela kanta vode postepeno postaje sve obojanija. Pretposta- vimo da se nekim nezamjetnim postupkom kroz sredinu kante napravi neka vrsta okomite brane koja dijeli sadržaj na lijevu i desnu polovicu i da se svaki put čašom zagrabi iz iste polovice i potom vrati u nju.

Tada će se napraviti očigledna razlika i tekućina u jednoj polovini kante više neće biti ista kao u drugoj. Tada praktički imamo dvije kante, a kad se to stanje pojavi u grupnoj duši, ona se dijeli na dvoje, kao što se stanica dijeli fizijom. Na taj način, kako iskustvo postaje sve bogatije, grupna duša se smanjuje, ali postaje sve brojnija, sve dok na najvišoj točki ne dođemo do čovjeka s njegovom pojedinačnom dušom, koja se više ne vraća u grupu nego ostaje stalno izdvojena.

Jedan od valova života oživljava cijelo kraljevstvo; ali neće svaka grupna duša u tom valu života proći kroz cijelo to kraljevstvo, od dna do vrha. Ako u biljnom kraljevstvu neka grupna duša nadahnjuje šumsko drveće, kad pređe u životinjsko kraljevstvo, ona će preskočiti sve niže stupnjeve – to jest, ona neće nikada naseliti insekte ili gmazove, nego će odmah krenuti od nivoa nižih sisavaca. Insekte i gmazove će oživjeti grupne duše koje su iz nekog razloga napustile biljno kraljevstvo na puno nižem nivou od šumskog drveća. Na isti način, grupna duša koja je dostigla najviše razine životinjskog kraljevstva, neće se individualizirati u primitivne divljake nego u ljude nešto više vrste, primitivne divljake će prihvatiti grupne duše koje su napustile životinjsko kraljevstvo na nižoj razini.

Grupne duše na bilo kojem nivou ili na svim nivoima, uređuju se u sedam velikih vrsta prema Božanskom Ministru, kroz kojeg je došao njihov život. Ove vrste jasno se razlikuju u svim kraljevstvima i posljedični oblici iz bilo koje od njih tvore povezani niz, tako da se životinje, biljke, minerali i različita elementarna bića mogu podijeliti u sedam velikih skupina, a život koji teče jednom od tih linija neće prijeći niti u jednu drugu.

Detaljni popis životinja, biljaka i minerala, gledanih s ove točke gledišta, još nije napravljen; ali je sigurno da život koji nadahnjuje mineral određene vrste, nikada neće oživljavati niti jednu drugu vrstu osim svoje, mada se može razlikovati unutar te vrste. Kad pređe u biljno i životinjsko kraljevstvo, on će naseliti biljke i životinje te vrste i nikakve druge; a kad na kraju dosegne ljudski rod, on će se individualizirati u ljudima te vrste i u nijedne druge.

Način individualizacije je uzdizanje duše određene životinje do razine koja je toliko iznad one koju ima njena grupna duša da se ona više u nju kasnije ne može vratiti. Ovo ne može ostvariti bilo koja životinja nego samo ona čiji se mozak razvio do određene razine, a

način koji je obično prihvaćen za ostvarenje takvog mentalnog razvoja je dovođenje životinje u bliski kontakt s čovjekom. Individualizacija je, stoga, moguća samo za domaće životinje, pa čak i samo za neke vrste od njih. Na čelu svake od sedam vrsta stoji jedna domaća životinja – pas za jednu, mačka za drugu, slon za treću, maj-mun za četvrtu, i tako dalje. Divlje životinje mogu se složiti u sedam linija koje vode do domaćih životinja; na primjer, lisica i vuk su očito na istoj liniji s psom, dok lav, tigar i leopard jednako očito vode do domaće mačke; tako da grupna duša koja nadahnjuje sto lavova, koje smo ranije spomenuli, može na kasnijem stupnju svoje evolucije podijeliti se u, recimo, pet grupnih duša od kojih svaka nadahnjuje dvadeset mačaka.

Životni val provodi dugi vremenski period u svakom kraljevstvu; mi smo sada tek malo prošli polovinu takvog jednog eona, a kao posljedica toga uvjeti nisu povoljni za ostvarenje takve individualizacije, jer ona normalno dolazi na kraju tog perioda. Rijetki slučajevi takvog postignuća mogu se povremeno opaziti kod nekih životinja koje su puno naprednije od prosjeka. Bliska veza s čovjekom je neophodna za postizanje tog rezultata. Ako se prema životinji ponaša ljubezno, ona razvija odanu vezanost uz svog ljudskog prijatelja, a također razvija svoje intelektualne snage u pokušaju da razumije svog prijatelja i pogodi njegove želje. Kao dodatak ovome, emocije i misli čovjeka stalno djeluju na one životinjske i pokušavaju podići ju na višu razinu, i emocionalno i intelektualno. Pod povoljnim okolnostima taj razvoj može otići tako daleko da cijelu tu životinju izdigne iznad dodira s grupom kojoj ona pripada, tako da njen dio grupne duše postaje sposoban odgovoriti na izljev koji dolazi iz Prvog Aspekta Božanstva.

Jer ovaj konačni izljev nije poput ostalih, moćna bujica koja istovremeno djeluje na tisuće ili milijune; on dolazi svakom pojedinačno kad ta jedinka bude spremna primiti ga. Ovaj izljev se već spustio sve do intuitivnog svijeta, ali dalje od toga ne ide sve dok ne iskoči duša neke životinje odozdo; no kad se to dogodi, ovaj Treći Izljev mu silazi u susret i u višem mentalnom svijetu se formira ego, permanentna individua – permanentna sve dok je puno kasnije u svojoj evoluciji čovjek transcendirira i ponovo dosegne božansko jedinstvo iz kojeg je došao. Da bi se napravio ovaj ego (pojam se ne smije brkati s upotrebom pojma ego u modernoj psihologiji), dio

grupne duše (koji je do tada uvijek i-grao ulogu sile koja udahnuje dušu) postaje sredstvo i njemu samom, duhu, udahnuje ona božanska Iskra koja je u njega pala odozgor. Može se reći da ta Iskra lebdi u monadičkom svijetu iznad grupne duše, kroz cijelu njenu prethodnu evoluciju, nesposobna da djeluje na spoj s njom sve dok se njen odgovarajući dio u grupnoj duši ne razvije dovoljno da to dopusti. To odvajanje od ostatka grupne duše i razvijanje odvojenog ega označava razliku između najviše životinje i najnižeg čovjeka.

5. poglavlje

GARADA ČOVJEKA

Čovjek je, stoga u svojoj biti, Iskra božanske Vatre kada pripada monadičkom svijetu.¹ Toj Iskri koja cijelo vrijeme prebiva u tom svijetu, dajemo ime «Monada». Za potrebe ljudske evolucije, Monada se manifestira u nižom svijetovima. Kada se spusti jednu stepenicu i uđe u duhovni svijet, ona se tamo pokazuje kao trostruki duh koji sâm ima tri aspekta (baš kao što u beskrajno višim svijetovima Božanstvo ima Svoja tri Aspekta). Od ta tri, jedan uvijek ostaje u tom svijetu i zovemo ga Duhom čovjekovim. Drugi Aspekt se manifestira u intuitivnom svijetu i onda govorimo o čovjekovoj intuiciji. Treći se pokazuje u višem mentalnom svijetu i zovemo ga čovjekovom inteligencijom. Ova tri aspekta zajedno čine ego koji udaljnjuje dušu jednom odlomku iz grupne duše. Tako se čovjek, kakvim ga mi poznajemo, premda u stvarnosti Monada, koja boravi u monadičkom svijetu, pokazuje se kao ego u višem mentalnom svijetu i manifestira ova svoja tri aspekta (duh, intuicija i inteligencija) kroz ono sredstvo više mentalne materije, koje nazivamo privremeno tijelo.

Ovaj ego je čovjek tokom ljudskog stupnja evolucije; on je u stvari najbliži običnom neznanstvenom konceptu duše. On živi nepromijenjen (osim što raste) od trenutka individualizacije pa dok je ne transcendiraju ne pređe u božansko. Na njega ni na koji način ne djeluje ono što zovemo rođenje i smrt; ono što mi obično smatramo njegovim životom jest samo dan u njegovom životu. Tijelo koje

možemo vidjeti, tijelo koje je rođeno i koje umire jest odjeća koju on oblači zbog svrhe određenog dje-la svoje evolucije.

Niti je to jedino tijelo koje on preuzima. Prije nego što on, ego u višem mentalnom svijetu, bude u stanju uzeti sredstvo koje pripada fizičkom svijetu, on mora s njim napraviti vezu kroz niže mentalne i stralne svijetove. Kad poželi sići, on oko sebe privlači veo od materije iz nižeg mentalnog svijeta koji mi zovemo njegovim mentalnim tijelom. To je instrument pomoću kojeg on misli sve svoje konkretne misli – apstraktna misao je sila ega osobno u višem mentalnom svijetu.

Potom oko sebe privlači veo od astralne materije kojeg zovemo njegovim astralnim tijelom; i to je instrument njegovih strasti i emocija i također (u vezi s donjim dijelom njegovog mentalnog tijela) instrument svih onih misli koje su obojene sebičnošću i osobnim osjećajima. Tek nakon što poprimi ova posrednička sredstva, ego može doći u dodir s fizičkim tijelom bebe i roditi se u ovom svijetu koji poznajemo. On živi kroz ono što mi zovemo njegovim životom, skuplja određene kvalitete kao rezultat iskustava i na kraju, kada se fizičko tijelo istroši, on obrće proces silaska i jedno po jedno, odbacuje posredna sredstva koja je preuzeo. Prvo što odlazi jest fizičko tijelo i kad je ono odbačeno, njegov život se smješta u astralnom svijetu i on živi u tom astralnom svijetu.

Dužina boravka u tom svijetu ovisi o količini strasti i emocija koje je razvio u sebi u fizičkom životu. Ako ih ima puno, astralno tijelo je puno života i potrajat će dugo vremena; ako ih pak ima malo, astralno tijelo ima manje životnosti i ego će uskoro biti u stanju odbaciti ga. Kad se to dogodi, on nastavlja živjeti u svom mentalnom tijelu. Njegova snaga ovisi o prirodi misli na koje se navikao i obično je njegov boravak na ovoj razini dugačak. Na koncu, on dolazi do kraja i ego odbacuje mentalno tijelo i još jednom je ponovo ego u svom vlastitom svijetu.

¹Dr. Annie Besant je predložila imena za ravni pa ćemo ih u budućnosti koristiti umjesto onih korištenih ranije. Tablicu donosimo vama za orijentaciju:

Nova imena

Stara imena

1. Božanski svijet	Adi ravan
2. Monadički svijet	Anupadaka ravan
3. Duhovni svijet	Atmička ili Nirvanička ravan
4. Intuitivni svijet	Budička ravan
5. Mentalni svijet	Mentalna ravan
6. Emocionalni ili Astralni svijet	Astralna ravan
7. Fizički svijet	Fizička ravan

Zahvaljujući nedostatku razvoja, on je za sada smo djelomično svijestan u tom svijetu; vibracije njegove materije su prebrze da bi ostavile utisak na ego, baš kao što su ultra-ljubičaste zrake prebrze da bi učinile ikakav utisak na vaše oči. Nakon nekog vremena, tamo provedenog, ego osjeća želju da se spusti na razinu gdje može opažati gibanja, da bi se osjećao potpuno živ; tako on ponavlja proces silaženja u gušću materiju i još jednom preuzima mentalno, astralno i fizičko tijelo. Kako su se njegova prijašnja tijela raspala, svako u svom trenutku, ona nova su od njih potpuno odvojena i tako se događa da u svom fizičkom on nema nikakvih uspomena o sličnim životima koji su predhodili ovom.

Kad funkcionira u ovom fizičkom svijetu, on se sjeća pomoću svog mentalnog tijela; ali, budući da je ono novo, uzeto za ovrdođenog, ono prirodno ne može sadržavati uspomenu na prijašnja rođenja u kojima nije sudjelovao. Sâm čovjek, ego, sjeća se svih njih kad je u svojem vlastitom svijetu, povremeno, neke djelomične uspomene na njih ili utjecaji nastali u njima, probiju se u njegova niža tijela. On se obično, u svom fizičkom životu, ne sjeća iskustava iz ranijih životâ, ali on u fizičkom životu manifestira kvalitete, koje su ta iskustva u njemu razvila. Svaki čovjek je stoga, točno ono što je od sebe napravio tokom tih prošlih života; ako je u njima razvio u sebi dobre kvalitete, on sada posjeduje dobre kvalitete; ako je odbijao trenirati i kao posljedica toga toga, ostavio se slabim i loše naravi, i sada se nalazi u potpuno istim uvjetima. Kvalitete, dobre i loše s kojima je rođen, jesu one koje je sâm sebi stvorio.

Ovaj razvoj ega je predmet cijelog procesa materijalizacije; on preuzima sve velove materije upravo zato što je kroz njih u stanju primiti vibracije na koje može odgovoriti, pa da se tako njegove latentne sposobnosti mogu tako probuditi. Iako čovjek silazi s višeg u one niže svijetove, samo kroz taj silazak, u njemu se razvija puna

spoznaja o višim svijetovima. Puna svijesnost u bilo kojem svijetu uključuje moć da se zamijete i da se odgovori na sva gibanja tog svijeta, stoga obični čovjek još ne posjeduje savršenu svijest na bilo kojoj razini – čak niti na ovoj fizičkoj za koju misli da je poznaje. Moguće je čovjeku da razvije svoje opažaje u svim tim svijetovima, a pomoću takve razvijene svijesti, mi promatramo sve ono što sada opisujem.

Privremeno tijelo je stalno sredstvo ega u višem materijalnom svijetu. Ono se sastoji od materije iz prve, druge i treće podgrupe tog svijeta. U običnih ljudi ono još nije potpuno aktivno, samo ona materija koja pripada trećoj podgrupi, je oživjela. Kako ego budi svoje latentne sposobnosti kroz dugotrajni tok evolucije, viša materija se postupno stavlja u akciju, ali samo u usavršena čovjeka kojega zovemo Adept, ona je razvijena do pune širine. Takvu materiju može se uočiti pronicavim pogledom, ali to može samo vidilac koji zna kako koristiti vid ega.

Teško je potpuno opisati privremeno tijelo zato što osjetila koja pripadaju njegovom svijetu potpuno su razlikuju i viša su od naših na ovom nivou. Sjećanje na pojavljivanje privremenog tijela koje je omogućeno vidovnjaku u njegovom fizičkom mozgu, predstavlja ga kao jaje koje okružuje čovjekovo fizičko tijelo i širi se na otprilike osamnaest inča od površine tijela. U slučaju nerazvijenog čovjeka, ono podsjeća na mjehur i djeluje kao da je prazno. U stvarnosti, ono je ispunjeno višom negativnom materijom, ali kako ona još nije aktivirana, ostaje bezbojna i prozirna. Kako se napredak nastavlja, ono se postupno budi pomoću vibracija koje mu dolaze iz nižih tijela. To se događa vrlo sporo budući da čovjekove aktivnosti u ranijim fazama evolucije nisu takve vrste da privuku pažnju materije, tako fine kao što je ona, višeg mentalnog tijela; ali, kada čovjek dosegne razinu na kojoj je sposoban za apstraktnu misao ili nesebičnu emociju, materija privremenog tijela se pobuđuje na odgovore.

Kada se ovi valovi gibanja u njemu probude, oni se pokazuju u njegovom privremenom tijelu kao boje, tako da umjesto da je samo proziran mjehur, ono postupno postaje kugla, ispunjena materijom najljepših i najsnježnijih nijansi – predmet prekrasan preko svih naših spoznaja. Iskustvom je otkriveno da su ove boje znakovite. Vibracija koja označava moć nesebične emocije se pokazuje kao svjetloružičasta; ona koja ukazuje na visoku intelektualnu moć je žuta; ona koja izražava simpatiju je zelena, dok plava označava osjećaj

odanosti, a svjetloplava ukazuje na višu duhovnost. Ista shema obilježavanja bojama primjenjuje se i na tijela koja su napravljena od gušće materije, ali kako se približavamo fizičkom svijetu, nijanse su u svakom slučaju grublje – ne samo da su manje nježne, nego su isto tako i manje životne.

Tokom evolucije, u nižim svjetovima, čovjek često puta uvodi u svoje tijelo kvalitete koje su nepoželjne i potpuno neprikladne za njegov život kao ega – kao što su, na primjer, oholost, razdražljivost, osjetljivost. One, kao i neke druge, mogu se svesti na vibracije, ali u svakom slučaju, one su vibracije niže grupe njihovih svjetova i stoga se one ne mogu reproducirati u privremenom tijelu koje, je izgrađeno isključivo od materije iz tri više podgrupe svoga svijeta. Jer svaki dio astralnog tijela snažno se ravna prema odgovarajućem dijelu mentalnog tijela, ali samo prema odgovarajućem dijelu; on ne može utjecati na bilo koji drugi dio. Tako privremeno tijelo može biti pod utjecajem samo tri viša dijela astralnog tijela; a njihove oscilacije predstavljaju samo dobre osobine.

Praktična posljedica ovoga je da čovjek u ego (to jest, u svoje istinsko biće) može ugraditi samo dobre osobine; one loše koje čovjek razvija, po svojoj su prirodi prolazne i mora ih odbaciti kako napreduje, jer više u sebi nema materiju koja ih može izraziti. Razlika između privremenog tijela divljaka i sveca je u tome što je prvo prazno i bezbojno, dok je drugo puno sjajnih svjetlucavih šara. Kako čovjek nadilazi svetaštvo i postaje velika duhovna sila, njegovo privremeno tijelo raste zato što ima puno više toga za izraziti, a također, počinje iz sebe u svim smjerovima emitirati znažne zrake živog svijetla. U čovjeka koji je ostvario Adeptstvo, ovo tijelo je ogromnih dimenzija.

Mentalno tijelo sagrađeno je od materije iz četiri niže podgrupe mentalnog svijeta i izražava konkretne čovjekove misli. Ovdje također nalazimo istu shemu boja kao i u privremenom tijelu. Nijanse su nešto manje nježne i opažamo sva ili tri dodatka. Na primjer, ohola se misao pokazuje u narančastoj boji, dok se razdražljivost manifestira blistavo crvenom. Ovdje ponekad možemo vidjeti svjetlo smeđu za pohlepu, sivo-smeđu za sebičnost i sivo-zelenu za varanje. Ovdje, isto tako, opažamo mogućnost miješanja boja; ljubav, intelekt, odanost mogu biti nijansirani sebičnošću i u tom slučaju njihove boje se miješaju sa smeđom bojom sebičnosti, pa tako imamo nečistu i mutnu

pojavu. Iako su nje-govi dijelovi uvijek u međusobnom brzom kretanju, ovo tijelo u isto vrijeme ima neku vrstu labave organizacije.

Veličina i oblik mentalnog tijela određeni su veličinom i oblikom privremenog sredstva. Postoje u njemu određene ograde koje ga manje ili više nepravilno dijele u segmente, a svaki od njih odgovara određenom dijelu fizičkog mozga, tako da bi svaka vrsta misli trebala funkcionirati kroz, njoj propisani, dio. Mentalno tijelo je u obična čovjeka još uvijek nesavršeno razvunjeno tako da postoje mnogi u kojima veliki broj posebnih odjeljaka još nije aktivan i svaka misao koja pripada nekom od takvih odjeljaka, mora putovati okolo, kroz neke neodgovarajuće kanale koji su trenutno potpuno otvoreni. Posljedica toga je da je misao o tim stvarima za te ljude nespretna i neshvatljiva, a drugi nisu u stanju ni pravilno zbrajati – zašto neki ljudi instiktivno razumiju, cijene i uživaju u glazbi, dok drugi ne razlikuju jedan ton od drugog.

Sva materija u mentalnom tijelu trebala bi slobodno cirkulirati. Ali, ponekad čovjek dopusti svojoj misli o nekoj stvari da se smiri i zgusne i onda je cirkulacija zapriječena i nastaje gomilanje koje prerasta u neku vrstu izrasline na mentalnom tijelu. Takva izraslina se nama, ovdje dolje, pojavljuje kao predrasuda; sve dok se ne apsorbira i dok se ne obnovi slobodna cirkulacija, nemoguće je čovjeku istinski misliti ili jasno vidjeti s obzirom na taj posebni odjeljak njegovog uma, budući da ta izraslina kontrolira slobodni prolaz valova prema van i prema unutra.

Kad čovjek koristi bilo koji dio svog mentalnog tijela, on ne samo da za to vrijeme brže vibri-ra, nego isto tako privremeno nabubri i naraste. Ako postoji produžena misao o nekom predmetu, ovo povećanje postaje stalno i stoga je otvoreno svakom čovjeku da poveća svoje mentalno tijelo, ili po poželjnoj ili po nepoželjnoj liniji.

Dobre misli proizvode vibracije finije materije tijela, koja po svojoj specifičnoj težini nastoji plutati u višem dijelu; dok su loše misli kao sebičnost i pohlepa, uvijek oscilacije grublje materije koja nastoji gravitirati prema donjem dijelu. Kao posljedica toga, obični čovjek koji ne odviše rijetko, proizvodi različite sebične misli, redovito širi donji dio svog mentalnog tijela i ugrubo nalikuje jajetu, sa širim dijelom dolje. Čovjek koji potiskuje ove niže misli i predaje se višima, ima tendenciju širenja gornjeg dijela svog mentalnog tijela i

otuda nalikuje jajetu, okrenutom užim dijelom prema dolje. Pro- ućavajući boje i zapreke ljudskog mentalnog tijela, vidovite osobe mogu promatrati njegov karakter i napredak koji je učinio u svom sadašnjem životu. Na sličnim osobinama privremenog tijela može se vidjeti kakav je napredak ego učinio od svog stvaranja, kad je čovjek napustio životinjsko kraljevstvo.

Kad čovjek razmišlja o konkretnom predmetu – knjizi, kući, pejzažu – on gradi sićušnu sliku tog predmeta u materiji svog mentalnog tijela. Ta slika lebdi u gornjem dijelu tog tijela, obično ispred njegova lica i u razini očiju. Tamo ostaje tako dugo dok čovjek razmišlja o tom predmetu i još malo poslije, dužina tog vremena ovisi o intenzitetu i jasnoći misli. Taj oblik je sasvim objektivan i može ga vidjeti i druga osoba, ako je ta druga osoba razvila vid svog vlastitog mentalnog tijela. Ako čovjek raz- mišlja o drugom čovjeku, on na potpuno isti način stvara sićušni portret. Ako je ta misao samo kon- templativna i ne uključuje osjećaje (privlačnost ili odbojnost) ili želje (kao što je želja da vidite tu oso- bu), ona obično ne djeluje na čovjeka o kojem se misli.

Ako tu misao o nekoj osobi prati i osjećaj, na primjer privlačnost, pojavljuje se još jedan feno- men pored stvaranja slike. Misao o privlačnosti uzima konačni oblik koji gradi od materije iz mental- nog tijela mislioca. Zbog tog uključenog osjećaja, on oko sebe privlači isto tako i materiju svog asral- nog tijela i tako imamo astro- mentalnu formu koja iskače iz tijela u kojem je generirala i kreće se kroz prostor prema predmetu prema kojem se osjeća privlačnost. Ako je misao dovoljno snažna za nju, uda- ljenost ne predstavlja nikakav problem; ali misao obična čovjeka je redovito slaba i razvučena i stoga je nedjelotvorna izvan ograničenog prostora.

Kad taj misao–oblik dosegne svoj objekt, on se isprazni u njegova astralna i mentalna tijela, komunicirajući s njima svojim vlastitim vibracijama. Drugim riječima, misao o ljubavi koju jedna osoba šalje drugoj, uključuje aktualni transfer određene količine i sile i materije od prijatelja do prija- telja, a njeno djelovanje na primatelja podiže osjećaj privlačnosti u njemu i blago, ali permanentno po- jačava njegovu moć ljubavi. Ali, takva misao također osnažuje moć ljubavi i u pošiljatelju i stoga ona pomaže istovremeno obojima.

Svaka misao stvara oblik; ako je misao usmjerena prema drugoj osobi, ona k njoj putuje; ako je izrazito sebična, ona ostaje u

neposrednom susjedstvu mislioca; ako ne pripada nijednoj od ovih kategorija, ona lebdi neko vrijeme u prostoru i onda se polako rastapa. Stoga svaki čovjek, kamo god išao, ostavlja iza sebe trag misli–oblika; dok idemo ulicom, cijelo vrijeme hodamo usred mora misli drugih ljudi. Ako čovjek neko vrijeme ostavi svoj um praznim, ove perostale misli drugih ljudi prola-ze kroz njegov um u kome, u većini slučajeva, ostavljaju vrlo malo utisaka. Ponekad se pojavi neka misao koja privuče njegovu pažnju tako da um posegne za njom i učini je njegovom vlastitom, osna-žuje ju svojom snagom i potom ju ponovo odašilje da djeluje na nekog drugog. Stoga čovjek nije od- govoran za misao koja doplovi u njegov um, jer ona možda nije njegova nego nečija tuđa; ali on je od- govoran ako ju preuzme, zadrži i onda pošalje osnaženu.

Bilo koja misao usredotočena na sebe, ostaje uz onoga koji ju misli i većina ljudi okružuje svoja mentalna tijela oklopom takvih misli. Takav oklop priječi mentalne vizije i olakšava stvaranje predrasuda.

Svaka misao–oblik je privremeni entitet. On podsjeća na napunjenu bateriju koja čeka priliku da se isprazni. Njena tendencija je uvijek da proizvodi svoju frekvenciju vibracija u mentalnom tijelu na koji se prikačila i da tako u njemu pobudi sličnu misao. Ako je osoba kojoj je ona namijenjena zau- zeta ili već uključena u neki drugi niz misli, dijelovi njenog mentalnog tijela već titraju na određenoj frekvenciji i ne mogu u tom trenutku biti potaknuti izvana. U tom slučaju, misao–oblik čeka bolju pri- liku, zadržava se oko svog objekta sve dok se on ne umiri dovoljno da mu dopusti ulazak; onda se ona issprazni i u tom činu prestaje postojati.

Prema sebi usredotočena misao, ponaša se na potpuno isti način prema svom generatoru i pra- zni se u njemu kad to mogućnosti dopuste. Ako je to zla misao, on se općenito smatra sugestijom napasnog đavla, dok uistinu, on dovodi u iskušenje samog sebe. Obično, svaka končana misao stvara no- vu misao–oblik; ali, ako misao–oblik iste prirode već pluta oko mislitelja, pod određenim okolnostima nova misao o istom predmetu neće stvarati novi oblik, nego će se spojiti sa starim i osnažiti ga, tako da dugotrajnim mudrovanjem o istoj stvari, čovjek može ponekad stvoriti misao–oblik ogromne snage. Ako je misao loša, takva misao–oblik može postati pravi zao utjecaj koji traje

mного godina i za to vrijeme ima pojavu i snagu stvarnog živog entiteta.

Sve ovo što je opisano obične su i nehotečne čovjekove misli. Čovjek može stvoriti misao– oblik namjerno i usmjeriti je prema drugome sa zadatkom da mu pomogne. To je jedna od linija djelovanja koju su prihvatili oni koji žele služiti čovječanstvu. Postojana struja moćne misli, inteligentno usmjerena prema drugoj osobi, može biti najveća pomoć. Snažna misao–oblik može biti stvarni anđeo vodič i može zaštititi svoj predmet od nečistoće, razdražljivosti li straha.

Zanimljivo područje ovog predmeta je proučavanje raznih oblika i boja koje preuzimaju misao –oblici razne vrste. Boje ukazuju na prirodu misli i u skladu su s onima koje smo već opisali kao postojeće u tijelima. Oblici imaju beskrajne varijacije, ali su često na neki način tipični za vrstu misli koju izražavaju.

Svaka misao definitivnog karaktera, kao što su misli o privlačnosti ili mržnji, odanosti ili sumnji, ljutnji ili strahu, ponosu ili ljubomori, ne samo da stvaraju oblike nego isto tako emitiraju gibanje. Činjenica da je svaka od ovih misli izražena određenom bojom, ukazuje na to da se misao izražava kao oscilacija materije u određenom dijelu mentalnog tijela. Frekvencija oscilacije prenosi se na okolnu mentalnu materiju na isti način na koji se vibracije zvona prenose na okolni zrak.

Ovo zračenje putuje u svim smjerovima i svaki put kad se sudari s drugim mentalnim tijelom, koje je u pasivnom stanju ili u stanju da može shvaćati, ono prenosi na njega nešto od svojih vlastitih vibracija. To ne sadrži cjelovitu ideju kao što to čini misao–oblik, ali ima tendenciju proizvođenja misli istog karaktera kao što je i samo. Na primjer, ako je misao o odanosti, njene vibracije će potaknuti odanost, ali predmet prema kojem se iskazuje ta odanost, može biti različit u svakoj osobi s čijim se mentalnim tijelom susretne. S druge strane, misao–oblik može prići samo jednoj osobi, ali će toj osobi (ako je otvorena) prenijeti ne samo opći osjećaj odanosti, nego isto tako i preciznu sliku bića prema kojem se to obožavanje prvotno osjetilo.

Svaka osoba koja redovito misli čiste, dobre i snažne misli, u tu svrhu koristi viši dio svog mentalnog tijela – dio koji obični čovjek uopćene koristi i koji je u njemu potpuno nerazvijen. Zbog toga je takva osoba snaga dobra u svijetu i od velike je koristi svima onima u susjedstvu koji su spo-sobni odgovoriti na poticaj. Jer vibracija koju

ona odašilje ima tendenciju poticati novi i viši dio njihovih mentalnih tijela i kao posljedicu otvoriti pred njima potpuno nova polja razmišljanja.

To možda nije potpuno identična misao s onom koja je odaslana, ali je iste prirode. Vibracije koje pokreće čovjek koji razmišlja o teozofiji, ne moraju prenositi teozofske ideje svima onima oko njega, ali one doista u njima bude liberalniju i višu misao od onih na koje su ranije bili naviknuti. S druge strane, misli-oblici nastali pod takvim okolnostima, iako su ograničeniji u svom djelovanju od zračenja, precizniji su; oni mogu djelovati samo na aone koji su do neke mjere otvoreni za njih, ali njima će oni prenijeti definitivne teozofske ideje.

Boje astralnog tijela nose isto značenje kao i one iz viših sfera, ali su nekoliko oktava ispod njih i puno bliže nijansama koje vidimo u fizičkom svijetu. Strast i emocija i posljedično tome, njihove dodane boje koje izražavaju čovjekove manje poželjne osjećaje, ne mogu se pojaviti u višim razinama; na primjer, kričavo smeđkasto-crvena boja označava prisutnost senzualnosti, dok crni oblaci pokazuju zlobu i mržnju. Čudno živahna siva boja otkriva prisutnost straha, a puno tamnija siva, najčešće u obliku teških prstenova oko tijela, ukazuje na stanje depresije. Razdražljivost je prikazana jednim brojem malih rumenih mrlja u astralnom tijelu, a svaka od njih predstavlja jedan mali ljutiti impuls. Ljubomora je pokazana neobičnom smeđe-zelenom bojom koja je cjelovito zamrljana istim rumenim mrljama. Astralno tijelo je veličinom i oblikom baš kao ova upravo opisana i u obična čovjeka njene su konture jasno obilježene; ali, u slučaju primitivna čovjeka, ono je nepravilno naglašeno i podsjeća na kotrljajući oblik, sastavljen od puno neugodnih boja.

Ako je Astralno tijelo relativno mirno (ono, u stvari, nikada ne miruje), boje koje se mogu vidjeti u njemu, ukazuju na one osjećaje za koje taj čovjek ima najveću naviku vezati se. Kad čovjek osjeća navalu bilo kojeg osjećaja, frekvencija vibracije koja izražava taj osjećaj neko vrijeme, domi-nira cijelim astralnim tijelom. Na primjer, ako je to odanost, cijelo astralno tijelo bliješti od plave boje i dok je ta emocija najsnažnija, ostale boje mogu tek malo modificirati tu plavu ili se tek slabo probija-ju kroz njen veo; ali, snaga osjećaja potpuno slabi i ostale boje se ponovo javljaju. Ali, zbog tog napada emocije, onaj dio astralnog tijela koji je normalno plav, narastao je. Tako,

čovjek koji često osjeća odanost, ubrzo ima veliki dio plavog koje stalno postoji u njegovom astralnom tijelu.

Kad čovjeka obuzme *osjećaj* odanosti, njega redovito prate *misli* o odanosti. Iako prvotno nastaju u mentalnom tijelu, one oko sebe privlače isto tako i veliku količinu astralne materije, tako da je njihovo djelovanje u obva svijeta. Također je u oba svijeta i zračenje koje je ranije opisano, tako da je odani čovjek središte odanosti i djelovat će na druge ljude da s njima podijeli svoje misli i svoje osjećaje. Ista je stvar istinita i u slučaju ljubavi, ljutnje, depresije – i, dakako, svih drugih osjećaja.

Poplava nekog osjećaja, sama po sebi, ne djeluje jako na mentalno tijelo, iako na neko vrijeme može učiniti gotovo nemogućim da bilo koja aktivnost iz tog mentalnog tijela prođe u fizički mozak. To se ne događa zato što je samo tijelo pod djelovanjem, nego zato što astralno tijelo, koje djeluje kao most između mentalnog tijela i fizičkog mozga, tako temeljito vibrira na toj frekvenciji da je nesposobno prenijeti bilo koje gibanje koje nije u skladu s njim.

Stalne boje astralnog tijela djeluju u mentalnom. One u njemu proizvode svoje odgovarajuće boje, ali nekoliko oktava više, na isti način na koji glazbena nota proizvodi povišeni ton. Mentalno tijelo, pak, djeluje privremeno na isti način i tako se sve dobre osobine, izražene u nižim sredstvima, postupno stvaraju za stalno u egu. Loše osobine ne mogu tako jer su frekvencije vibracija koje ih izražavaju, nesposobne prodrijeti u višu mentalnu materiju od koje je sazdana privremeno tijelo.

Do sada smo opisali sredstva koja su izraz ega u odgovarajućim svijetovima – sredstva koja si on sâm osigurava; u fizičkom svijetu dolazimo do sredstva koje mu osigurava Priroda prema zakonima koji će biti kasnije objašnjeni – to sredstvo, iako na neki način, također, i njegov izraz, nije ni na koji način savršen izraz. U svakodnevnom životu vidimo samo manji dio ovog fizičkog tijela – samo onaj koji je sazdan od čvrste i tekuće podvrste fizičke materije. Tijelo sadrži materiju iz svih sedam pod-grupa i ona sva igra svoju ulogu u životu tijela i od jednake je važnosti za njega.

Obično govorimo o nevidljivom dijelu fizičkog tijela kao o eteričnom dvojniku; "dvojniki" zato što točno prenosi veličinu i oblik onog dijela tijela koji vidimo, a "eterični" zato što je sazdan od one finije vrste materije, čijom vibracijom se svjetlo prenosi do mrežnice

oka.(Ovo se ne smije brkati s is- tinskim eterom svemira – jer materija je njegova negacija.) Ovaj nevidljivi dio fizičkog tijela od velike je važnosti zanas budući da kroz njega teku struje vitalnosti koje drže tijelo u životu i bez njega, kao mosta za prenošenje valova misli i osjećaja od astralne prema vidljivoj, guščoj, fizičkoj materiji, ego ne bi mogao koristiti stanice našeg mozga.

Život fizičkog tijela je stalna promjena i da bi živjelo mora se konstantno napajati s tri različita izvora. Mora imati hranu za probavu, zrak za disanje i vitalnost za apsorpciju. Ova vitalnost je u biti sila, ali kad se zaogrne u materiju, pojavljuje nam se kao određeni element koji postoji u svim svijeto-vima o kojima smo govorili. U ovom trenutku govorimo o onoj manifestaciji koja se nalazi u najvišoj podgrupi fizičkog svijeta. Kao što krv putuje venama, tako vitalnost putuje kroz živce; i točno kao što bilo koja nepravilnost u optoku krvi smjesta djeluje na fizičko tijelo, isto tako i najmanja nepravilnost u apsorpciji ili optoku vitalnosti djeluje na viši dio fizičkog tijela.

Vitalnost je sila koja originalno dolazi od Sunca. Kad se krajnji fizički atom napuni njome, on oko sebe privlači šest drugih atoma i pretvara se u eterični element. Početna sila vitalnosti se onda dijeli u sedam dijelova i svaki od atoma nosi odvojeni naboj. Tako stvoreni element se apsorbira u ljudsko tijelo kroz eterični dio slezene. Tako se cijepa u svoje komponente koje odmah teku prema različitim, za njih predviđenim, dijelovima tijela. Slezena je jedan od sedam centara moći u eteričnom dijelu fizičkog tijela. U svakom našem prijenosniku, sedam takvih centara trebaju biti aktivni i kad su tako aktivni, vidljivi su vidovitom oku. Obično se pojavljuju kao plitki virovi jer to su točke u kojima sila iz viših tijela ulazi u niža. U fizičkom tijelu ti centri su: 1) u bazi kične, 2) u solarnom pleksusu, 3) u slezeni, 4) iznad srca, 5) u grlu, 6) između obrva i 7) na vrhu glave. Postoji i drugi, uspavani centri, ali njihovo buđenje je nepoželjno.

Oblik svih viših tijela, kako ih vide vidovite osobe, jajolik je, ali materija od koje su načinjeni nije ravnomjerno raspoređena po jajetu. U sredini je fizičko tijelo. Fizičko tijelo snažno privlači astral-nu materiju, koja opet snažno privlači mentalnu materiju. Zbog toga je daleko najveći dio materije astralnog tijela skupljen u fizičkom obliku; a isto vrijedi za mentalno sredstvo. Da vidimo astralno tijelo čovjeka u njegovom vlastitom svijetu, odvojeno od fizičkog tijela, ipak bismo opazili astralnu materiju okupljenu u potpuno istom obliku

kao i fizička, iako, budući da je ta materija po prirodi pun fluidnija, ono što bismo vidjeli, jest tijelo načinjeno odguste magle, usred jajeta od puno finije magle. Isto vrijedi za mentalno tijelo. Stoga, ako u astralnom ili mentalnom svijetu sretnemo nekog znanca, prepoznat ćemo ga po izgledu baš kao i u fizičkom svijetu.

Ovo je prava građa čovjeka. Na prvom mjestu, on je Monada, Božanska Iskra. Ego je djelomično izraz te Monade, stvoren da bi krenuo u evoluciju i vratio se Monadi, s radošću, donoseći sa sobom snopove kvaliteta razvijenih pomoću skupljenog iskustva. Ego sa svoje strane spušta dio sebe s istom svrhom u niže svjetove. A taj dio možemo zvati osobnost budući da latinska riječ "persona" znači masku, a to je osobnost maska koju ego stavlja kad se pojavljuje u svijetovima nižim od svog. Baš kao što je ego mali i nesavršeni izraz Monade, tako je osobnost mali i nesavršeni izraz ega; tako da je ono što mi obično smatramo čovjekom uistinu samo dio dijela.

Osobnost nosi tri tijela ili tri sredstva: mentalno, astralno i fizičko. Dok je čovjek, kako mi to kažemo, živ i budan na fizičkoj zemlji, on je ograničen svojim fizičkim tijelom, jer astralno i mentalno tijelo koristi samo kao mostove koji ga povezuju s njegovim najnižim sredstvom. Jedno od ograničenja fizičkog tijela jest da se ono brzo umara i povremeno treba odmor. Svake noći čovjek ga ostavlja da spava i povlači se u svoje astralno sredstvo koje se ne umara i zato ne treba spavati. Tokom spavanja fizičkog tijela, čovjek se slobodno kreće po astralnom svijetu; ali, udaljenost do koje dopijeva ovisi o njegovom razvoju. Nerazvijeni čovjek obično ne ide dalje od svog zaspalog fizičkog oblika – često ni toliko; a on posjeduje i vrlo mutnu svijesnost.

Obrazovani čovjek je općenito u stanju putovati u svom astralnom sredstvu kamo god želi i puno je svijesniji u astralnom svijetu, premda često nema mogućnost u svoj budni život donijeti bilo kakvo sjećanje na ono što je vidio ili radio dok mu je fizičko tijelo spavalo. Ponekad se sjeti nekog događaja kojeg je vidio, nekog iskustva kojeg je imao i onda to zove "živopisnim snom". Puno češće, njegova sjećanja su beznadno izmiješana s mutnim uspomnama budnog života i s utiscima koji su izvana došli u eterični dio njegova mozga. Tako stižemo do zbunjajućih i često apsurdnih snova našeg običnog života. Razvijeni čovjek postaje jednako potpuno svijestan i aktivan u astralnom kao i u fizičkom svijetu i u njega donosi punu

svijest o tome što je u onom prvom radio – to jest, on stalno živi bez imalo gubljenja svijesti svih 24 sata i tako kroz cijeli fizički život, pa čak i kroz samu smrt.

6. Poglavlje

POSLIJE SMRTI

Smrt je stavljanje u stranu fizičkog tijela; ali, ono za ego ne predstavlja ništa više nego li stavljanje u stranu kaputa za fizičkog čovjeka. Nakon što odloži svoje fizičko tijelo, ego nastavlja živjeti u astralnom tijelu sve dok se ne iscrpi ona sila koja se nakupila pomoću takvih osjećaja i strasti koje si je on dopustio da osjeti tokom svog zemaljskog života. Kad se to dogodi, događa se druga smrt; astralno tijelo također otpada i on sada živi u mentalnom tijelu i u nižem mentalnom svijetu. U tom uvjetu on ostaje sve dok se ne istroše misli–oblici, sakupljeni tokom njegovog fizičkog i astralnog života; ego onda odbacuje treće sredstvo i još jednom ostaje samo ego u svom vlastitom svijetu, nastanjujući svoje privremeno tijelo.

Prema tome, ne postoji nešto kao smrt na način na koji se obično razumije, postoje samo nizo-vi stupnjeva u vječnom životu – stupnjevi proživljeni u tri života, jedan za drugim. Vremenski razmak između ova tri svijeta je jako različit kako čovjek napreduje. Nerazvijeni čovjek gotovo isključivo živi u fizičkom svijetu, provodeći tek nekoliko godina u astralu kraju svakog od svojih fizičkih života. Kako se čovjek razvija, astralni život postaje duži, a kad se intelekt u njemu razvija, on postaje sposoban razmišljati i kratko vrijeme provoditi u mentalnom svijetu. Običan čovjek iz civiliziranog naroda ostaje duže vrijeme u mentalnom svijetu nego li u fizičkom ili astralnom; naravno što više čovjek napreduje u svom razvitku, to duži postaje njegov mentalni život, a sve kraći njegov život u astralnom svijetu.

Astralni život je rezultat svih osjećaja koji u sebi imaju osjećaj "Da". Ako su direktno sebični, odvede ga u stanje velike neugode u

astralnom svijetu; ako su, iako zamrljani mislima o sebi, bili dobri i ljubazni, oni mu donose relativno ugodan, iako još uvijek ograničen astralni život. Misli i osjećaji koji su bili potpuno nesebični, svoje rezultate proizvode u život u mentalnom svijetu; zbog toga život u mentalnom svijetu ne može biti drugo nego blaženstvo. Astralni život, kojeg si je čovjek učinio bi-jednim ili relativno veselim, odgovara onome što kršćani zovu čistilištem; niži mentalni život koji je uvijek sasvim sretan je ono što se naziva raj.

Čovjek sam sebi stvara svoje vlastito čistilište i raj i to nisu mjesta, nego stanja svijesti. Pakao ne postoji; on je samo izmišljotina teološke mašte; ali, čovjek koji živi glupo može si stvoriti jako neugodno i dugotrajno čistilište. Ni čistilište ni raj ne mogu trajati vječno, jer konačni uzroci ne mogu proizvesti beskonačni rezultat. Raznolikosti u pojedinačnim slučajevima su tolike da bi davanje nekih brojki bilo pogrešno. Ako uzmemo prosječnog čovjeka iz takozvane niže srednje klase, tipičnog predstavnika, recimo vlasnika male trgovine ili prodavača, njegov prosječni život u astralnom svijetu trajao bi možda oko četrdeset godina, a život u mentalnom svijetu oko dvjesto. Čovjek duhovnosti i kulture imao bi, međutim, oko dvadeset godina života u astralnom svijetu i tisuću u rajskom životu. Osoba koja je posebno razvijena, može svesti astralni život na nekoliko dana ili sati i provesti tisuću i petsto godina u raju.

Ne samo da se trajanje tih vremenskih perioda jako razlikuje, nego i uvjeti u oba ta svijeta, također se jako razlikuju. Materija od koje su sva ta tijela načinjena nije mrtva, nego živa i tu činjenicu treba uzeti u obzir. Fizičko tijelo je sazdan od stanica, svaka od njih je sićušan, zaseban život kojem je dušu udahnuo Drugi Izljev, koji dolazi iz Drugog Aspekta Božanstva. Ove stanice su razne vrste i obavljaju razne uloge i sve te činjenice moraju se uzeti u obzir ako čovjek želi razumjeti rad svog fizičkog tijela i ako želi živjeti zdrav život u njemu.

Ista stvar se primjenjuje na astralno i mentalno tijelo. U staničnom životu, koji ih natapa, još uvijek nema ništa nalik inteligenciji, ali postoji snažan instinkt koji uvijek pritišće u smjeru njegova razvitka. Život koji nadahnjuje materiju od koje su takva tijela sagrađena, na vanjskom je luku evolucije i kreće se prema dolje ili prema van, u materiju, tako da napredak za njega znači silazak u gušće oblike materije i učenje kako se izraziti kroz njih. Za

čovjeka je razvijanje upravo suprotno od toga; on je već duboko uronio u materiju i sada iz toga izranja prema svojem izvoru. Kao posljedica toga, postoji stalni sukob interesa između čovjeka i života koji nastanjuje materiju njegova tijela u tome što taj život teži ići prema dolje dok čovjek ide prema gore.

Matrerija astralnog tijela (ili bolje, život koji udahnuje njegove molekule) želi za svoju evoluciju onakve valove kakve može dobiti iz svih mogućih izvora i onoliko grube kako je moguće. Slijedeći korak u njenoj evoluciji bit će udahnuti dušu fizičkoj materiji i navići se na njene sporije vibracije; a kao jedan korak na tom putu, ona želi najgrublje astralne vibracije. Ona definitivno nema inteligenciju da to isplanira; ali, njen instikt pomaže joj otkriti kako ih najlakše dobiti.

Molekule astralnog tijela stalno se mijenjaju kao i one fizičkog tijela, ali i pored toga, život u masi tih astralnih molekula imaju osjećaj, iako jako nejasan osjećaj, o sebi kao cjelini – kao o nekoj vrsti privremenog entiteta. On ne zna da je dio čovjekova astralnog tijela; on je sasvim nesposoban razumjeti što je čovjek; ali, on shvaća na jedan slijepi način da pod sadašnjim uvjetima prima puno više valova i puno snažnijih, nego što bi primao da lebdi slobodno u atmosferi. Tada bi samo povremeno, kao iz daljine, uhvatio zračenje čovjekovih strasti i emocija; sada je u njihovom samom srcu, ne može propustiti niti jednu od njih i dobiva ih kad su najsnažnije. Otuda se on osjeća u dobrom položaju i čini napor da zadrži taj položaj. Tako se nalazi u kontaktu s nečim finijim od sebe – materijom čovjekova mentalnog tijela; i on osjeća da ako uspije uvući to finije nešto u svoja vlastita gibanja, ona će biti znatno pojačana i produžena.

Budući da je astralna materija sredstvo želje i mentalna materija je sredstvo misli; ovaj institut, kad se prevede na naš jezik, znači da ako nas astralno tijelo može potaknuti da poželimo ono što ono želi, vjerojatnije da ćemo to dobiti. Tako on provodi spori, stalni pritisak na čovjeka – neku vrstu gladi na svojoj strani, ali za njega je to napast prema onome što je grubo i nepoželjno. Ako je čovjek strastven, postoji nježan, ali uporan pritisak u smjeru razdražljivosti; ako je osjećajan čovjek, pritisak je jednako uzoran u smjeru nečistoće.

Čovjek koji to ne razumije, obično čini jednu od dvije pogreške u vezi s tim: ili pretpostavi da je to poticaj njegove vlastite prirode i otuda tu prirodu drži kao urođeno zlu ili misli da taj pritisak do-lazi

izvana – kao napast nekog imaginarnog vruga. Istina leži između toga. Pritisak je prirodan, ne čovjeku, nego sredstvu koje on koristi; njegova je želja prirodna i za njega ispravna, ali štetna za čovjeka i otuda je neophodno da joj se odupre. Ako se tako odupre, ako odbije prilagoditi se osjećajima koji mu se sugeriraju, djelići u njemu koji trebaju te vibracije, postaju apatični zbog nedostatka hrane i ko-načno atrofiraju i ispadaju iz svog astralnog tijela, a zamjenjuju ih drugi djelići, čija je prirodna frekvencija puno više u skladu s onom koju čovjek po navici dopušta u svom astralnom tijelu.

To daje razlog onome što se naziva poticaji iz niže prirode tokom života. Ako im se čovjek prepusti, takvi poticaji postaju sve jači i jači, dok na kraju, čovjek ne počne osjećati kao da im se ne može oduprijeti i identificira se s njima – a to je upravo ono što taj neobični polu-život u djelićima astralnog tijela želi učiniti.

U trenutku smrti fizičkog tijela, ta mutna astralna svijest se uzbuni. Ona osjeća da je njena egzistencija, kao izdvojene mase, ugrožena i ona poduzima instinktivne korake da se obrani i da svoj položaj održi što duže može. Materija astralnog tijela puno je fluidnija od one fizičkog i ta svijest privlači svoje djeliće i raspoređuje ih tako da se odupru prodoru. Ona stavlja najgrublje i najgušće prema van kao neku vrstu otpora, a ostale slaže u koncentrične slojeve tako da tijelo kao cjelina, može postati otporno na prodore, koliko mu to njegova konstitucija dopušta i zbog toga može zadržati svoj oblik što duže.

Čovjeku to stvara razne neugodne posljedice. Fiziologija astralnog tijela potpuno je drugačija od onog fizičkog; ovo drugo svoje informacije dobiva izvana pomoću raznih organa koji su specijalizirani kao instrumenti osjetilâ, ali astralno tijelo nema odvojenih osjetila u našem smislu te riječi. Ono što u astralnom tijelu odgovara vidu jest moć njegovih molekula odgovoriti na poticaje izvana, koji mu dolaze od sličnih molekula. Na primjer, čovjek u svom astralnom tijelu ima materiju koja pripada svim podgrupama astralnog tijela i zbog toga je ono u stanju "vidjeti" predmete napravljene od materije iz bilo koje od tih podgrupa.

Pretpostavimo da je neki astralni objekt sazdan od pomiješane materije druge i treće podgrupe, čovjek koji živi u astralnom svijetu mogao bi taj objekt zamijetiti jedino ako bi na površini njegovog astralnog tijela bili dijelovi koji pripadaju drugoj i trećoj podgrupi tog svijeta, a koji su u stanju primiti i zabilježiti vibracije tog objekta.

Čovjek koji prema uređenju svog tijela pomoću mutne svijesti o kojoj smo govorili, na vanjskoj strani svog tijela ima samo gušću materiju niže podgrupe, ne bi mogao biti svjestan objekta koji smo spominjali, baš kao što ni mi sami u svom fizičkom tijelu nis-mo svjesni plinova koji se gibaju oko nas u atmosferi ili predmeta, načinjenih isključivo od eterične materije.

Tokom fizičkog života materija čovjekovog astralnog tijela je u stalnom pokretu i njeni dije-lovi prolaze jedan pored drugog kao dijelovi uzavrele vode. Kao posljedica toga, sasvim je sigurno da u svakom trenutku će se dijelovi svih vrsta pojaviti na površini astralnog tijela i da zbog toga, kad čov- jek koristi svoje astralno tijelo, tokom sna on će biti u stanju njihovim sredstvima "vidjeti" bilo koji as- tralni objekt koji mu se približi.

Nakon smrti, ako dopusti da se učini preuređenje (kao što svi obični ljudi, zbog neznanja, či-ne), čovjekovo stanje po tom pitanju će se promijeniti. Kako na površini svog astralnog tijela ima samo najniže i najgrublje dijelice, on može primati utiske samo od odgovarajućih dijelica izvana; tako će umjesto da vidi cijeli astralni svijet, čovjek oko njega vidjeti samo jednu sedminu i to najgušću i naj-nečistiju. Vibracije ove teže materije izraz su jedino opredmećenih osjećaja i emocija i najneprofingije-nije vrste astralnih entiteta. Otud proizlazi da čovjek u tom stanju vidi samo nepoželjne stanovnike as- tralnog svijeta i osjeća samo najneugodnije i najvulgarnije utjecaje.

Čovjek je okružen drugim ljudima, čija su astralna tijela vjerojatno sasvim obična; ali budući da on može vidjeti i osjetiti samo ono što je najniže i najgrublje u njima, ona mu se čine kao čudovišta zla bez ijedne pozitivne crte. Čak ni prijatelji ne izgledaju kao nekada zato što on nije sada u stanju uo- čiti niti jednu njihovu dobru osobinu. Pod takvim uvjetima, nije čudo da čovjek drži astralni svijet pak- lom; pa ipak, pogreška ni u kom slučaju nije u astralnom svijetu, nego u čovjeku – prvo, zato što je u sebi dopustio toliko te grublje vrste materije i drugo, zato što dopušta da ta mutna astralna svijest domi- nira njime i raspoređuje materiju na određeni način.

Čovjek koji je proučavao ove stvari, apsolutno odbija prihvatiti pritisak tokom života ili do-pustiti preuređenje poslije smrti i zbog toga on zadržava svu moć gledanja astralnog tijela kao cjeline, a ne samo njegovog grubljeg i temeljnijeg dijela.

Astralni svijet ima puno zajedničkih točki s fizičkim. Baš kao i fizički, on prikazuje različite pojave različitim ljudima, pa čak i istim osobama u različita vremena. On je dom emocija i nižih misli, a emocije su puno snažnije u tom svijetu nego u ovom. Kad je neka osoba budna, mi uopće ne može-mo vidjeti taj veći dio njegove emocije; njena snaga ide u pokretanje grube fizičke materije mozga. Stoga, ako ovdje vidimo nekog čovjeka da pokazuje uzbuđenje, ono što možemo vidjeti nije njegovo cijelo uzbuđenje, nego samo onaj njegov dio koji je preostao nakon što je sav taj drugi posao obavljen, emocije, stoga, puno više rastu u astralnom nego u fizičkom. One ni na koji način ne isključuju višu misao ako su kontrolirane, stoga u astralnom svijetu, kao i u fizičkom, čovjek se može posvetiti učenju i pomaganju drugima ili može trošiti svoje vrijeme i besciljno lutati.

Astralni svijet se širi približno do srednje udaljenosti orbite Mjeseca; ali iako je cijelo ovo kra- ljevstvo otvoreno za svakog od svojih stanovnika koji nije dopustio preraspodjelu svoje materije, velika većina ih ostaje puno bliže površini Zemlje. Materija iz različitih podgrupa tog svijeta međusobno se savršeno slobodno miješa, ali u cjelini postoji općenita tendencija gušće materije da se spušta prema središtu. Uvjeti su prilično nalik na one koji postoje u kanti s vodom koja sadrži količinu materija raz- ličite gustoće. Kako se voda stalno kreće, razne vrste materije su raširene kroz nju, ali usprkos tome, gušća materija se u najvećim količinama nalazi najbliže dnu. Tako da, iako ne smijemo uopće misliti o različitim podgrupama astralnog svijeta kao o ljuskama luka koje leže jedna iznad druge, ipak je istina da prosječno uređenje materije ovih podgrupa donekle pokazuju tu opću osobinu.

Astralna materija prolazi kroz fizičku baš kao da je i nema tu, ali svaka podgrupa fizičke mate-rije ima snažnu privlačnost za astralnu materiju odgovarajuće podgrupe. Otuda proizlazi da svako fi- zičko tijelo ima svoj astralni par. Ako imam čašu vode na stolu, čaša i stol, napravljeni od čvrste fizič-ke materije, prožeti su astralnom materijom najniže podgrupe. Voda u čaši, budući da je tekućina, pro- žeta je onim što možemo nazvati astralnom tekućinom – to jest, astralnom materijom šeste podgrupe; dok je zrak koji ih okružuje, a koji je fizička materija u plinovitom stanju, u potpunosti prožet astral- nom plinovitom materijom – to jest, astralnom materijom pete podgrupe.

Ali, kao što su i zrak i voda i čaša i stol cijelo vrijeme prožeti finijom fizičkom materijom, ko-ju nazivamo eteričnom, tako su i svi njihovi astralni parovi prožeti finijom astralnom materijom viših podgrupa koje odgovaraju eteričnom. Ali, čak i astralno kruto manje je gusto od najfinijih fizičkih ete-ra.

Čovjek koji se nađe u astralnom svijetu nakon smrti, ako se nije pokorio preuređenju materije svog tijela, neće primjetiti puno razlike od fizičkog života. Može lebdjeti u bilo kojem smjeru želi, ali u stvarnom životu on obično ostaje u okolini na koju je navikao. Još je u stanju promatrati svoju kuću, svoju sobu, svoj namještaj, svoje rođake, svoje prijatelje. Živi, ako ne znaju ništa o višim svijetovima, smatraju da su "izgubili" one koji su odložili svoja fizička tijela, ali mrtvi nikada, ni za trenutak, nema-ju utisk da su izgubili žive.

Funkcionirajući u astralnom tijelu, mrtvi više ne mogu vidjeti fizička tijela onih koje su osta-vili iza; ali oni vide njihova astralna tijela, a kako su ona potpuno istih obrisa kao i fizička, oni su potpuno svjesni prisutnosti njihovih prijatelja. Oni vide svakoga okruženog blijedom ovojnicom od svijet-le maglice, a ako su pronicavi, mogu opaziti različite druge sitne promjene u svom okruženju; ali ba-rem im je sasvim jasno da nisu otišli u neki daleki raj ili pakao, nego su i dalje ostali u dodiru sa svije- tom koji poznaju, premda ga vide iz nešto drugačijeg kuta.

Mrtav čovjek ima jasno pred sobom astralno tijelo svog živog prijatelja pa on ne može o nje-mu misliti kao o izgubljenom; ali, dok je prijatelj budan, mrtav čovjek neće biti u stanju učiniti nika-kav utisak na njega, jer je svijest prijatelja tada u fizičkom svijetu, a njegovo astralno tijelo samo se koristi kao most. Zbog toga mrtav čovjek ne može komunicirati sa svojim prijateljem niti može čitati prijateljeve više misli, ali će promjenom boje u astralnom tijelu vidjeti svaku emociju koju taj prijatelj osjeća i uz malo vježbe i promatranja, može lako naučiti čitati sve one misli njegova prijatelja, koje u sebi imaju išta od sebičnosti ili želje.

Kad prijatelj zaspe, cijela pozicija se mijenja. On je tada isto tako svijestan u astralnom svijetu pokraj mrtvog čovjeka i oni mogu slobodno komunicirati na svaki način kako su mogli i tokom fizič-kog života. Emocije koje osjećaju živi, djeluju jako na mrtve koje vole. Ako prvi jako žale, drugi ne mogu nego teško patiti.

Stanja života poslije smrti su gotovo beskrajna u svojoj raznolikosti, ali ih bez teškoća može izračunati svatko tko će se potruditi razumjeti astralni svijet i uzeti u obzir karakter osobe o kojoj je riječ. Taj karakter se ni najmanje ne mijenja smrću; čovjekove misli, emocije i želje su potpuno iste kao prije. To je na svaki način isti čovjek minus fizičko tijelo, a njegova sreća ili tuga ovise o opsegu u kojem taj gubitak fizičkog tijela djeluje na njega.

Ako su njegove težnje takve da treba fizičko tijelo za njihovo zadovoljenje, vjerojatno je da će znatno patiti. Takva čežnja se manifestira kao vibracija u astralnom tijelu i dok smo još na ovom svijetu, većina njene snage je potrošena u pokretanju teških fizičkih čestica. Želja je stoga puno jača sila u astralnom životu nego u fizičkom i ako čovjek nema naviku kontrolirati je, a u ovom novom životu ona se ne može zadovoljiti, to može čovjeku uzrokovati veliku i dugotrajnu nepriliku.

Kao ilustraciju, uzmimo ekstremni slučaj pijanca ili putenog čovjeka. Ovdje imamo strast koja je tokom fizičkog života bila dovoljno snažna da nadvlada razum, zdrav razum i sve osjećaje pristojnosti i obiteljske ljubavi. Nakon smrti taj se čovjek nalazi u astralnom svijetu, osjećajući svoj apetiti, možda sto puta snažnije, a ipak potpuno je nesposoban zadovoljiti ga jer je izgubio svoje fizičko tijelo. Takav život je zaista stvarni pakao – jedini pakao koji postoji; pa ipak, nitko ga ne kažnjava; on žanje savršeno prirodan rezultat svog vlastitog djela. Postupno, kako vrijeme prolazi, troši se snaga želje, ali samo po cijenu strašne patnje za čovjeka, jer njemu se svaki dan čini kao tisuću godina. On nema mjeru vremena kao što imamo mi u fizičkom svijetu. On ga može mjeriti jedino svojim osjećajima. Izvrtanjem ove činjenice, došla je blasfemična ideja o vječnom prokletstvu.

Mnogi će se drugi slučajevi, manje ekstremni od ovog, spremno nagovijestiti, u kojima se žudnja koja se ne može ispuniti, može pokazati kao mučenje. Puno običniji slučaj je onaj čovjeka koji nema nekih posebnih mana kao što su piće ili spolnost, ali je ipak u potpunosti bio vezan za stvari iz fizičkog svijeta i živio je život posvećen poslovima ili besciljnim društvenim funkcijama. Za njega je astralni svijet mjesto dosade; jedine stvari kojima teži, više mu nisu dostupne jer u astralnom svijetu nema obavljanja poslova i, premda može imati društva koliko god želi, društvo je sada za njega sasvim

drugačija stvar, budući da sve izmišljotine na kojima se ono obično temelji, na ovom svijetu više nisu moguće.

Međutim, svi ovi slučajevi malobrojni su i za većinu ljudi, stanje poslije smrti je puno sretnije nego život na Zemlji. Prvi osjećaj kojeg je mrtav čovjek svjestan, obično je onaj prekrasne i radosne slobode. On nema apsolutno ničega zbog čega bi se brinuo i nema dužnosti osim onih koje sâm sebi odabere. Za sve, osim neznatne manjine, fizički život je prošao u obavljanju onoga što čovjek radije ne bi radio; ali, on to mora raditi da bi uzdržavao sebe ili svoju suprugu i obitelj. U astralnom svijetu uz- državanje više nije potrebno; hranu više ne treba, zaklon ne traži, jer ga toplina i hladnoća uopće ne di- raju; a svaki čovjek samo svojim mislima oblači ono što poželi. Po prvi put, čovjek je od ranog djetinj-stva potpuno slobodan svoje vrijeme provoditi radeći baš ono što voli.

Njegova sposobnost za svaku vrstu uživanja je uvelike pojačana, osim ako taj užitak ne traži fizičko tijeloda bi se izrazio. Ako voli ljepote Prirode, sada je u njegovoj moći da putuje velikom brzi- nom i bez umora po cijelom svijetu, da razgleda sva najljepša mjesta i da istražuje najskrovitije kutke. Ako uživa u umjetnosti, sva svjetska remek djela su mu na raspolaganju. Ako voli glazbu, može poći kamo god želi da ju čuje, a ona će mu sada značiti puno više nego što mu je ikada prije značila; jer iako više ne može čuti fizičke zvukove, on može primiti cjelokupni efekt glazbe u sebe i to u puno iz- raženijoj mjeri nego u ovom nižem svijetu. Ako se bavi znanost, on može ne samo posjetiti velike svjetske znanstvenike i od njih dobiti takve ideje i misli koje može razumjeti, nego isto tako može sâm istraživati znanost tog višeg svijeta i vidjeti puno više od onoga što čini nego što mu je ikada prije bilo moguće. Najbolje od svega, onaj čija je velika radost na ovome svijetu bila pomaganje, drugim ljudi- ma će još uvijek naći široko područje djelovanja za svoje filantropske napore.

Ljudi nisu više gladni, nije im hladno i ne pate od bolesti u astralnom svijetu; ali postoji veliki broj ljudi koji, budući da su neznalice, žele znanje – koji, budući da su još uvijek u šakama želje za ze- maljskim stvarima, trebaju objašnjenje koje će okrenuti njihovu misao prema višim razinama – koji su se zapleli u mrežu svojih vlastitih maštarija i koje može osloboditi jedino onaj koji razumije novu oko- linu i može im pomoći da razlikuju činjenice tog svijeta od svojih vlastitih neznačkih, pogrešnih tu- mačenja istih. Svima njima

može pomoći inteligentan i dobar čovjek. Mnogi ljudi stižu u astralni svijet u potpunom neznanju o njegovim uvjetima, ne shvaćajući u početku da su mrtvi, a kad to shvate, onda se boje sudbine koja bi ih mogla očekivati, sve zbog pogrešnih i zlobnih teoloških učenja. Svi ti ljudi trebaju radost i utjehu koju im može pružiti jedino čovjek zdravog razuma, koji posjeduje neko znanje o činjenicama Prirode.

Na taj način nema nedostatka najvažnijeg zanimanja za bilo kojeg čovjeka čija su zanimanja tokom fizičkog života bila razumna; niti u tome nedostaje društvo. Ljudi čiju su ukusi i zanimanja slična, prirodno se privlače baš kao i ovdje; i mnoga kraljevstva Prirode, koja su tokom našeg fizičkog života skrivena gustim velom materije, sada leže otvorena za detaljno proučavanje koji ih žele proučavati.

U velikoj mjeri ljudi prave svoje vlastito okruženje. Već smo govorili o sedam podgrupa astralnog svijeta. Navodeći ih od najviše i najmanje materijalne prema dolje, otkrivamo da one prirodno pripadaju trima kategorijama – podgrupe jedan, dva i tri čine jednu, a četiri, pet i šest drugu, dok sedma i najniža od svih, stoji sama. Kao što sam rekao, iako su sve one isprepletene, njihova supstanca ima opću tendenciju da se slaže prema svojoj specifičnoj težini, tako da se većina materije koja pripada višim podgrupama nalazi na većoj visini od površine Zemlje nego materija iz nižih podgrupa.

Stoga, iako bilo koja osoba koja nastanjuje astralni svijet može ući u bilo koji njegov dio, ona prirodno teži lebdjeti na razini koja odgovara specifičnoj težini najteže materije u njenom astralnom tijelu. Čovjek koji nije dopustio preuređenje materije svog astralnog tijela, nakon smrti potpuno je slobodan u cijelom astralnom svijetu; ali veličina koja dopušta preuređenje nije jednako slobodna – ne zato što postoji išta što bi ih spriječilo da se uzdignu do najviše razine ili potonu do najniže, nego zato što su oni u stanju jasno osjetiti samo jedan određeni dio tog svijeta.

Opisao sam nešto o sudbini čovjeka koji je na najnižem nivou, zatvoren snažnim oklopom grube materije. Zbog izuzetno visoke relativne gustoće te materije, on je manje svijestan onoga izvan svoje podgrupe od čovjeka na bilo kojem drugom nivou. Prosječna specifična težina njegovog vlastitog astralnog tijela teži lebdjeti ispod površine Zemlje. Fizička materija Zemlje je sasvim nepostojeća za njegova astralna osjetila i njegova prirodna privlačnost je prema tom, najmanje osjetljivom, obliku astralne materije koje je par s čvrstom

zemljom. Čovjek koji se ograničio na najnižu podgrupu stoga će se redovito nalaziti u mraku i u velikoj mjeri, odrezan od drugih mrtvih osoba čiji su životi bili takvi da ih drže na višoj razini.

Četvrta, peta i šesta podgrupa astralnog svijeta (uz koju je većina ljudi privučena) kao pozadi-nu ima astralni par fizičkog svijeta u kome mi živimo sa svim poznatim podacima. Život u šestoj pod-grupi je jednostavno kao naš obični život na ovoj Zemlji minus fizičko tijelo i njegove potrebe, dok, kad se penjemo kroz petu i četvrtu podgrupu, on postaje sve manje materijalan i sve se više povlači do nižeg svijeta i njegovih interesa.

Prva, druga i treća podgrupa, iako zauzimaju isti prostor, ipak daju utisak još većeg udaljava- nja od fizičkog i naravno, manje su materijalne. Ljudi koji nastanjuju ove razine, gube pogled na Zemlju i ono što joj pripada; oni su redovito duboko povučeni u sebe i u velikoj mjeri kreiraju svoj vlastiti okoliš, iako je on dovoljno objektivna da ga ljudi s njihove razine mogu percipirati, a to isto može i vizija vidovitih.

Ovo područje je zemlja ljeta o kojoj čujemo u spiritističkim krugovima – svijet u kome mrtvi, pomoću svojih misli, privremeno stvaraju svoje kuće, škole i gradove. Ta okolina, iako izmišljena s naše točke gledanja, za mrtve je jednako stvarna kao što su kuće, hramovi ili crkve od kamena za nas i mnogi ljudi žive tamo vrlo zadovoljno mnogo godina usred svih tih misaonih kreacija.

Neka od tako stvorenih mjesta vrlo su lijepa: ona uključuju ljupka jezera, prekrasne planine i ugodne cvijetne vrtove, svakakok ljepša od ičega u fizičkom svijetu; premda s druge strane puno toga uvježbanom vidovitom oku (koje je naučilo stvari gledati kakvim jesu) izgleda smiješno – kao na pri- mjer, želje neobrazovanih da stvore misao–oblik nekog čudnog simboličnog opisa sadržanog u njihovi-m različitim spisima. Zamišljena slika neke zvijeri s puno očiju i mora zapaljenog stakla koju sebi stvara neki neobrazovani seljak, sasvim prirodno, vrlo često je groteskna, iako je ona za njenog tvorca savršeno zadovoljavajuća. Astralni svijet pun je mislima stvorenih osoba i krajolika. Ljudi svih religija ovdje zamišljaju svoja božanstva i svoje koncepte raja i jako uživaju među tim snolikim oblicima, sve dok ne pređu u mentalni svijet i dođu u dodir s nečim bližim stvarnosti.

Svatko poslije smrti – to jest, svaka ovična osoba u kojoj je učinjeno preuređenje materije astralnog tijela – mora zbog toga proći sve ove podgrupe. Ne mora biti svatko biti svijestan svake od njih. Obična pristojna osoba u svom astralnom tijelu ima vrlo malo materije iz najniže podvrste – sasvim sigurno nedovoljno da se napravi teški oklop. Redistribucijom na vanjski dio tijela stavlja najgušću materiju; u obična čovjeka to je redovito materija šeste podgrupe, pomiješana s malo sedme, i tako ta osoba nalikuje paru iz fizičkog svijeta.

Ego se postupno povlači u sebe, a kako se povlači, ostavlja za sobom astralnu materiju, razinu po razinu. Tako je dužina čovjekova boravka u bilo kojoj podgrupi astralnog svijeta točno razmjerna količini njene materije u njegovom astralnom tijelu, a količina ovisi o životu koji je živio, željama kojima je udovoljavao i vrsti materije koju je radeći tako privukao u sebi i ugradio u sebe. Našavši se u šestoj podgrupi, još uvijek ležeći oko mjesta i osoba s kojima je bio najbliže povezan dok je bio na Zemlji, prosječan čovjek, kako vrijeme prolazi, otkriva da zemaljsko okruženje postaje maglovitije i sve manje važno za njega i sve više teži uskladiti svoje putovanje sa svojim postojanijim mislima. Dok stigne do treće razine, on otkriva da je ova osobina u potpunosti potisnula viziju stvarnosti astralnog svijeta.

Druga podgrupa je neznatno manje materijalna od treće, jer ako je treća podgrupa zemlja ljeta za spiritiste, druga je materijalistički raj neznačajnih pravovjernih; dok se prva ili najviša razina čini kao poseban dom za one koji su se tokom života posvetili materijalnim, ali intelektualnim poslovima, obavljajući ih ne za ljubav koristi za svoje ljude, nego ili zbog sebične ambicije ili jednostavno zbog intelektualne vježbe. Svi su ti ljudi savršeno sretni. Kasnije će oni doseći stanje kad mogu štovati nešto puno više, a kad to stanje dođe, oni će otkriti da je više spremno za njih.

U ovom astralnom životu, ljudi iste nacije i istih interesa teže biti zajedno, baš kao što čine ovdje. Religiozni ljudi, na primjer, koji za sebe zamišljaju materijalni raj, uopće se ne miješaju s ljudima drugih vjera čije su ideje rajskih radosti različite. Ne postoji ništa što bi priječilo kršćana da odluta u raj hinduiste ili muslimana, ali je malo vjerojatno da će on to učiniti, jer sve što ga zanima i privlači, s njim je u raju njegove vjere. Ovo ni u kojem slučaju nije istinski raj kako ga

opisuje bilo koja religi-ja, nego samo njegova gruba i materijalizirana pogrešna predstava; prava stvar će se otkriti kad dođe-mo do mentalnog svijeta.

Mrtav čovjek koji nije dopustio preuređenje materije svog astralnog tijela, slobodan je od cijelog svijeta i može lutati njime po želji, promatrajući cjelinu svega što poželi, a ne samo dio kao što drugi čine. On ne nalazi da je taj svijet neugodno popunjen ljudima, jer astralni svijet puno je prostraniji od površine fizičke Zemlje, dok mu je stanovništvo nešto manje, jer je prosječni život u astralnom svijetu kraći od onog u fizičkom.

Međutim, nisu samo mrtvi stanovnici ovog astralnog svijeta, nego uvijek i oko jedne trećine živih koji su privremeno napustili svoja fizička tijela iza sebe, u snu. Astralni svijet, također, ima i velik broj neljudskih stanovnika, neki od njih su daleko ispod razine čovjeka, a neki znatno iznad. Pri-rodni duhovi tvore ogromno kraljevstvo, neki od njihovih članova postoje u astralnom svijetu i čine veliki dio njegovog stanovništva. Ovo veliko kraljevstvo postoji također i u fizičkom svijetu, samo što mnogi od njih imaju eterična tijela i točno su ispod dosega običnog fizičkog vida. Naravno, okolnosti nerijetko budu takve da ih se ne može vidjeti, i u mnogim udaljenim planinskim krajevima te pojave su česte među seljacima, među kojima se o njima govori kao o vilama, dobrim ljudima, vilenjacima i kućnim duhovima.

Oni su mnogolični, ali obično vole imati minijturni ljudski oblik. Kako oni još uvijek nisu individualizirani, može ih smatrati gotovo kao eterične i astralne domaće životinje; ipak, mnogi od njih su intelektualno sasvim ravni prosječnom čovjeku. Oni imaju svoje nacije i rase baš kao i mi i obično se dijele u četiri velike skupine, a zovu se duhovi zemlje, vode, vatre i zraka. Samo pripadnici ove četvrte skupine normalno ograničavaju svoje pojavljivanje na astralni svijet, ali njeni članovi su tako čudni da su prisutni svuda u njemu.

Još jedno veliko kraljevstvo ima svoje predstavnike ovdje – kraljevstvo anđela (u Indiji ih zovu deve). To je skupina bića koja stoje daleko iznad čovjeka u evoluciji i samo najniži od njih dodiruju astralni svijet – ti članovi su otprilike na razini razvitka koji bismo nazvali izuzetno dobar čovjek.

Mi nismo ni jedini ni glavni stanovnici našeg Sunčanog sistema; postoje druge linije evolucije koje idu paralelno s našom, a koje ne

prolaze uopće kroz ljudski rod, iako sve one moraju proći kroz razinu koja odgovara onoj ljudskog roda. Na jednoj od tih linija evolucije su gore opisani prirodni duhovi, a na višoj razini te linije dolazi veliko kraljevstvo anđela. Na našem sadašnjem stupnju evolucije oni vrlo rijetko dolaze u očit dodir s nama, ali kako se mi budemo razvijali, sve je vjerojatnije da ćemo ih više sretati – posebno što ga ciklički progres svijeta sve više dovodi pod utjecaj sedme zrake. Ova sedma zraka ima ceremonijal kao jednu od svojih osobina, a kroz ceremonijal kao što je onaj u crkvi ili među slobodnim zidarima (masonima) mi najlakše dolazimo u dodir s anđeoskim kraljevstvom.

Kad se sve ljudske niže emocije istroše – mislim sve emocije koje u sebi imaju ikoju misao o "ja" – čovjekov život u astralnom svijetu je gotov, a ego prelazi u mentalni svijet. Ti ni u kom smislu nije kretanje u prostoru; jednostavno stalni proces povlačenja je sada prešao iza čak i najfinije vrste astralne materije; tako da je čovjekova svijest fokusirana u mentalni svijet. Čovjekovo astralno tijelo nije potpuno nestalo iako se to događa i on iza sebe ostavlja astralni leš, baš kao što je na prošlom stupnju povlačenja iza sebe ostavio fizički leš. Postoji izvjesna razlika između ta dva napuštanja, koja treba zabilježiti zbog posljedica koje proizlaze iz toga.

Kad čovjek napušta fizičko tijelo, njegovo odvajanje treba biti potpuno i u pravilu je tako; ali, to nije slučaj s puno finijom materijom astralnog tijela. Tokom svog fizičkog života običan čovjek se većinom toliko zapliće u astralnu materiju (što s druge točke gledišta znači da se blisko identificira sa svojim nižim željama) da ga uvlačeća sila ega više ne može potpuno odvojiti od nje. Posljedično, kad napokon prekida s astralnim tijelom i prenosi svoje aktivnosti na mentalno, on gubi dio sebe, ostavlja nešto sebe iza, zatvoreno u materijalno astralno tijelo.

To ostavlja nešto životnosti astralnom trupu tako da se ono još uvijek slobodno kreće po astralnom svijetu i neznanice ga lako mogu zamijeniti za samog čovjeka – to se može dogoditi i zbog toga što djelomična svijest ostaje u njemu, a ona sebe prirodno smatra i o sebi govori kao o osobi. Ona zadržava njegove uspomene, ali ga samo djelomično i nezadovoljavajuće predstavlja. Ponekad, za spiritističkih seansi, čovjek dolazi u dodir s tako opisanim entitetom i čudi se kako to da se njegov prijatelj toliko promijenio od svoje smrti. To djelomičnom entitetu dajemo ime "sjena".

Kasnije čak i taj dio svijesti umire u astralnom tijelu, ali se ne vraća u ego kojem je originalno pripadala. Čak i tada, astralno truplo ostaje, ali kad je sasvim, bez imalo traga svog ranijeg života, zovemo ga "oklop". Sam od sebe oklop ne može komunicirati na seansama ili poduzimati ikakvu akciju; ali, takve oklope ponekad uhvate aktivni prirodni – duhovi i koriste kao privremeno boravište. Ta-ko zauzeti oklop može komunicirati na seansama i maskirati se kao njegov pravi vlasnik budući da prirodni–duh može potaknuti neke osobne i neke dijelove njegovog sjećanja u astralnom truplu.

Kad čovjek zaspe, on se povlači u svoje astralno tijelo, ostavljajući cijelo psihičko sredstvo iza sebe. Kad umre, on povlači sa sobom eterični dio fizičkog tijela i obično je barem na trenutak bez svijesti dok se oslobađa od njega. Eterični par nije sredstvo i ne može se koristiti kao takvo; stoga kad je čovjek okružen njime, on na trenutak nije u stanju funkcionirati niti u fizičkom niti u astralnom svijetu. Neki se ljudi uspijevaju osloboditi tog eteričnog omotača za par trenutaka; drugi ostaju u nje-mu satima, danima, čak tjednima.

Nije sigurno da će čovjek kad ga se oslobodi, postati smjestan svjestan astralnog svijeta. Jer u njemu postoji dosta najniže astralne materije, tako da se oko njega može stvoriti oklop od nje. No, on može biti potpuno nesposoban koristiti tu materiju. Ako je živio relativno pristojnim životom, on nema naviku koristiti se njome ili odgovarati na njene vibracije, a ne može odmah steći tu naviku. Iz tog razloga on može ostati bez svijesti sve dok ta materija postupno se ne istroši, a na površinu ne izađe neka druga materija koju je on navikao koristiti. Takve prilike, međutim, nisu nikada potpune, jer čak i u najpažljivije napravljenom oklopu, neke čestice finije materije povremeno nađu put do površine i daju mu priliku da baci pogled na svoju okolinu.

Postoje neki ljudi koji se tako očajnički drže svog fizičkog sredstva da ne popuštaju stisak na svog eteričnog para nego ga nastoje zadržati svim silama. U tome mogu duže vrijeme biti prilično uspješni, ali uz cijenu velike neugodnosti za sebe. Odvojeni su od oba svijeta i nalaze se okruženi gustom sivom maglom kroz koju vrlo nejasno vide stvari iz fizičkog svijeta, bez imalo boje u njima. Strašna je borba da održe svoj položaj u tom jadnom stanju, a ipak oni neće opustiti svoj stisak na eterični par, osjećajući da je to barem neka veza s jednim svijetom koji poznaju. Tako oni lutaju uokolo u stanju usamljenosti i bijede sve dok, zbog čistog umora, njihov stisak popušta

i oni kliznu u relativnu sreću astralnog svijeta. Ponekad, u svom očaju, oni se slijepo hvataju za druga tijela i pokušavaju ući u njih i ponekad u tom pokušaju uspiju. Oni mogu zgrabiti tijelo bebe i istjerati iz njega slabu osobnost za koju je ono bilo namijenjeno, ili ponekad čak zgrabe i tijelo neke životinje. Sve te nevolje nastaju isključivo zbog neznanja i to se nikada ne može dogoditi nekome tko razumije zakone života i smrti.

Kad završi astralni život, čovjek umire za taj svijet i budi se u mentalnom. Za njega to nije potpuno isto kao za priosobobljenog vidovnjaka koji putuje kroz njega i živi usred okoline koju tamo zatekne, točno kao što živimo u fizičkom i astralnom svijetu. Običan čovjek se kroz cijeli svoj život usmjeravao masom misli—oznaka. Neki od njih, koji su prolazni, otpali su od njega davno prije, ali oni koji predstavljaju glavna zanimanja njegova života, uvijek su s njim i rastu sve jači i jači. Ako su neki od njih sebični, njihova moć se izljeva u astralnu materiju i on ih je iscrpio tokom života u astralnom svijetu. Ali, oni koji su sasvim nesebični, jednostavno pripadaju njegovom mentalnom tijelu i tako, kad se nađe u mentalnom svijetu upravo kroz te posebne misli, on je u stanju cijeliti ga.

Njegovo mentalno tijelo nije, ni u kojem slučaju, potpuno razvijeno; samo su oni njegovi dije-lovi u punom djelovanju koje je on koristio na ovaj altruistički način. Kad se ponovo probudi poslije druge smrti, prvi je osjećaj onaj neopisivog blaženstva i životnosti – osjećaj takve čiste radosti u življenju da mu neko vrijeme ne treba ništa osim živjeti. Takvo blaženstvo je iz same biti života u svim višim svijetovima sistema. Čak i astralni život ima mogućnosti za sreću, puno veću od čega možemo poznati u krutom tijelu; ali rajski život u mentalnom svijetu je izvan svih mjerila mnogo blagoslovljeniji od astralnog. U svakom višem svijetu isto iskustvo se ponavlja. Samo, živjeti u bilo kojem od njih čini nam se kao krajnje shvatljivo blaženstvo, a ipak, kad se dosegne slijedeći, vidimo da on daleko nadmašuje prethodni.

Kao što se blaženstvo povećava, tako isto raste i mudrost i dah razumijevanja. Čovjek se uzemiruje u fizičkom svijetu i misli da je tako zaposlen i tako mudar; ali već kad dodirne samo astralni svijet, odjednom shvaća da je cijelo vrijeme bio samo gusjenica koja puze uokolo i vidi samo svoj list, dok sada širi krila poput leptira i oblijeće u sunčevom sjaju šireg svijeta. No, iako se može činiti nemoćnim,

isto se iskustvo ponavlja kad prijelazi u mentalni svijet, jer ovaj je život toliko puniji i širi i intenzivniji od astralnog da je, još jednom, svaka usporedba nemoguća. Pa ipak, iza ovih, postoji još jedan život, onaj u intuitivnom svijetu, u kome se čak i mentalni čini samo kao mjesečina prema sunčevom sjaju.

Čovjekov položaj u mentalnom svijetu jako se razlikuje od onog u astralnom. Tamo je on koristio tijelo na koje je bio potpuno naučen, tijelo koje je navikao koristiti svake noći u snu. Ovdje živi u sredstvu koje nikada prije nije koristio – sredstvu, koje je još jako daleko od pune razvijenosti – sredstvu koje ga u velikoj mjeri zatvara od svijeta oko njega, umjesto da mu omogući da ga razgleda. Niži dio njegove prirode sagorijeva tokom života u čistilištu i sada mu ostaju samo više i pročišćene misli, plemenite i nesebične težnje koje je izlio tokom zemaljskog života. One se okupljaju oko njega i tvore neku vrstu oklopa, kroz čiji medij je on u stanju odgovoriti na određenu vrstu vibracija u ovoj pročišćenoj materiji.

Te misli koje ga okružuju jesu sile pomoću kojih on privlači bogatstvo rajskog svijeta i on nalazi da je to skladište neiscrpno, a iz njega on može crpiti baš razmjerno sili tih misli i težnji; jer u tom svijetu postoji beskrajna punina božanskog uma u svom svojem beskrajnom obilju, svakoj duši razmjerno tome koliko se ta duša osposobila da primi. Čovjek koji je potpuno ostvario i odmotao božansko čiji virus je unjemu, nalazi cjelinu te milosti na dohvat; ali, kako nitko od nas to još nije učinio, kako se mi samo postupno uzdižemo prema tom blistavom stanju, slijedi da nitko još ne može dohvatiti tu potpunost.

Ali, svatko vuče iz nje i prihvaća onoliko od nje koliko se prethodnim trudom pripremio da uzme. Različite osobe donose vrlo različite sposobnosti; na Istoku nam govore da svaki čovjek nosi svoju vlastitu čašu. I neke od tih čaša velike su, a neke su male, ali bila čaša mala ili velika, svaka se puni do vrha; more blaženstva sadrži puno više nego što treba za sve.

Čovjek može pogledati na svu tu slavu i ljepotu jedino kroz prozore koje je sam napravio. Svaki od tih misli-oblika jedan je prozor kroz koji mu može doći odgovor od vanjskih sila. Ako je tokom svog zemaljskog života uglavnom cijenio fizičke stvari, onda si je napravio tek nekoliko prozora kroz koje mu može zasjati ta viša milost. Ipak, svaki čovjek koji je iznad nerazvijenog, morao je imati

neki dodir čistog, nesebičnog osjećaja, čak i ako je to bilo samo jednom u cijelom njegovom životu. I to će sada biti prozor za njega.

Običan čovjek nije sposoban za bilo kakvu veliku aktivnost u mentalnom svijetu; njegovo je stanje uglavnom receptivno, a njegova vizija bilo čega izvan njegovog vlastitog oklopa od misli je ja-ko ograničena. On je okružen živim silama, moćnim, anđeoskim stanovnicima ovog slavnog svijeta i mnogi njihovi redovi su jako osjetljivi na određene čovjekove težnje i spremno odgovaraju na njih. Ali, čovjek može od njih imati koristi samo toliko koliko se već bio pripremio da ima koristi, jer njegove misli i težnje idu samo uz određene linije i on ne može iznenada stvarati nove. Ima mnogo smjerala kojim viša misao može krenuti – neki su osobni, neki neosobni. Među ovim drugim su umjetnost, glazba i filozofija; i čovjek čije je zanimanje u nekim od tih linija, nalazi neizmjernu radost i neograničene instrukcije za sebe – to jest, količina radosti i instrukcija je ograničena jedino njegovom moći percepcije.

Puno je ljudi čije su jedine više misli one povezane s ljubavi i odanosti. Ako čovjek voli drugog duboko ili ako osjeća snažnu odanost osobnom božanstvu, on stvara snažnu mentalnu sliku tog prijatelja ili božanstva i predmet njegovog osjećaja je često prisutan u njegovom umu. Neizbježno on nosi tu mentalnu sliku sa sobom u rajski svijet zato što je to ona razina materije kojoj ona prirodno pripada.

Uzmimo prvo slučaj ljubavi. Ljubav koja stvara i održava takvu sliku je vrlo moćna sila – sila dovoljno jaka da dođe do i djeluje na ego prijatelja u višem dijelu mentalnog svijeta. Taj ego je stvarni čovjek kojeg voli – ne fizičko tijelo koje ga samo djelomično predstavlja. Prijateljev ego, osjetivši tu vibraciju, smjesta i rado odgovara na nju i izliva se u misao-oblik koji je za njega napravljen; dakle, to da je čovjekov prijatelj istinski s njim, jasnije je nego ikada prije. Za ovakav rezultat sasvim je nevažno je li prijatelj kojeg zovem živ ili mrtav; poziv nije upućen dijelu prijatelja koji je ponekad zatvoren u fizičkom tijelu, nego samom čovjeku na njegovom vlastitom istinskom nivou; i on uvijek odgovara. Čovjek koji ima stotinu prijatelja, može istovremeno i potpuno odgovoriti na ljubav svakoga od njih, jer nikakav broj predstavnika na nižoj razini ne može iscrpiti beskraj ega.

Tako svaki čovjek, u svom nebeskom životu oko sebe, ima sve svoje prijatelje čije društvo želi, a oni su za njega uvijek u najboljem izdanju, jer on sam za njih stvara misao—oblik kroz koji mu se oni pokazuju. U našem ograničenom fizičkom svijetu, mi smo se toliko navikli misliti o svom prijatelju samo kao o ograničenoj manifestaciji koju poznajemo u fizičkom svijetu, da nam je u početku teško shvatiti veličinu te koncepcije; kad to budemo shvatili, vidjet ćemo koliko smo uistinu bliže našim prijateljima u rajskom životu nego što smo ikada bili na Zemlji. Isto je istinito u slučaju odanosti. Čovjek u rajskom svijetu je dva velika stupnja bliže objektu svoje odanosti nego što je bio tokom fizičkog života i tako su njegova iskustva puno transcendentnijeg karaktera.

U mentalnom svijetu, kao i u astralnom, postoji sedam podgrupa. Prva, druga i treća su staništa ega u privremenom tijelu, tako mentalno tijelo sadrži materiju samo iz preostale četiri ili tim podgrupama prolazi čovjekov rajski život. Međutim, čovjek ne prolazi iz jedne u drugu kao u astralnom svijetu, jer u ovom životu nema ništa što odgovara preuređenju. Prije se može reći da je čovjek povučen na razinu koja najbolje odgovara njegovom razvitku i na toj razini, on provodi svoj cijeli život u mentalnom tijelu. Svaki čovjek stvara svoja vlastita stanja, tako da je broj vibracija beskrajan.

Govoreći šire, možemo reći da je prevladavajuća osobina u našem dijelu nesebična obiteljska ljubav. Mora biti nesebična, jer ovdje ne bi imala mjesta; sve natruhe sebičnosti, ako ih je bilo, potrošile su svoje rezultate u astralnom svijetu. Prevladavajuća osobina šeste razine, može se reći da je antropomorfna, religiozna odanost; dok je na petoj to odanost koja se izražava u aktivnom radu bilo koje vrste. Sve one – peta, šesta i sedma podgrupa – bave se oblikovanjem odanosti prema osobama (bilo čovjekovoj obitelji i prijateljima ili osobnom božanstvu) prije nego li široj odanosti prema ljudskom rodu, koja svoj izlaz nalazi u slijedećoj podgrupi. Aktivnosti na četvrtom stupnju su raznolike. Najbolje ih se može svrstati u četiri glavne grupe: nesebično traženje duhovnog znanja; visoka filozofska ili znanstvena misao; književna ili umjetnička sposobnost u nesebične svrhe; i služenje zbog služenja.

Čak i ovom slavnom rajskom životu dođe kraj. I onda mentalno tijelo otpada kao što su i druga otpala i počinje čovjekov život u privremenom tijelu. Ovdje čovjek ne treba prozore jer ovo je njegov

istinski dom i svi zidovi su pali. Većina ljudi do sada ima vrlo malo svijesti o visini poput ove; oni ostaju pospano nepažljivi i jedva budni, ali takva vizija kao što je oni imaju jest istina, koliko god može biti ograničena uslijed njihovog nedostatka razvoja. Ipak, svki put kad se vrate, ta ograničenja će biti manja, a oni sami će biti veći, tako da će ovaj najistinskiji život za njih biti širi i puniji.

Kako se ovo poboljšanje nastavlja, privremeni život postaje sve duži, preuzimajući sve duže trajanje u usporedbi s egzistencijom na nižim razinama. I kako čovjek raste, postaje sposoban ne samo primati nego i davati. Tada se, naravno, njegov trijumf približava, jer on uči lekciju Isusa, uči o krunskoj slavi žrtvovanja, vrhunskoj radosti u provođenju cijelog svog života u pomaganju drugima, odati svog bića svima, o nebeskoj snazi ljudske službe, o svim onim rajskim silama koje pomažu borbi sinova na Zemlji. To je dio života koji leži pred nama; to su neki od koraka koje čak i mi koji smo još tako blizu podnožju zlatnih ljestava, vidimo da se uzdižu iznad nas, tako da možemo o njima pričati onima koji ih još nisu vidjeli, da bi i oni mogli otvoriti oči za nezamislivu veličanstvenost koja ih okružuje ovdje i sada u ovom tupom, svakodnevnom životu. To je dio evanđelja teozofije – sigurnost ove uzvišene budućnosti za sve. Ona je sigurna zato što je već ovdje; zato što da bismo je naslijedili, moramo se samo pripremiti za nju.

7. poglavlje

REINKARNACIJA

Život ega u njegovom vlastitom svijetu koji je toliko uzvišen i toliko potpuno zadovoljavajući za razvijena čovjeka, igra samo vrlo mali dio u životu obične osobe jer u njenom slučaju, ego još nije dosegao dovoljnu razinu razvijenosti da se probudi u svom privremenom tijelu. U pokoravanju zakonu Prirode, on se povukao u njega, ali dok je to činio, izgubio je osjet jasnog života i njegova nemirna želja da to još jednom osjeti, gura ga u smjeru još jednog silaska u materiju.

To je shema evolucije namijenjene čovjeku na trenutnom stupnju – on će se razvijati spušta-njem u gušću materiju i onda će se popeti da bi u sebi ponio rezultat iskustva kojeg je na taj način ste-kao. Njegov stvarni život, stoga, pokriva milijune godina, a ono što mi po navici zovemo život, samo je jedan dan tog većeg iskustva. Naravno, to je u stvarnosti samo manji dio jednog dana; jer život od sedamdeset godina u fizičkom svijetu obično slijedi period dvadeset puta duži od toga proveden u vi-šim sferama.

Svatko od nas ima dugi niz tih fizičkih života iza sebe, a običan čovjek ima još i prilično duga-čak niz ispred sebe. Svaki od tih života je jedan dan u školi. Ego oblači odjeću od mesa i ide u školu fizičkog svijeta da nauči neke lekcije. On ih nauči ili ne nauči ili nauči djelomično, što je također slu- čaj tokom školskog dana zemaljskog života; onda odlaže tijelo od mesa i vraća se kući na svoju razinu za odmor i osvježenje. U jutro svakog novog života on opet nastavlja učiti lekciju na točki gdje je stao noć prije. Neke lekcije nauči u jednom danu, dok mu za druge može trebati mnogo dana.

Ako je vrijedan učenik i ako brzo uči ono što treba i ako usvoji inteligentno shvaćanje pravilâ škole i potruđi se prilagoditi svoje ponašanje njima, njegov školski život je relativno kratak i kad se završi, on izlazi potpuno opremljen u stvarni život viših svijetova za koje je to bila samo priprema. Druga su ega tupavija i ne uče tako brzo; neki od njih ne razumiju pravila škole i kroz svoje neznanje ih krše; drugi su tvrdoglavi i čak i kad uoče pravila, ne mogu odjednom uskladiti svoje djelovanje s njima. Svi oni imaju dulji školski život i svojim vlastitim djelovanjem oni odgađaju svoj ulazak u stvarni život viših svijetova.

Jer, ovo je škola u kojoj nijedan učenik ne odustaje, svaki mora ići do kraja. Oko toga nema iz- bora; no, dužina vremena koje će mu trebati da se spremi za više ispite, ovisi isključivo o njemu. Mud- ri učenik koji uvidi da školski život nije stvar sama za sebe, nego samo priprema za slavniji i širi život, nastoji što potpunije shvatiti pravila svoje škole i što više oblikovati svoj život u skladu s njima, tako da se ne može izgubiti ni malo vremena u učenju bilo koje potrebne lekcije. On pametno surađuje s u- čiteljima i spreman je učiniti maksimum posla prema svojim sposobnostima, s ciljem da što prije dođe u dob kad može ući u svoje kraljevstvo kao slavljeni ego.

Teozofija nam objašnjava zakone po kojima se mora živjeti ovaj školski život. I na taj način daje veliku veliku prednost svojim učenicima. Prvi veliki zakon je onaj o evoluciji. Svaki čovjek mora postati savršen, mora u potpunosti razviti božanske sposobnosti koje u njemu leže, jer njihov razvoj je predmet cijele sheme što se njega tiče. Zakon evolucije ga uporno gura prema sve višim dostignućima. Mudar čovjek pokušava anticipirati njegove zahtjeve – ići ispred zadanog plana, jer na taj način on ne samo da izbjegava sve sudare s njim, nego ostvaruje maksimalnu pomoć od njegovih djela. Čovjek ko-ji zaostaje u trci života pod stalnim je pritiskom koji ga stiže – pritiskom koji, ako mu se odupre, pos-taje bolan. Tako onaj koji zaostane na stazi evolucije, uvijek ima osjećaj da ga lovi i vodi njegova sud- bina, dok onaj koji inteligentno surađuje, ostavljen je sasvim slobodno da bira smjer kojim će ići, tako dugo dok je to naprijed i gore.

Drugi veliki zakon po kojem se evolucija odigrava jest zakon uzroka i posljedice. Ne može biti posljedice bez uzroka, a svaki uzrok mora proizvesti svoju posljedicu. Oni, u stvari, nisu dvoje nego jedno, jer posljedica je stvarno dio uzroka i onaj koji pokrene jedno, pokreće i drugo. U prirodi ne pos- toji nešto takvo kao što je ideja o nagradi i kazni, nego samo o uzroku i posljedici. Svatko može ovo vidjeti u vezi s mehanikom ili kemijom; vidovita osoba to jednako jasno vidi kao i u nižim svijetovi-ma; tamo, kao i tu, kut odbijanja je uvijek jednak kutu dolaska. To je zakon mehanike da su akcija i re- akcija jednake i suprotne. U gotovo beskrajno finijoj materiji viših svijetova, reakcija je trenutna. Po- nekad se može protegnuti kroz dugi vremenski period, ali se vraća neizbježno i točno.

Jednako siguran kao što je njegovo djelovanje kao zakona mehanike u fizičkom svijetu, je i vi- ši zakon prema kome čovjek koji odašilje pozitivne misli ili čini dobra djela, prima dobro za uzvrat, dok čovjek koji odašilje negativne misli ili čini zla djela, za uzvrat dobiva zlo jednakom točnošću – još jednom, nikakva nagrada niti kazna koju propisuje neka vanjska volja, nego jednostavno, to je konačni i mehanički rezultat čovjekove vlastite aktivnosti. Čovjek je naučio mehanički prihvaćati rezultat u fi- zičkom svijetu zato što je reakcija gotovo redovito trenutna i on ju može vidjeti. Čovjek postojano ne razumije reakciju u višim svijetovima zato što to traži širi domet i

često ne donosi rezultat u ovom fizičkom svijetu, nego u nekom budućem.

Djelovanje ovog zakona nudi objašnjenje jednog broja problema običnog života. Ono objašnjava različite sudbine ljudi i isto tako razlike među samim ljudima. Ako je jedan čovjek pametan u određenom području, a drugi glup, to je zato što je u ranijem životu pametan čovjek posvetio više napora da se izvježba u tom području, dok glupi to pokušava po prvi put. Genij i prerano sazrelo dijete nisu primjeri favoriziranja od nekog božanstva, nego rezultat proizveden u njihovim prijašnjim životima. Sve raznolike okolnosti koje nas okružuju rezultat su naših vlastitih djela u prošlosti, točno kao i kvalitete koje posjedujemo. Mi smo ono što smo od sebe stvorili, a naše okolnosti su takve kakve smo zaslužili.

Međutim, postoji određeno prilagođavanje ili raspodjela tih posljedica. Iako je taj zakon prirodan i mehanički u svom djelovanju, ipak postoje neki veliki anđeli koji su zaduženi za njegovo provođenje. Oni ne mogu ni za jednu mrvicu promijeniti količinu rezultata koji slijedi određenu misao ili djelo, ali mogu u određenim granicama ubrzati ili odložiti njegovo djelovanje i odlučiti kakav će ono imati oblik.

Kad ne bi tako bilo, mogla bi barem postojati mogućnost da u ranijim stadijima čovjek tako ozbiljno posrne da rezultati tog posrtanja budu veći od onoga što on može podnijeti. Božji plan je da čovjeku dâ ograničenu količinu slobodne volje; ako on tu malu količinu upotrijebi ispravno, zarađuje malo više slijedeći put; ako ju upotrijebi loše, dolazi mu patnja kao rezultat takve loše upotrebe i on je obuzdan rezultatom svojih ranijih djela. Kako čovjek uči koristiti svoju slobodnu volju, sve više mu se je povjerava tako da praktički za sebe može steći neograničenu slobodu u smjeru dobra, ali njegova moć da čini loše, strogo je ograničena. Čovjek može napredovati brzinom kojom želi, ali ne može uništiti svoj život u neznanju. U ranijim stadijima života primitivnog čovjeka u divljaštvu, prirodno je da ima u cjelini više zla nego dobra i kad bi se sav rezultat njegova djelovanja odjednom svalio na čovjeka tako malo razvijenog, to bi moglo slomiti tek začete sile koje su još vrlo slabe.

Osim toga, posljedice njegovih djela razlikuju se po oznakama. Dok neka od njih odmah proizvode rezultate, druga trebaju mnogo više vremena da bi djelovala i tako dolazi do toga da kako se čovjek

razvija, iznad njega je oblak neiskorištenih rezultata od kojih su neki dobri, a neki loši. Iz te mase (koju u svrhu analogije, možemo smatrati kao dug koji je dužan silama prirode) uređena količina dolazi sa svakim slijedećim rođenjem; a ta količina, tako primijenjena, može se smatrati čovjekovom sudbinom za taj život.

Sve to znači da mu je određena izvjesna količina radosti i izvjesna količina patnje i da će mu se neizbježno dogoditi; kako će je on primiti i iskoristiti, to je u potpunosti ostavljeno njegovom izboru. To je određena količina sile koja se mora potrošiti. Ništa ne može spriječiti djelovanje te sile, ali njeno se djelovanje uvijek može modificirati primjenom druge sile u drugom smjeru, kao što je to moguće u mehanici. Rezultat prošlog zla je kao i svaki drugi dug; može ga se platiti jednim velikim ček-om u banci života – nekom velikom nesrećom ili se može platiti s više manjih doznaka, u manjim nevoljama i brigama; u nekim slučajevima može ga se čak platiti i velikim brojem sitnih smetnji. Ali, jedna je stvar sasvim sigurna – na ovaj ili onaj način, dug se mora platiti.

Uvjeti našeg sadašnjeg su apsolutno rezultat našeg vlastitog djela u prošlosti; a druga strana te tvrdnje je da naša djela u ovom životu grade uvjete za slijedeći. Čovjek koji je ograničen u moći ili u vanjskim okolnostima, ne mora uvijek biti u stanju da sebe ili svoje stanje u ovom životu učini onakvima kako želi; ali, sigurno može za slijedeći život osigurati sve što izabere.

Svako čovjekovo djelo ne završava s njim nego postojano djeluje na druge oko njega. U nekim slučajevima to djelovanje može biti relativno beznačajno, dok u drugim može biti vrlo ozbiljno. Beznačajani rezultati, bilo dobri ili loši, jednostavno su dugovi ili kredit na našem računu s Prirodom; ali krupnije djelovanje, bilo dobro ili loše, čine osobni račun koji se mora izravnati s osobom koja je u pitanju.

Čovjek koji nahrani gladnog prosjaka ili mu pruži ljubaznu riječ, primit će posljedicu svojeg dobroj djela kao dio nekakvog općeg fonda prirodnih dobara; ali, onaj koji nekim dobrim djelom promijeni cijeli tok tuđeg života, sigurno će sresti tog istog čovjeka u budućem životu, da bi taj koji je imao koristi dobio priliku da vrati ljubaznost koja mu je učinjena. Onaj koji drugome nanosi nevolju, patit će negdje razmjerno tome, nekako u budućnosti, iako možda nikada neće ponovo sresti čovjeka kome je nanio nepravilike; ali onaj koji je ozbiljno

naudio drugom, onaj koji je uništio nečiji život ili za-ustavio nečiju evoluciju, mora sigurno ponovo sresti svoju žrtvu na nekoj kasnijoj točki njihovih živo-ta, tako da može dobiti priliku da ljubaznom ili samožrtvujućom službom, izravna zlo koje je učinio. Ukratko, veliki dugovi se moraju platiti osobno, ali mali idu u opći fond.

To su onda bitni čimbenici koji određuju čovjekovo slijedeće rođenje. Prvo djeluje veliki zakon evolucije, a njegova je tendencija da pritišće čovjeka u položaj u kome može najlakše razviti kvalitete koje najviše treba. Za potrebe generalne sheme, ljudski rod se pojavljuje u takozvanim kori-jenskim rasama koje u nizu okupiraju svijet.

Velika arijska ili indo-kavkaska korijenska rasa, koja u ovom trenutku uključuje veliki dio stanovnika Zemlje, jedna je od njih. Ona koja je u redoslijedu evolucije došla prije, bila je mongolska rasa, u teozofskim knjigama ona se obično naziva Atlantidska, zato što je kontinent s kojeg je ona vladala svijetom tamo gdje se sada valjaju vode Atlantskog oceana. Prije toga bila je negroidna rasa čiji neki potomci još uvijek postoje, premda su se mnogi pomiješali s pripadnicima kasnijih rasa. Od sva-ke od ovih korijenskih rasa postoje mnogi izdanci koje zovemo podrase – takva je, na primjer, teutonska; a svaka od tih podrasa dalje se dijeli u ogranke.

Ovo uređenje je napravljeno da bi svaki ego mogao imati široki izbor različitih stanja i okoli-na. Svaka korijenska rasa je posebno prilagođena da u svojim ljudima razvije jednu ili više kvaliteta koje su potrebne u toku evolucije. U svakoj naciji postoji gotovo beskrajn broj različitih stanja, bogatstva i siromaštva, široko polje mogućnosti ili njihov potpuni nedostatak, sposobnosti razvitka ili uvjeti pod kojima je razvitak težak ili gotovo nemoguć. Usred tih beskrajnih mogućnosti, pritisak zakon evolucije nastoji voditi čovjeka točno prema onim mogućnostima koje najbolje odgovaraju potrebama na stupnju na kojoj se on nalazi.

Ali, djelovanje ovog zakona je ograničeno onim drugim zakonom o kojem smo govorili, zakonu uzroka i posljedice. Čovjekova djela u prošlosti možda nisu takva da on zaslužuje (da tako kažemo) najbolje moguće okolnosti; on je možda pokrenuo, u svojoj prošlosti, sile čiji će neizbježan rezultat proizvesti ograničenja; a ta ograničenja mogu uzrokovati spriječavanje primanja najboljih mogućih prilika i tako kao rezultat njegovih vlastitih djela u prošlosti, on mora pomiriti se s drugim do najbo-ljeg. Stoga možemo reći da je

djelo zakona evolucije, koji ako je ostavljen sâm, čini najbolje moguće za svakog čovjeka, ograničeno čovjekovim radnim djelima.

Važna osobina tom ograničenju – ona koja bi mogla najsnažnije djelovati na dobro ili zlo – utjecaj je grupe egâ s kojima je čovjek stvorio čvrste veze u prošlosti – onih s kojima je napravio snažne veze ljubavi ili mržnje, pomaganja ili štete – onih duša koje mora ponovo sresti zbog veza napravljenih s njima u davnim danima. Njihov odnos s njima je čimbenik koji treba uzeti u obzir prije nego se može odrediti gdje i kako će se on ponovo roditi.

Božlja volja je čovjekova evolucija. Trud prirode koja je izraz Božanstva, jest pružiti čovjeku sve što mu odgovara za tu evoluciju; ali, to je uvjetovano čovjekovim zaslugama u prošlosti i vezama koje je već stvorio. Može se pretpostaviti da je čovjek koji silazi u inkarnaciju, mogao naučiti lekcije koje su potrebne za taj život u bilo kojem od sto položaja. Pola ili više od pola njih mogu biti uskraćeni čovjeku posljedicama od nekih njegovih brojnih i različitih djela u prošlosti. Među nekoliko mogućnosti koje mu ostaju otvorene, izbor jedne od njih može biti određen prisutnošću u obitelji ili susjedstvu drugih ega koji čovjeku trebaju uzvratiti uslugu ili prema kojima on ima dug ljubavi.

8. poglavlje

SVRHA ŽIVOTA

Da bismo ispunili našu dužnost u božanskoj shemi, moramo pokušati razumjeti ne samo tu shemu kao cjelinu, nego i poseban dio koji je u njoj namijenjen čovjeku da ga odigra. Božanski izdisaj dosegao je svoje najdublje uranjanje u materiju u mineralnom kraljevstvu. Ali, svoju krajnju točku diferencijacije on ne doseže na najnižoj razini materijalnog, nego na ulazu u ljudsko kraljevstvo na ulaznoj stazi evolucije. Tako moramo shvatiti tri stadija u toku ove evolucije.

- (a) Silazna staza u kojoj je tendencija prema diferencijaciji i također prema većoj materijalnosti. Na ovom stadiju duh se uključuje u materiju s ciljem da nauči kroz nju primati utiske.
- (b) Rani dio uzlazne staze u kome je tendencija još uvijek prema većoj diferencijaciji, ali u isto vrijeme prema produhovljenju i bijegu iz materijalnog. Na ovom stadiju duh uči vladati materijom i gledati je kao jedan od svojih izraza.
- (c) Kasniji dio uzlazne staze, kad je diferencijacija konačno dovršena, a tendencija je prema jedinstvu kao i prema većoj duhovnosti. Na ovom stadiju, duh koji je naučio kako primati utiske kroz materiju i kako se izraziti kroz nju i koji je probudio svoje uspavane sile, uči ispravno koristiti te sile u službi Božanstva.

Svrha cijele prethodne evolucije bila je provesti ego kao izraz Monade. Onda ego evoluirao spuštajući se u cijeli niz osobnosti. Ljudi koji to ne razumiju, gledaju na osobnost kao na biće i onda žive samo za to i pokušavaju regulirati svoje živote prema onome što se čini kao trenutna prednost. Čovjek koji razumije, shvaća da je jedina važna stvar život ega, a njegov napredak je cilj za koji se mora koristiti privremena osobnost. Stoga, kad se mora odlučiti između dva moguća smjera, takav čovjek za razliku od običnog, ne misli: "Što će donijeti veće zadovoljstvo i koristi meni kao osobi?" nego "Što će donijeti veći napredak meni kao egu?" Iskustvo ga brzo uči da ništa ne može nikada biti dobro za njega ili za ikoga drugog što nije dobro za sve i tako on sada uči zaboraviti sebe potpuno i samo pitati što će biti najbolje za čovječanstvo kao cjelinu.

Onda je jasno na ovom stupnju evolucije da sve što teži jedinstvu, sve što teži duhovnosti, je u skladu s Božjim planom za nas i stoga je pravo za nas, dok sve što teži odvajanju ili materijalizmu je jednako sigurno loše za nas. Postoje misli i osjećaji koji teže jedinstvu kao što su ljubav, simpatija, poštovanje, dobrota; postoje i drugi koji teže razjedinjenju kao što su mržnja, ljubomora, zavist, oholost, okrutnost, strah. Očigledno, prva je grupa za nas dobra, a druga je loša za nas.

U svim onim mislima i osjećajima koji su očigledno loši, prepoznamo jednu prevladavajuću notu, misao o "ja"; dok u svim onima koji su očigledno dobri, prepoznamo da je misao okrenuta prema drugima i da je osobno biće zaboravljeno. Stoga vidimo da je

sebičnost najveće zlo, a savršena ne-sebičnost je krunska vrлина. To nam odmah daje pravilo života. Čovjek koji želi inteligentno surađivati s Božjom Voljom, mora odbaciti misao o koristi ili ugodi za osobno biće i mora se isključivo posvetiti provođenju te volje, radeći za dobrobit i sreću drugih.

To je visok i teško dostupan ideal jer iza nas je tako dugačka povijest sebičnosti. Većina nas je još daleko od čistog altruističkog stava; kako možemo poraditi da ga ostvarimo kad nam nedostaje intenziteta u tako puno dobrih osobina, a posjedujemo tako puno onih koje su nepoželjne?

Ovdje na djelo stupa veliki zakon uzroka i posljedice o kome sam već govorio. Kao što se možemo osloniti na zakone Prirode u fizičkom svijetu, tako se isto možemo osloniti na ove zakone u višem svijetu. Ako u sebi nađemo loše osobine, one su izrasle postupno kroz neznanog i kroz samopopuštanje. Sada kad je znanje rastjeralo neznanje, sada kad prepoznamo loše osobine, pred nama leži očigledan način da ih se riješimo.

Za svaki od ovih poroka postoji suprotna vrлина, ako otkrijemo da neka od njih podiže svoju glavu u nama, trebamo smjesta i odlučno razviti suprotnu vrlinu u sebi. Ako čovjek shvati da je u prošlosti bio sebičan, to znači da je u sebi stvorio naviku da prvo misli o sebi i svom zadovoljavanju, o obraćanju svojoj vlastitoj ugodi ili zadovoljstvu bez razmišljanja o djelovanju na druge; neka on svjesno stvori upravo suprotnu naviku, neka mu bude pravilo da prije nego što išta učini, razmisli kako će to djelovati na sve one oko njega; neka mu bude navika ugoditi drugima, čak i po cijenu neprilika i oskudice za sebe. To će također vremenom postati navika i razvijanjem nje, čovjek će ubiti onu drugu.

Ako čovjek uvidi da je pun sumnjičavosti, ako je uvijek spreman loše namjere pripisati dje-lima onih oko njega, neka uporno počne gajiti povjerenje u druge. Neka uvijek smatra da rade iz najviših pobuda, može se reći da je čovjek koji tako radi otvoren za prijekove i da će u mnogim slučajevima njegovo povjerenje biti izigrano. To je manje važno; puno je bolje da ga ponekad prevare kao posljedicu njegova povjerenja u ljude, nego da se spasi od toga stalnim održavanjem sumnjičavosti. Osim toga, povjerenje rađa vjernost. Čovjeka koji ima povjerenja i sâm će se pokazati vrijednim povjerenja, dok će onaj koji sumnja i sâm pobuditi sumnju.

Ako je čovjek sklon škrtosti, neka krene putem posebne darežljivosti; ako je razdražljiv, neka se uporno trenira u mirnoći, ako ga proždire znatiželja, neka svaki put svjesno odbije zadovoljiti svo-ju znatiželju; ako je sklon depresiji, neka potiče veselost čak i u nepovoljnim okolnostima.

U svakom slučaju, postojanje loše osobine u osobi znači nedostatak odgovarajuće dobre osobine u egu. Najkraći način da se riješi te loše osobine i da se spriječi njeno ponovno pojavljivanje, jest popunjavanjem praznine u egu, a tako razvijena dobra osobina će se pokazati kao sastavni dio čovjekova karaktera u svim budućim životima. Ego ne može biti zao, samo nesavršen. Osobine koje on razvija, ne mogu biti drugo nego dobre; i kad su dobro definirane, one se pojavljuju u svakoj od svojih brojnih osobnosti i posljedično, te osobnosti ne mogu nikada biti krive zbog poroka suprotnih ovim osobinama; ali, tamo gdje u egu postoje praznine, gdje je osobina nerazvijena, nema ničeg urođenog u osobnosti i što bi spriječavalo rast suprotnog poroka; a kako drugi oko njega u svijetu već posjeduju taj porok, a čovjek je oponašajuća životinja, vrlo je vjerojatno da će se on brzo manifestirati u njemu. Međutim, taj porok pripada samo sredstvu, a ne i čovjeku. U tim sredstvima, ponavljanje poroka može stvoriti stanje koje je teško savladati; ali, ako se ego potruđi u sebi stvoriti suprotnu vrlinu, porok je sasječen u korijenu i više ne može postojati – ni u ovom životu ni u životima koji dolaze.

Čovjek koji pokušava razviti te kvalitete, u sebi će naići na određene zapreke na tom putu – zapreke koje mora naučiti kako savladati. Jedna od njih je kritički duh vremena – potreba da se nalazi pogreška, da se traže pogreške u svemu i svakome. Upravo suprotno od toga je ono što je potrebno za napredak. Onaj koji želi brzo ići stazom evolucije, mora naučiti da vidi dobro u svemu – da vidi latentnog Boga u svemu i u svakome. Samo tako on može pomoći drugim ljudima – samo tako on može dobiti najbolje iz drugih stvari.

Druga zapreka je nedostatak upornosti. U ovim danima težimo nestrpljivosti; ako išta planiramo, od toga odmah očekujemo rezultate, a ako ih ne dobijemo, odustajemo i pokušavamo nešto drugo. To nije način za napredovanje u okultizmu. Napor koji činimo je za sažimanjem u jedan ili dva života evoluciju koja bi prirodno trajala možda sto života. To nije nešto u čemu se odmah treba očekivati rezultate. Pokušavamo iskorijeniti lošu naviku i nalazimo da

je to težak posao, zašto? Zato što smo udovoljavali toj navici, možda dvadeset tisuća godina; čovjek ne može otresti naviku od dvadeset tisuća godina u danu ili dva. Dopustili smo toj navici da stekne ogromnu snagu i prije nego smo u stanju pokrenuti silu u suprotnom smjeru, moramo nadvaldati tu snagu. To se ne može učiniti u jednom tre-nutku, ali je potpuno izvjesno da će se to na akraju dogoditi ako ustrajemo, jer ta snaga, koliko god bila jaka, konačna je količina, dok je sila koju smo u stanju pokrenuti protiv nje, beskonačna sila ljudske volje, koja može ponoviti svoje napore dan za danom, godinu za godinom, čak i život za životom ako je potrebno.

Druga velika teškoća na našem putu je nedostatak jasnoće u našim mislima. Ljudi na zapadu nisu navikli na jasnu misao u vezi s religioznim stvarima. Sve je mutno i nejasno. Za okultni razvoj, mutnost i nejasnoća ne valjaju. Naši koncepti moraju biti jasni, a naše misli – slike konačne. Slijedeće potrebne osobine su mirnoća i vedrina; one su rijetke u modernom životu, ali su apsolutno bitne za posao koji ovdje poduzimamo.

Proces stvaranja karaktera je jednako znanstven kao i onaj razvijanja čovjekovih mišića. Mnogi čovjek kad otkrije da su mu neki mišići mlitavi i nemoćni, prihvaća to kao njegovo prirodno stanje i smatra tu slabost kao neku vrstu sudbine koja mu je određena; ali, svatko tko imalo razumije ljudsko tijelo, svjestan je da stalnom vježbom ti se mišići mogu vratiti u zdravo stanje i cijelo tijelo na kraju dovesti u red. Na potpuno isti način, mnogi čovjek nalazi da ima lošu narav ili tendenciju prema škrto-sti ili sumnjičavosti ili samopopuštanju i kad kao posljedicu, od bilo kojih ovih poroka napravi neku veliku pogrešku ili neko veliko zlo, on nudi kao ispriku da je naglog temperamenta ili da prirodno posjeduje ovu ili onu osobinu – nagovještavajući da si zato ne može pomoći.

U ovom slučaju, kao i u svakom drugom, lijek je u njegovim vlastitim rukama. Redovna pravilna vježba razvit će određeni mišić, a redovna pravilna mentalna vježba razvit će osobinu koja nedostaje u čovjekovu karakteru. Običan čovjek ne shvaća da on to može učiniti, a čak i ako vidi da može, ne vidi zašto bi to radio jer to znači puno napora i puno samoobuzdavanja. On ne poznaje odgovarajući moto za poduzimanje tako napornog i mučnog zadatka.

Motiv daje znanje o istini. Čovjek koji ostvari inteligentno razumijevanje smjera evolucije, osjeća ne samo kao svoj interes negao

kao svoju privilegiju i radost da s njom surađuje. Čovjek koji želi kraj, želi i sredstva; da bi bio u stanju obaviti dobar posao za svijet, on mora razviti u sebi potrebnu snagu i potrebne kvalitete. Stoga onaj koji želi reformirati svijet, mora prije svega reformirati sebe. On mora naučiti da u potpunosti odbaci stav inzistiranja na pravima i mora se u potpunosti posvetiti najiskrenijem izvršavanju svojih obveza. Mora naučiti da svaki kontakt s drugim čovjekom smatra mogućnošću da pomogne tom čovjeku ili da mu na neki način čini dobro.

Čovjek koji ove stvari pametno proučava, ne može ne uočiti ogromnu snagu misli i potrebu za njenom djelotvornom kontrolom. Sva djela proizlaze iz misli, jer čak i kad nešto napravimo bez razmišljanja (kako sami kažemo), to je instiktivni izraz misli, želja i osjećaja kojima je dopustio da se u njemu ranije razviju.

Mudar će čovjek, stoga, svoju misao motriti s najvećom pažnjom jer u njoj on posjeduje moćan instrument za čiju pravilnu upotrebu je odgovoran. Njegova je dužnost da vlada svojom mišlju, inače će joj biti dopušteno da se pobuni i naudi njemu i drugima; također, njegova je dužnost da razvija svoju misaonu snagu zato što se njenom pomoći može učiniti puno dobra. Tako kontrolirajući svoju misao i djelo, tako eliminirajući iz sebe sve loše i razvijajući u sebi sve dobre osobine, čovjek se ubrzo uzdiže iznad razine svojih bližnjih i među njima stoji kao onaj koji očito radi na strani dobra protiv zla, evolucije protiv stagnacije.

Članovi velike Hijerarhije u čijim je rukama evolucija svijeta, uvijek traže takve ljude da bi ih mogli osposobiti da im pomognu u tom velikom poslu. Takav čovjek neizbježno privlači njihovu pažnju i oni ga počinju koristiti kao instrument u svom radu. Ako se pokaže kao dobar i djelotvoran instrument, oni će mu odmah ponuditi da ga obučavaju kao početnika, da pomažući im u svjetskom poslu, koji oni moraju obaviti, on može jednog dana postati čak i jednak njima i pridružiti se moćnom Bogatstvu, kojem oni pripadaju.

Ali, za tako veliku čast ova obična dobrotu sama nije dovoljna. Istina, čovjek kao prvo mora biti dobar ili je beznadno misliti kako ga upotrijebiti, ali, dodatno uz dobrotu, on mora biti mudar i snažan. Ono što je potrebno nije samo dobar čovjek, nego velika duhovna snaga. Ne samo da kandidat mora odgurnuti u stranu sve obične slabosti, nego mora steći snažne pozitivne kvalitete prije nego što može ponuditi sebe njima, uz nadu da će biti prihvaćen. On ne smije više

živjeti kao posrćuća i sebič-na osoba, nego kao pametni ego koji shvaća dio koji mora odigrati u velikoj shemi svijeta. Mora se potpuno zaboraviti; mora odbaciti svaku pomisao o svjetovnoj zaradi ili zadovoljstvu ili napredovanju; mora biti voljan žrtvovati sve, a sebe prvog radi posla koji treba odraditi. On može biti u svijetu, ali ne smije biti od svijeta. Mora biti potpuno ravnodušan na njegovo mišljenje. Radi pomaganja čovjeku, on mora postati nešto više od čovjeka. Blistav, veseo, snažan, on mora živjeti samo radi drugih i biti izraz božanske ljubavi u svijetu. Visok ideal, ipak ne previsok; moguć zato što postoje ljudi koji su ga ost- varili.

Kad čovjek uspije u pokretanju svojih latentnih mogućnosti tako jako da privuče pažnju Maj- stora Mudrosti, jedan od njih će ga vjerojatno kao naučnika na probu. Probno razdoblje obično je se-dam godina, ali prema odluci Majstora, može biti skraćeno ili produženo. Na kraju tog razdoblja, ako mu je rad bio zadovoljavajući, on postaje ono što se obično naziva prihvaćeni učenik. To ga dovodi u blisku vezu s Majstorom, tako da Majstorove vibracije stalno titraju nad njim i on postupno uči glelda-ti dve stvari onako kako ih Majstor gleda. Poslije još jednog razdoblja, ako se pokaže sasvim vrijed-nim, on može biti doveden u još bliži odnos, kad ga se naziva sinom Majstora.

Ova tri stupnja obilježavaju čovjekov odnos samo prema njegovom vlastitom Majstoru, ne prema Bratstvu kao cjelini. Bratstvo priznaje čovjeka u svoje redove tek kad postane sposoban proći prvu veliku Inicijaciju.

Ovaj ulazak u Bratstvo onih koji vladaju svijetom, može se smatrati trećom velikom, kritič-nom točkom u čovjekovoj evoluciji. Prva je kad on postane čovjekom – kad se individualizira iz živo-tinjskog kraljevstva i stekne privremeno tijelo. Druga je ono što kršćani zovu "konverzija", hinduisti "stjecanje razlikovanja", a budisti "otvaranje vrata uma". To je točka u kojoj on shvaća velike životne činjenice i okreće se od potjere za sebičnim ciljevima radi svjesnog kretanja niz veliku struju evolucije u skladu s Božjom voljom. Treća točka je najvažnija od svih, jer Inicijacija koja ga priznaje u red Bratstva, isto tako ga osigurava od mogućnosti da ne uspije ispuniti božansku svrhu u vremenu predvi- đenom za nju. Otuda se oni koji su dosegli tu točku, u kršćanstvu zovu "izabrani", "spašeni" ili "sigur-ni", a u budističkoj shemi "oni koji su ušli u struju". Jer oni koji su dosegli

tu točku, sasvim su sigurni da će doseći i slijedeću – Adeptstvo, u kojoj prelaze u onaj tip evolucije koji je definitivno nadljudski.

Čovjek koji je postao Adept, ispunio je Božju volju kad je u pitanju ovaj lanac svijetova. On je dosegao, već na polovici eona evolucije, stupanj koji je propisan da čovjek postigne na njenom kraju. Otuda on ima slobodu da provede ostatak vremena ili pomažići bližnjima ili u još sjajnijem poslu, ve-zanom uz druge i više evolucije. Onaj koji još nije prošao Inicijaciju u opasnosti je da ga zadrži naš sadašnji val evolucije i vrati u slijedeći - "eonsko prokletstvo" o kome je Isus govorio, a što je bilo pog-rešno prevedeno kao "vječno prokletstvo". Baš od sudbine te moguće eonske pogreške – to jest, pog- reške za ovo doba ili razdiobu ili životni-val – "siguran" je čovjek koji ostvari Inicijaciju. On je "ušao u struju" koja ga sada mora nositi do adeptstva u sadašnjem vremenu, iako je moguće još uvijek da svojim akcijama uspori ili odloži svoj progres na putu kojim ide.

Ta prva Inicijacija odgovara maturi koja dopušta čovjeku ulazak na sveučilište, a postizanje adeptstva odgovara diplomiranju na fakultetu. Nastavljajući usporedbu, postoje tri međuispita o kojima se obično govori kao o drugoj, trećoj i četvrtoj Inicijaciji, dok je Adeptstvo peta. Generana ideja linije ove više evolucije može se dostići proučavanjem liste onoga što se u budističkim knjigama naziva "ka- rike" koje treba odbaciti – to su osobine kojih se čovjek mora osloboditi dok hoda ovom stazom. A to su: zabluda o odvojenosti; sumnja ili nesigurnost; prazovjerje; vezanost uz užitak; mogućnost mržnje; želja za životom, bilo u ovom il višim svijetovima; oholost, razdražljivost i neznanje. Čovjek koji dosegne razine Adepta iscrpio je sve mogućnosti moralnog razvitka i tako buduća evolucija, koja još leži pred njim, može značiti jedino još šire znanje i još prekrasnije duhovne moći.

9. poglavlje

PLANETARNI LANCI

Shema evolucije u kojoj je naša Zemlja jedan dio, nije jedina u našem Sunčevom sistemu, jer deset odvojenih lanaca planeta postoji u tom sistemu, a svi od njih su pozornice donekle sličnog nap- retka.

Svaka od ovih shema evolucije se odigrava u lancu planeta. I tokom svake te sheme, njen lanac planeta prolazi kroz sedam inkarnacija. Plan, jednak za svaku shemu kao cjelinu i za niz inkarnacija njenog lanca planeta je da se zaroni, korak po korak, sve dublje u materiju, onda da korak po korak ponovo izraste.

Svaki lanac sastoji se od sedam planeta. A oboje, i planete i lanci, prate pravilo silaska u materiju i onda izrastanje iz nje. Da bi to bilo shvatljivo, uzmimo primjer lanca kojem pripada naša Zemlja. U ovo vrijeme ona je u svojoj četvrtoj ili materijalnoj inkarnaciji i stoga tri njena planeta pripadaju fizičkom svijetu, dva astralnom i dva nižem dijelu mentalnog svijeta. Val božanskog Života prolazi u nizu od planete do planete u ovom lancu, počinjući s onom najvišom, postupno se spuštajući do najniže i onda opet, penjući se do razine s koje je počeo.

Zbog lakšeg objašnjavanja, obilježimo sedam planeta slovima, a inkarnacije brojevima. Tako, budući da je ovo četvrta inkarnacija u našem lancu, prva planeta u ovoj inkarnaciji će biti 4A, druga 4B, treća 4C, četvrta (to je naša Zemlja) 4D i tako dalje.

Ove planete nisu sve napravljene od fizičke materije. 4A ne sadrži materiju nižu od one iz mentalnog svijeta; ona ima svoje parove u svim svijetovima višim od ovog, ali nijednog ispod. 4B postoji u astralnom svijetu; 4C je fizički planet, vidljiv tleskopom, on je u stvari planeta koju poznajemo kao Mars. Planeta 4D je naša Zemlja, na kojoj je životni val lanca trenutno na djelu. Planeta 4E je ona koju mi zovemo Merkur – također, u fizičkom svijetu. Planeta 4F je u astralnom svijetu. Na uzlaznoj putanji, ona odgovara planeti 4B na silaznoj; dok planeta 4G odgovara planeti 4A, posjedujući svoju najnižu manifestaciju u nižem dijelu mentalnog svijeta. Tako je vidljivo da imamo shemu planeta koja počinje u nižem mentalnom svijetu, spušta se kroz astralni u fizički i onda se opet penje kroz astralni do nižeg mentalnog.

Kao što niz planeta u lancu čini silazak u materiju i ponovni uspon iz nje, tako isto čini i niz inkarnacija lanca. Opisali smo stanje događaja u četvrtoj inkarnaciji; ako se osvrnemo na treću, otkrivamo da ona ne počinje na nižoj razini mentalnog svijeta, nego na višoj. Planete 3A i 3G su onda obje od više mentalne materije, dok su planete 3B i 3F na nižoj mentalnoj razini. Planete 3C i 3E pripadaju astralnom svijetu, a samo planeta 3D je vidljiva u fizičkom svijetu.

Iako je ova treća inkarnacija našeg lanca davno prošla, ostatak tog fizičkog planeta 3D još uvijek je vidljiv u obliku mrtvog planeta Mjeseca, stoga se ta treća inkarnacija obično naziva lunarnim lancem.

Peta inkarnacija, koja još uvijek leži daleko u budućnosti, odgovarat će trećoj. U njoj će planete 5A i 5G biti sazdana od više mentalne materije, planete 5B i 5F od niže mentalne, planete 5C i 5E od astralne materije i jedino će planeta 5D biti u fizičkom svijetu. Ova planeta 5D, naravno, još ne postoji.

Ostale inkarnacije ovog lanca slijede isto opće pravilo postupnog silaska u materiju; 2A, 2G, 6A i 6G su u intuitivnom svijetu; 2B, 2F, 6B i 6F su u višem dijelu mentalnog svijeta; 2C, 2E, 6C i 6E su u nižem dijelu mentalnog svijeta; 2D i 6D su u astralnom svijetu. Na isti način, 1A, 1G, 7A i 7G pripadaju duhovnom svijetu; 1B, 1F, 7B i 7F su u intuitivnom svijetu; 1C, 1E, 7C i 7E su u višem dijelu mentalnog svijeta; 1D i 7D su u nižem dijelu mentalnog svijeta.

Tako je vidljivo da ne samo što životni val, prolazeći kroz jedan lanac planeta, silazi u materiju i ponovo se diže iz nje, nego i sâm lanac u svom nizu inkarnacija čini potpuno isto.

Trenutno u našem Sunčevom sustavu postoji deset shema evolucije, ali samo sedam njih su na stupnju kad imaju planete u fizičkom svijetu. To su: (1) ona nepoznate planete Vulkan, koja je vrlo blizu Sunca, o čemu imamo vrlo malo točnih informacija. Vidio ga je astronom Herschel, ali sada se tvrdi da je nestao. U početku smo smatrali da je ona u svojoj trećoj inkarnaciji, ali sada se smatra kao moguće da je nedavno prešla iz petog u šesti lanac, što bi objasnilo njen navodni nestanak; (2) ona Venerina koja je u svojoj petoj inkarnaciji i stoga također ima samo jednu vidljivu planetu; (3) Zemljina, Marsova i Merkurova, koja ima tri vidljive planete jer je u četvrtoj inkarnaciji; (4) Jupiterova; (5) Saturnova; (6) Uranova, sve u trećoj inkarnaciji i (7) Neptunova i one dvije neimenovne planete iza njezove orbite, koja je u četvrtoj inkarnaciji i stoga ima tri fizičke planete kao i mi.

U svakoj inkarnaciji jednog lanca (obično nazvan lančano razdoblje) val božanskog života prođe sedam puta oko lanca od sedam planeta i svaki takav prolazak se zove krug. Vrijeme koji životni val provede na svakoj planeti je poznat kao svjetsko razdoblje i tokom njega postoji sedam velikih korijenskih rasa. Kao što je ranije

objašnjeno, one us podijeljene u podrase, a ove opet u rase-ogranke. Radi lakšeg razumijevanja, to možemo ovako prikazati:

7 ogranaka rase	čini	1 podrasu
7 podrasa	čini	1 korijensku rasu
7 korijenskih rasa	čini	1 svijetsko razdoblje
7 svjetskih razdoblja	čini	1 rundu
7 rundi	čini	1 shemu evolucije
10 shema evolucije	čini	naš Sunčev sistem

Jasno je da četvrta korijenska rasa četvrtog planeta četvrtog kruga četvrtog lančanog perioda je stredišnja točka cijele sheme evolucije, a mi smo trenutno samo malo iza te točke. Arijevska korijen-ska rasa je peta korijenska rasa četvrte planete, tako da aktualna srednja točka pada u vrijeme posljed-nje velike korijenske rase, Atlantidana. Prema tome, ljudska rasa kao cjelina je tek malo prošla pola puta kroz svoju evoluciju i onih nekoliko duša koje se već približavaju Adeptstvu, što je kraj i kruna ove evolucije, daleko su odmakli svojim bližnjim.

Kako to da su toliko odmakli? Djelomično i u nekim slučajevima zato što su radili naporno, ali obično zato što su oni stariji ego – zato što su se individualizirali uz životinjskog carstva ranije i tako su imali više vremena za ljudski dio evolucije.

Svaki val života odaslan je od Boga obično provede jedan lančani period u svakom velikom kraljevstvu prirode. Onaj koji je u našem prvom lancu nadahnuo dušu prvom elementarnom kraljevstvu, morao je nadahnuti i drugo od ovih kraljevstava u drugom lancu i trećeg u Mjesečevom lancu i sada je u mineralnom kraljevstvu četvrtog lanca. U budućnosti petog lanca on će nadahnuti i biljno kraljevstvo, u šestom životinjsko i u sedmom će doseći ljudski rod.

Iz ovoga slijedi da smo mi sami predstavljali mineralno kraljevstvo u prvom lancu, biljno u drugom i životinjsko u lunarnom lancu. Neki od nas su tamo postigli svoju individualizaciju i tako smo mogli ući u ovaj zemaljski lanac kao ljudi. Drugi koji su bili malo zaostali nisu uspjeli u tome i zato su se morali neko vrijeme u ovom lancu rađati kao životinje prije nego su dosegli ljudskost.

Međutim, nije cijelo čovječanstvo ušlo u ovaj lanac zajedno. Kad je linearnom lancu došao kraj, ljudski rod je stajao na različitim

razinama. Ne Adeptstvo, nego ono što je sada za nas četvrti korak na stazi, bilo je cilj, predviđen za taj lanac. Oni koji su ga ostvarili (u teozofskoj literaturi obično ih se naziva Lordovima Mjeseca), imali su kao i obično, sedam izbora načina na koji će služiti. Samo jedan od njih ih je doveo ili bolje, nekoliko njih, u ovaj Zemaljski lanac da djeluju kao vodiči i učitelji ranijim rasama. Znatan dio – veliki dio, u stvari – Mjesečevih ljudi nije dostigao tu razinu i kao posljedica, morao se ponovo, kao čovječanstvo, pojaviti u ovom Zemaljskom lancu. Osim toga, velika masa iz životinjskog kraljevstva mjesečevog lanca dokotrljala se do razine individualizacije, a neki od njih su je već dosegli, dok mnogi drugi nisu. Oni su kasnije trebali još životinjskih inkarnacija u Zemaljskom lancu i, za sada, možemo ih ostaviti po strani.

Postojale su mnoge klase, čak i u ljudskom rodu, a način na koji su se one rasporedile po Zemaljskom lancu traži neka objašnjenja. Opće je pravilo da oni koji su postigli najviše moguće u bilo kojem lancu na bilo kojoj planeti, u bilo kojoj korijenskoj rasi, ne rađaju se na početku slijedećeg lanca, planete ili rase. Raniji stupnjevi su uvijek za sporije jedinice i tek kad oni već prođu kroz dobar dio evolucije i počnu se približavati razini drugih koji su bili napredniji, ovi drugi silaze u inkarnaciju i približuju im se još jednom. To će reći, gotovo cijela rana polovica evolucije, bilo to rase, planete ili lanca, izgleda da je posvećena dovođenju tih sporih ljudi približno na razinu onih koji su bolje napredovali, tada ti bolji (koji su se, u međuvremenu, odmarali u velikom užitku mentalnog svijeta) silaze u inkarnaciju zajedno s drugima i guraju zajedno do kraja tog razdoblja.

Stoga, prvi egoi, koji su s Mjeseca sišli u Zemaljski lanac, nisu nikako bili najnapredniji. Naprotiv, može ih se opisati kao najmanje napredne od onih koji su uspjeli steći ljudskost – životinje – ljudi. Dolazeći kao što su oni došli, u lanac novih planeta, tek okupljeni, morali su uspostaviti oblike u svim različitim kraljevstvima Prirode. To se mora učiniti na početku prvog kruga u navom lancu, ali nikada poslije toga; jer iako je životni val koncentriran samo na jedan od sedam planeta, u lancu u dano vrijeme, ipak život nije u potpunosti napustio ostale planete. U sadašnjem trenutku, na primjer, životni val je koncentriran na našu Zemlju, ali na druge dvije fizičke planete našeg lanca, Marsu i Merkuru, život još uvijek ne postoji. Još uvijek ima stanovništva, ljudskog, životinjskog, biljnog i kad životni val

zaokruži opet oko njih, neće biti potrebno stvarati nove oblike. Stare vrste su već tu i sve što će se dogoditi bit će iznenadna prekrasna eksplozija plodnosti, tako da će različita kraljevstva brzo narasti i povećati se i napredovati brzo u broju stanovnika.

Dakle, životinje-ljudi, najniža klasa ljudskih bića Mjesečevog lanca, utemeljili su oblike u prvom krugu Zemaljskog lanca. Odmaha za njima dolaze najviši iz lunarnog životinjskog kraljevstva, koji su ubrzo bili spremni zauzeti oblike koji su upravo stvoreni. U drugom putovanju oko sedam planeta Zemaljskog lanca, životinje-ljudi, koji su bili najsporiji od mjesečeva čovječanstva, bili su vođe zemaljskog čovječanstva, najviši od mjesečevih životinja činili su manje razvijene oblike. Ista se stvar dogodila u trećem krugu Zemaljskog lanca, sve više lunarnih životinja ostvarivalo je individualizaciju i približilo se ljudskom rodu, sve dok se sredinom tog kruga, baš na ovoj planeti D, koju mi zovemo Zemlja, nije inkarnirala viša klasa ljudskih bića – Drugi Red Mjesečevih ljudi – i odmah preuzela vodstvo.

Kad dođemo do četvrtog kruga, našeg sadašnjeg, nalazimo Prvi Red Mjesečevih ljudi kako se izlijevaju na nas – sve najviše i najbolje od lunarnog čovječanstva koji nisu imali dovoljno uspjeha. Oni koji su već ranije, čak i na Mjesecu, ušli na stazu i uskoro došli do njena kraja, postali Adepti i otišli sa Zemlje. Nekoliko drugih, koji nisu bili toliko napredni, ostvarili su Adeptstvo tek relativno nedavno – to jest, u posljednjih nekoliko tisuća godina, i to su Adepti naših dana. Mi smo nekoliko stupnjeva iza njih, ali pred nama leži mogućnost da slijedimo njihove korake ako poželimo.

Evolucija o kojoj govorimo je evolucija samog ega, onoga što bismo mogli nazvati čovjekova duša; ali, istovremeno postoji i evolucija tijela. Oblici stvoreni u prvom krugu bili su jako različiti od bilo kojeg kojeg sada znamo. Pravo govoreći, oni koji su napravljeni na našoj fizičkoj zemlji, teško bi se, uopće, mogli nazvati oblicima, jer oni su bili napravljeni isključivo od eteričke materije i podsjećali su na nejasne, lutajuće i gotovo bezoblične oblake. U drugom krugu bili su definitivno fizički, ali još uvijek bez oblika i dovoljno lagani da lebde na vjetru.

Tek u trećem krugu počeli su, na neki način, nalikovati na čovjeka kakvog danas poznajemo. I sami načini reprodukcije tih primitivnih oblika razlikovali su se od ljudske reprodukcije danas i puno su više podsjećali na one načine koje sada nalazimo tek u nižim

oblicima života. Čovjek je u prvim tim danima bio androgen, a konačna podjela na spolove dogodila se tek oko polovine trećeg kruga. Od tada na ovamo, sve do sada, čovjekov oblik je postupno, definitivno, evoluirao uzduž ljudske linije, postajao je manji i kompaktniji, učio je stajati uspravno umjesto pognuto i, općenito, počeo se razlikovati od životinjskog oblika iz kojih je potekao.

Jedan čudan prekid u pravilnosti evolucije zaslužuje da ga se spomene. Na ovoj planeti, u ovom četvrtom krugu, bio je odmak od pravilne sheme evolucije. Kako je ovo bila srednja planeta srednjeg kruga, središnja točka evolucije na njoj je obilježavala zadnji trenutak u kome je bilo omogućeno pripadnicima onoga što je nekada bilo životinjsko kraljevstvo, da ostvare individualizaciju. Stoga je napravljen dodatni napor – posebna shema je napravljena da pruži zadnju šansu što većem broju njih. Uvjeti prvog i drugog kruga bili su posebno reproducirani na mjestu prve i druge rase-uvjeti, koje u ranijim krugovima oni sporiji egoi nisu bili u stanju potpuno iskoristiti. Sada, uz dodatnu evoluciju, koju su prošli tokom trećeg kruga, neki od njih mogli su iskoristiti tu prednost i pojurili su u zadnjem trenutku, prije nego što su se vrata zatvorila i postali ljudi. Prirodno, oni neće doseći višu razinu ljudskog razvoja, ali će barem, kad ponovo pokušaju u nekom budućem lancu, imati neku prednost u tome što imaju to sićušno iskustvo ljudskog života.

Naša zemaljska evolucija primila je najkorisniji poticaj iz pomoći koju nam je dala naša sestrinska planeta, Venera. Venera je trenutno u petoj inkarnaciji svog lanca i u sedmom krugu te inkarnacije, tako da su njeni stanovnici cijeli lančani period i pol ispred nas u evoluciji. Kako su njeni ljudi razvijeniji od nas, mislilo se da je poželjno da neki Adepti iz Venerine evolucije prijeđu u našu zemaljsku da bi pomogli u vremenu posebne gužve, baš pred zatvaranjem vrata, u sredini četvrte korijenske rase.

Ova veličanstvena bića nazvana su Lordovi Vatre i Djeca Vatrene Maglice. I oni su napravili čudesan utjecaj na vašu evoluciju. Intelkt na koji smo tako ponosni gotovo je u cjelosti zasluga njihove prisutnosti, jer u prirodnom toku događaja, slijedeći, peti krug, trebao bi biti krug intelektualnog napretka, a u ovom našem sadašnjem, četvrtom krugu, mi bismo se trebali uglavnom posvetiti kultivaciji osjećaja. Stoga smo mi, u stvarnosti, daleko ispred programa predviđenog za nas; a takav napredak u potpunosti zahvaljujemo

pomoći koju su nam dali veliki Lordovi Vatre. Većina njih ostala je s nama samo u tom kritičnom razdoblju naše povijesti; nekoliko ih je još tu i drže najviša mjesta u Velikom Bijelom Bratstvu. Sve do vremena kad će ljudi iz naše vlastite evolucije uzdići se do takve visine da budu sposobni zamijeniti naše veličanstvene Posjetitelje.

Evolucija koja leži pred nama je i života i oblika; jer u budućim krugovima, dok ego bude po-stupno rastao u snazi, mudrosti i ljubavi, i fizički oblici će postajati ljepši i savršeniji nego ikada prije. U ovom našem svijetu, u ovo vrijeme imamo ljude na jako različitim stupnjevima evolucije. Kasnije, tokom evolucije, doseći će se točka na kojoj više neće biti moguće da nerazvijene duše napreduju usporedno s drugima, tako da će biti potrebno napraviti podjelu.

Postupak je potpuno isti kao kad učitelj razvrstava učenike u svom razredu. Tokom školske godine on mora pripremiti učenike za određeni ispit i oko sredine školske godine on vrlo dobro zna koji od njih će proći. Ako u razredu ima neke koji su beznadno zaostali za drugima, on im na pola godine može sasvim razumno reći:

"Sasvim je beskorisno da vi nastavite s drugima jer teško gradivo koje dolazi, za vas će biti potpuno neshvatljivo. Nemoguće je da vi dovoljno naučite do ispita, stoga bi taj napor za vas bilo nepotrebno mučenje, a u međuvremenu, kočili biste ostatak razreda. Zato je bolje da odustanete od pokušavanja nemogućeg i krenite ponovo od nižeg razreda kojeg niste dovoljno savladali i onda pokušajte položiti ispit sa slijedećom generacijom, jer ono što je sada nemoguće, bit će vam tada lako".

To je u konačnici točno ono što je na određenom stupnju naše evolucije rečeno sporom egu. On ponavlja ovaj razred i dolazi s idućim. To je "eonsko prokletstvo" koga sam spominjao ranije. Izračunato je da će oko dvije petine čovječanstva ponavljati razred na ovaj način, ostavljajući one tri peti-ne da idu puno većom brzinom do slavne sudbine koja leži pred njima.

10. poglavlje

REZULTAT TEOZOFIJSKOG UČENJA

"Članovi Teozofskog društva proučavaju ove istine i teozofi pokušavaju živjeti ih". Kakve je onda vrste istinski teozof obzirom na svoje znanje? Kakav je rezultat svog tog proučavanja u njego-vom svakodnevnom životu?

Prihvativši da postoji vrhunska sila koja usmjerava tok evolucije i da je on sve-mudar i sve-voljen, teozof vidi da sve što postoji unutar te sheme, mora biti usmjereno prema daljnjem napretku. On shvaća da spis koji nam govori da sve stvari zajedno rade za doborobit, nije uključen u bitku poet- ske mašte niti je glas pobožne nade, nego da iznosi znanstvenu činjenicu. Krajnje ostvarenje neizreci-ve slave apsolutno je sigurno za svako ljudsko biće, bez obzira na njegovo trenutno stanje; ali to nika- ko nije sve. Ovdje i u ovom trenutku, on je na putu prema slavi; a sveokolnosti oko njega tu su da bi mu pomogle, a ne odmogle, samo ako ih se pravilno razumije. Tužna je istina da na svijetu ima puno zla, tuge i patnje; ipak, s više točke gledišta teozof vidi da iako je to strašno, ipak je samo privremeno i površinski i sve se koristi kao faktor napretka.

Kad je u danima svog neznanja čovjek pogledao na to sa svoje razine, bilo mu je gotovo ne- moguće da vidi ovo; dok je gledao odozdo na donju stranu života, očima cijelo vrijeme uprtim u neko pojavno zlo, on nikada nije mogao istinski shvatiti značenje toga. Sada se on izdiže iznad toga na više razine misli i svijesti i na te istine gleda pogledom duha i razumijevanja, tako da je u stanju vidjeti da je uistinu sve dobro – ne da će sve biti dobro u nekom dalekom trenutku, nego da čak i sada, usred ne- prestanog takmičenja i očitog zla, moćna struja evolucije i dalje teče i stoga sve je dobro zato što se sve kreće u savršenom redu prema konačnom cilju.

Uzdižući svoju svijest iznad oluje i stresa svjetovnog života, čovjek otkriva što je bilo to zlo i uočava kako se ono naočigled opire velikoj struji napretka; ali, on isto tako vidi se napredni božanski zakon evolucije odnosi prema tom površnom zlu kao što se ogromna sila Nijagarinih slapova odnosi prema kapljicama pjene na njihovoj površini. Stoga, iako duboko suosjeća sa svima koji pate, on ipak shvaća kakav će biti kraj te patnje i zato su za njega nemogući očaj ili beznadnost. On primjenjuje ovo razmišljanje na svoje vlastite tuge i

nevolje kao i na one svijetske i stoga je jedan veliki rezultat teozo- fije savršena jasnoća – čak i više od toga, stalna vedrina i radost.

Za njega postoji potpuno odsustvo brige, zato što uistinu nema više ničega o čemu bi se brinu-lo, jer on zna da sve mora biti dobro. Njegova viša znanost čini ga uvjerenim optimistom, jer ona mu pokazuje da ma kakvo zlo može postojati u bilo kojoj osobi ili pokretu, ono je privremeno, zato što se suprotstavlja neodoljivoj struji evolucije; dočim, sve što je dobro u bilo kojoj osobi ili u bilo kojem po-kretu, mora neophodno biti ustrajno i korisno zato što iza sebe ima svemoć te struje i otuda mora se oduprijeti i mora pobijediti.

Ipak, ni za trenutak se ne smije pretpostaviti da zato što je tako potpuno sigurno da će na kraju pobijediti dobro, čovjek postane bezbrižan ili nedirnut zlom koje postoji u svijetu oko njega. On zna da je njegova dužnost boriti se protiv zla svim svojim silama, jer tako radi na strani velike evolucione sile i približava vrijeme konačne pobjede. Nitko neće biti aktivniji od njega u radu za dobro, iako je on potpuno oslobođen osjećaja bespomoćnosti i beznadnosti koji često tlači one koji teže pomoći svojim bližnjim.

Drugi važan rezultat teozofskih proučavanja je izostanak straha. Mnogi ljudi osjećaju stalnu napetost ili brigu zbog ovog ili onog; oni se boje da bi im se moglo dogoditi ovo ili ono, da bi ova ili ona kombinacija mogla propasti i tako su cijelo vrijeme u stanju nemira; a najozbiljniji od svih je strah od smrti. Za teozofa taj cijeli osjećaj je pometen. On shvaća veliku istinu reinkarnacije. On zna da je često puta odlagao fizička tijela i vidi da smrt nije ništa više od sna – tako što san dolazi između naših radnih dana i donosi nam odmor i osvježenje, tako isto između naših radnih dana, ovdje na Zemlji, do-lazi duga noć astralnog i nebeskog života i donosi nam odmor i osvježenje i pomaže nam na našem pu- tu.

Za teozofa smrt je jednostavno privremeno odlaganje odjeće od mesa. On zna da je njegova dužnost čuvati tu odjeću što je duže moguće i ponovo kroz nju sva iskustva koja može; ali kad dođe vrijeme da ju odloži, on će to učiniti zahvalno, zato što zna da će slijedeći stupanj biti puno ugodniji od ovoga. Otuda se on neće bojati smrti, iako shvaća da maora živjeti svoj život do određenog mu kra- ja, jer on je ovdje zbog napretka i taj napredak je jedina istinski značajna stvar. Cijela njegova koncep- cija života je drugačija; svrha nije zaraditi puno novca niti popeti se na ovaj ili onaj položaj; jedina

važna stvar je provesti božanski plan. On zna da je zbog toga ovdje i da se sve drugo mora tome uklo- niti.

On je isto tako potpuno slobodan od bilo kakvog religioznog straha, brigâ ili nevoljâ. Sve te stvari su za njega odgurnute u stranu jer on jasno vidi da napredak prema prema najvišem je božja vo- lja za nas, da mi ne možemo pobjeći od tog napretka i da sve što nam dođe na put i sve što nam se do- godi jest zato da nam pomogne; mi smo apsolutno jedini ljudi koji mogu zaostati ili napredovati. On se više ne brine i ne boji zbog sebe. On jednostavno ide i obavlja svoju dužnost koja mu dolazi najbolje što može, siguran da ako sve obavi, za njega će biti dobro bez njegove stalne brige. On je sasvim zado- voljan obavljanjem svog posla i pokušajem da pomogne drugima, znajući da će ga velika božanska si- la polako i uporno gurati naprijed i za njega učiniti sve što se može učiniti, tako dugo dok je njegovo lice nepokolebljivo okrenuto u pravom smjeru, tako dugo do on obavlja sve što razumno može.

Kako on zna da smo svi mi dio jedne velike evolucije i svi smo doslovno djeca jednog boga, teozof vidi da univerzalno bratstvo ljudi nije samo pjesnička ideja nego definitivna činjenica; ne san o nečemu što treba biti u maglovitoj daljini Utopije, nego stanje koje postoji ovdje i sada. Izvjesnost ovog sveobuhvatnog bratstva da je mu širi pogled na život i neosobno gledište s kojeg može motriti sve. On shvaća da su istinski interesi svih, u stvari, jednaki i da niti jedan čovjek nikada ne može ništa steći za sebe po cijenu štete ili patnje nekog drugog. Ovo za njega nije predmet religioznog vjerovanja, nego znanstvena činjenica dokazana proučavanjem. On vidi da, budući je čovječanstvo doslovno cjeli-na, ništa što škodi jednom čovjeku ne može, u stvari, nikada biti dobro za nekog drugog, jer šteta koja je učinjena, djeluje ne smo na izvršioca nego i na sve oko njega.

On zna da je jedina prava prednost za njega ona korist koju dijeli sa svima. On vidi da svaka prednost koju može steći na putu duhovnog napretka ili razvoja, je nešto što nije zajamčeno samo nje- mu nego i drugima. Ako stekne znanje ili samokontrolu, on sigurno stječe puno za sebe, pa ipak ništa ne uzima ni od koga drugog, nego upravo suprotno, pomaže i snaži druge. Znajući za apsolutno du- hovno jedinstvo čovječanstva, on zna da se čak i u ovom nižem svijetu, nikakav istinski napredak ne može postići od strane jednog čovjeka, a da nije postignut u ime i za dobrobit ljudskog roda;

napredak jednog čovjeka mora smanjivati teret sa svih drugih; da napredovanje jednog čovjeka u duhovnim stvarima znači vrlo malo, ali ipak vidljivo napredovanje za ljudski rod u cjelini; da svatko tko patnju i tugu u svojoj borbi prema svijetlu podnosi, dostojanstveno podiže i malo teškog tereta, tuge i patnje svoje braće.

Budući da Teozof prepoznaje ovo bratstvo ne samo kao nadu koju gaje očajni ljudi, nego kao konačnu činjenicu koju slijedi znanstvena serija svih drugih činjenica; budući da vidi to kao apsolutnu izvjesnost, njegov stav prema svima oko njega se radikalno mijenja. To je stav stalnog pomaganja, čak najdublje suosjećajnosti, jer on vidi da ništa što se sudara s višim interesima ne može biti dobra stvar za njega da učini to ili na bilo koji drugi način.

Prirodno je da on postane ispunjen najširoom mogućom tolerancijom i milosrđem. Ne može drugačije do li uvijek biti tolerantan, zato što mu njegova filozofija pokazuje da je malo važno što čovjek vjeruje, tako dugo dok je dobar i iskren. Milosrdan, također, mora biti zato što ga njegovo šire zvanje osposobljava da oprašta mnoge stvari koje obični čovjek ne razumije. Teozofov standard dobrog i lošeg je uvijek viši nego neobrazovanog čovjeka, a ipak on je puno obzirniji prema grijeshniku zato što on razumije ljudsku prirodu bolje. On shvaća kako se grijeh pojavio grijeshniku u trenutku kad ga je počinio i stoga oprašta više nego onaj koji to ne zna.

On ide i dalje od tolerancije, milosrđa, suosjećajnosti; on osjeća pozitivnu ljubav prema ljudskom rodu, a to ga vodi do usvajanja pozicije pažljivog pomaganja. On osjeća da je svaki kontakt s drugima za njega prilika i da mu dodatno znanje kojeg mu je donijelo njegovo učenje, omogućava da dâ savjet ili pomoć gotovo u svakom slučaju koji dođe pred njega. Ali, on stalno negira svoja mišljenja drugim ljudima. Upravo suprotno, on smatra da je takav postupak jedna od najčešćih pogrešaka koju čine neobrazovani. On zna da je svađa trošenje energije u ludo i stoga odbija. Ako itko od njega poželi objašnjenje ili savjet, on je više nego spreman dati ih, ipak ona nema nikakvu želju obratiti ikoga na svoje mišljenje.

U svakom odnosu u životu ova ideja pomaganja djeluje, ne samo u vezi s bližnjima nego, također, i u vezi s velikim životinjskim kraljevstvom koje ga okružuje. Skupine iz ovog kraljevstva često dolaze u blisku vezu s čovjekom, a to je za njega prilika da učini nešto

za njih. Teozof shvaća da su oni njegova braća, iako možda mlađa braća i da i prema njima ima bratsku dužnost – djelovati i misliti tako da njegov odnos s njima uvijek bude za njihovo dobro i nikada na njihovu štetu.

Prvenstveno i iznad svega, za njega je teozofija zdravorazumska doktrina. Ona pred njega stavlja onoliko koliko on o tome može trenutno znati, činjenice o Bogu i čovjeku i o odnosima među njima; onda on nastavlja uzimati te činjenice u obzir i djeluje u vezi s njima sa zdravim razumom. On uređuje svoj život prema zakonima evolucije kojima ga je ona naučila i to mu daje potpuno drugačije stajalište i kriterij po kome sve iskušava – prije svega, svoje vlastite misli i osjećaje i svoja vlastita djela, a onda one stvari koje dolaze pred njega u vanjskom svijetu.

On uvijek primjenjuje ovak kriterij: Je li ta stvar prava ili kriva, pomaže li ona evoluciji ili je priječi? Ako u njemu nastane neka misao ili osjećaj, on smjesta vidi, pomoću ovog testa, je li to ona koju on treba podržati. Ako je ona na najveće dobro najvećeg broja, onda je sve dobro; ako bi ona mogla priječiti ili nanijeti zlo bilo kojem biću u njegovom napretku, onda je ona loša i treba ju izbjeći. Upravo lista mjera vrijedi i ako mora odlučiti u vezi s bilo čime izvan njega. Ako je s te točke gledišta neka stvar dobra, onda je on svjesno može podržati; ako ne, onda nije za njega.

Za njega pitanje osobnog interesa uopće ne dolazi u obzir. On jednostavno misli na dobrobit e-volucije kao cjeline. To mu daje čvrsto uporište i jasan kriterij i od njega sasvim otklanja bol neodlučnosti i oklijevanja. Božja Volja je čovjekova evolucija; stoga sve što pomaže evoluciji, mora biti dobro; sve što joj stoji na putu i odgađa se, ta stvar mora biti loša, čak i ako na svojoj strani može imati javno mišljenje i davnašnju tradiciju.

Znajući da je istinski čovjek ego, a ne tijelo, on vidi da je život ega jedino što je stvarno i da sve povezano s tijelom mora bez oklijevanja biti podređeno višim interesima. On prepoznaje da mu je ovaj zemaljski život dat u svrhu napretka i da je taj napredak jedina važna stvar. Prava svrha njegovog života je razvijanje njegovih moći kao ega, razvijanje njegovog karaktera. On zna da mora postojati e-volucija ne samo fizičkog tijela, nego isto tako mentalne prirode, uma i duhovnih percepcija. On vidi da se od njega u vezi s tim razvojem očekuje samo apsolutno savršenstvo; da je sva moć vezana uz to u

njegovim vlastitim rukama; da je pred njim sve vrijeme u kojem može ostvariti to savršenstvo, ali što ga prije ostvari, to će biti sretniji i korisniji.

On prepoznaje da je njegov život tek dan u školi, a njegovo fizičko tijelo privremena odjeća, uzeta u svrhu učenja kroz nju. On smjesta zna da je ovo učenje lekcijâ jedino stvarno važno i da čovjek koji dopusti da ga bilo što odvrati od te svrhe, djeluje neshvatljivo glupo. Njemu je život pos- većen isključivo fizičkim stvarima, stjecanju bogatstva ili slave kao dječja igra – besmisleno žrtvova- nje svega što mu je doista važno za nekoliko trenutaka užitka nižeg dijela njegove prirode. On "poka- zuje ljubav prema višim stvarima, a ne prema zemaljskim", ne samo zato što vidi da je to pravi smjer djelovanja, nego zato što jasno shvaća bezvrijednost zemaljskih stvari. On uvijek pokušava zauzeti vi- šu točku gledišta, jer zna da je niža potpuno nepouzdana – da se niže želje i osjećaji skupljaju oko njega poput guste magle i onemugaćavaju mu da išta vidi jasno s te razine.

Kad god otkrije da se u njemu vodi borba, on se sjeti da je on više i da ovo što je niže, nije nje-govo pravo biće nego samo jedan nekontrolirani dio njegova sredstva. On zna da iako može pasti tisu-ću puta na putu prema svom cilju, njegov razlog da pokuša doći do cilja ostaje jednako snažan nakon tisućitog pada kao što je bio na početku tako da bi bilo ne samo beskorisno nego i glupo i pogrešno po- pustiti malodušnosti i beznadnosti.

On smjesta kreće na svoje putovanje putem napretka - ne samo zato što zna da je to sada za njega daleko lakše nego što će biti ako taj napor ostavi za kasnije, već uglavnom zato što ako sada uči- ni taj poduhvat i uspije ostvariti neki napredak, ako se tako uzdigne na neku višu razinu, u položaju je da pruži ruku pomoći onima koji još nisu došli niti na onu prečku na ljestvama s koje je on pošao. Na taj način on sudjeluje, ma koliko to skromno bilo, u velikom, božanskom poslu evolucije.

On zna da je na svoj davnašnji položaj došao jedino sporim procesom rasta i zato ne očekuje trenutno postizanje savršenstva. On vidi kako je neizbježan veliki zakon uzroka i posljedice i kad jed- nom shvati djelovanje tog zakona, on ga može inteligentno koristiti u vezi s mentalnim i moralnim razvojem, baš kao što možemo u fizičkom svijetu za svoju vlastitu pomoć koristiti one zakone Prirode, čije djelovanje razumijemo.

Razumjevši što je to smrt, on zna da nema razloga za strah od nje ili za tugu zbog nje, bilo da dolazi njemu ili onima kje voli. Svima im je često dolazila prije, prema tome nema ništa nepoznato u vezi s njom. On smrt jednostavno vidi kao promaknuće iz života, koji je više od pola fizički, u onaj koji je potpuno viši, stoga je on za sebe dočekuje s iskrenom dobrodošlicom; i čak i kad dolazi onima koje voli, on smjesta prepoznaje prednosti zanjih, iako ne može ne osjetiti ubod žaljenja što će privremeno biti odvjen od njih, bar kad je u pitanju fizički svijet. Ali, on zna da su ti, takozvani mrtvi, još u- vijek blizu njega i da samo treba na neko vrijeme odbaciti svoje fizičko tijelo u snu da bi stajao pored njih kao prije.

On vidi da je svijet jedno i da isti božanski zakoni vladaju cijelim svijetom, bili oni vidljivi ili ne fizičkom oku. Stoga on osjeća nervozu ili zbunjenost pri prelasku iz jednog dijela u drugi i ne osjeća nesigurnost u vezi onoga što će naći, s druge strane zastora, on zna da se u našem višem životu pred njim otvara prekrasna perspektiva mogućnosti za stjecanje novih znanja kao i za obavljanje korisnog posla; on isto tako zna da život bez ovog krutog tijela posjeduje životnost i sjaj prema kojem su sva zemaljska uživanja ništa; i tako, kroz njegovo jasno znanje i mirnu sigurnost, snaga beskrajnog života sija na sve oko njega.

Sumnja o budućnosti za njega ne postoji, jer samo ako pogleda unatrag na nerazvijenog čovjeka, on shvaća što je bilo u prošlosti, a ako pogleda na najveće i najmudrije od cijelog ljudskog roda, shvaća što će biti u budućnosti. On vidi neraskinuti lanac razvitka, ljestve savršenstva uzdižu se ispred njega, s ljudskim bićima na svakoj stepenici, tako da on zna kako je uspon moguć i za njega. Samo zbog nepromjenljivosti velikog zakona uzroka i posljedice, on nalazi da je u stanju penjati se tim ljestvama, budući da zakon uvijek djeluje na isti način, on se može osloniti na njega i iskoristiti ga baš kao što koristi zakone Prirode u fizičkom svijetu. Njegovo znanje o tom zakonu donosi mu osjećaj perspektive i pokazuje mu da ako mu nešto dolazi, dolazi zato što je to zaslužio kao posljedicu djela koja je počinio, riječi koje je izrekao, misli koje je gajio prošlih dana ili u prijašnjim životima. On razumije da je sav jad po prirodi plaćanje duga i zato kad se mora sresti s nevoljama života, on ih prima i koristi kao lekciju, jer razumije zašto su došle i sretan je zbog mogućnosti koju mu daju da otplati nešto od svojih obaveza.

Ponovo, ali ipak na drugi način, on ih uzima kao mogućnost jer vidi da postoji i druga strana istih, samo ako ih primi na pravi način. On ne gubi vrijeme noseći buduće breme. Kad nevolja dođe, on je ne povećava glupim negodovanjem nego se sprema izdržati, strpljivo i hrabro, onoliko koliko je neizbježno. On se ne predaje kao fatalist jer on nepovoljne okolnosti prima kao poticaj za takav razvoj koji ga može osposobiti da ih prevlada i time iz prošlih loših događaja proizlazi sjeme budućeg rasta. Jer iz svakog čina plaćanja velikog duga, on razvija hrabrost i odlučnost koje će ga staviti na dobar položaj u vremenu koje dolazi.

On se od ostatka svijeta razlikuje po svojoj trajnoj vedrini, svojoj neustrašivoj hrabrosti pred nevoljama i svojoj uvijek spremnoj suosjećajnosti i pomaganju; a ipak, on je u isto vrijeme istaknuto čovjek koji život uzima ozbiljno, koji zna da za svakog ima puno toga na svijetu što treba napraviti i da nema vremena za gubljenje. On zna s punom sigurnošću da ne samo što stvara svoju vlastitu sudbinu, nego isto tako ozbiljno djeluje na sudbinu drugih oko sebe i otuda shvaća koliko je teška odgovornost u korištenju svoje moći.

On zna da su misli stvari i da je lako moguće učiniti veliko zlo ili veliko dobro s njima. On zna da niti jedan čovjek ne živi za sebe, jer svaka njegova misao djeluje jednako tako i na druge; vibracije koje odašilje iz svog uma i iz svoje mentalne prirode, reproduciraju se u umu i mentalnoj prirodi drugih ljudi, tako da je on izvor mentalnog zdravlja ili mentalne bolesti za sve s kojima dolazi u dodir.

To mu postavlja puno viša pravila društvene etike, jer on zna da mora kontrolirati ne samo svoja djela i riječi, nego također i svoje misli, budući da one mogu proizvesti posljedice puno ozbiljnije i puno dalekosežnije od njihovih vanjskih izraza u fizičkom svijetu. On zna da čak i kad uopće ne misli na druge, čovjek ipak neizbježno djeluje na njih dobro ili loše. Kao dodatak ovom nesvjesnom djelovanju svojih misli na druge, on ih također i svjesno koristi za dobrobit. On pokreće struje koje nose mentalnu pomoć i utjehu mnogim prijateljima u nevolji i na taj način prd njim se otvara cijeli novi svijet.

On se uvijek radije svrstava na stranu više nego li niže misli, plemenitije prije nego li temeljnije. On radije prihvaća optimistički nego li pesimistički stav prema svemu, pomažući prije nego cinički, budući da zna da je to temeljno ispravan stav. Stalnim traženjem dobra

u svemu, on može učiniti da ovo ojača; nastojeći uvijek pomagati i nikada odmagati, on postaje još veća korist drugim ljudima i na svoj način tako postaje suradnik prekrasne sheme evolucije. Sebe potpuno zaboravlja i živi zbog drugih, ostvarujući sebe kao dio te sheme; on također ostvaruje Boga u sebi i uči postati vječni i istinski izraz Njega i tako ispunjavajući Božju volju, on nije samo blagoslovljen, nego postaje blagoslov za sve.

